

gemeente Bronckhorst

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

1. Algemeen	5
Inleiding	6
We voerden ons beleid uit	6
We doen voorstellen voor resultaatbestemming	12
Leeswijzer	14
2. Jaarverslag	17
2.1. Programmaverantwoording	17
2.1.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING	18
2.1.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	30
2.1.3. Programma 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	50
2.1.4. Programma 4 BESTUUR	64
2.2. Paragrafen	71
2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen	72
2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	89
2.2.4. Paragraaf Financiering	95
2.2.5. Paragraaf Bedrijfsvoering	99
2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen	106
2.2.7. Paragraaf Grondbeleid	114
2.2.8. Paragraaf Informatiebeveiliging en privacy	117
2.2.9. Paragraaf Wet open overheid	119
2.2.10. Paragraaf Klimaat	121
3. Jaarrekening	123
3.1. Balans	125
3.2. Overzicht van baten en lasten per programma	128
3.3. Grondslagen	130
3.4. Toelichtingen balans	133
3.4.1. Toelichting balans, activazijde	133
3.4.2. Toelichting balans, passivazijde	137
3.5. Overige gegevens	145
3.6. Toelichtingen baten en lasten programmarekening	148
3.6.1. We sluiten het begrotingsjaar af met een positief resultaat	148
3.6.2. We weten wat onze dekkingsmiddelen zijn	149
3.6.3. We hebben inzicht in onze overhead	152
3.6.4. We tonen onze baten en lasten op kostensoort	155
3.6.5. Wat geven we anders uit dan verwacht	156
3.7. Begrotingsrechtmatigheid	162
3.8. Rechtmatigheidsverantwoording	163
3.9. Incidentele baten en lasten	164
3.10. Gebeurtenissen na balansdatum	166
3.11. Overzicht baten en lasten per taakveld	167
3.12. We geven informatie over Wet Normering Topsalarissen (WNT)	174
3.13. Borg- en garantiestellingen	176
3.14. Bijlage Sisa overzicht	177
3.15. Bijlage Controleverklaring	191

1. Algemeen

Inleiding

Hierbij bieden we u de jaarstukken over 2023 aan. We sluiten het jaar af met een positief saldo van € 4,3 mln.

We voerden ons beleid uit

Het was een bewogen jaar

2023 was een bewogen jaar, op verschillende schaalniveaus. Mondiaal hadden we te maken met de gevolgen van grote ontwikkelingen zoals oorlogen, aardbevingen en steeds extremer weer als gevolg van de klimaatcrisis. Op nationaal niveau stonden we enerzijds aan de voet van grote transitie in bijvoorbeeld het klimaat, de landbouw en energie en hadden we anderzijds te maken met veel onzekerheid doordat vlak voor de zomer het kabinet is gevallen over maatregelen tegen asielinstroom.

Het ligt qua problematiek en complexiteit wellicht niet in verhouding, maar ook de organisatie van de gemeente Bronckhorst had in 2023 te maken met een bewogen jaar. We hadden te maken met een grote hoeveelheid nieuwe collega's als gevolg van de extra realisatiekracht, de dynamische arbeidsmarkt van dit moment en het natuurlijke verloop. En daarnaast kondigde in het najaar eerst gemeentesecretaris Bart Drewes en niet lang daarna burgemeester Marianne Besselink hun vertrek aan. Nadat zij respectievelijk 7 en 8 jaar de vaste gezichten van Bronckhorst waren, hebben we met hun vertrek toch te maken met een afsluiting van een periode.

Externe factoren zijn van invloed op onze plannen

2023 kenmerkte zich ook door externe factoren die van invloed zijn op de uitvoering van onze plannen, ons beleid en onze financiën. Zo is het probleem van netcongestie in 2023 nog omvangrijker geworden. Netcongestie treedt op als de volle capaciteit van het net is bereikt. Netbeheerders kunnen hierdoor niet meer altijd de groeiende vraag naar stroom blijven leveren. Een andere ontwikkeling is de kostenstijging in het sociaal domein. Door hogere tarieven van onze aanbieders en meer mensen met zorgvragen, hebben we te maken met steeds meer kosten voor onze kwetsbare inwoners.

In 2022 werd de Wob (Wet Openbaarheid van Bestuur) de Woo (Wet Open Overheid) en kregen we in totaal 39 Woo-verzoeken binnen. Dit vraagt veel tijd van onze collega's. De meeste verzoeken zijn voor het cluster Omgeving en het cluster Wonen en werken. De werkzaamheden van deze clusters hebben namelijk direct impact op de leefomgeving van onze inwoners. Tenslotte hebben we in 2023 de eerste plannen gemaakt hoe om te gaan met het zogenoemde ravijnjaar 2026. Vanaf 2026 zet het rijk een streep door de huidige manier van financieren van gemeenten waardoor we te maken hebben met een verminderde toelage. Daarnaast voert het rijk kortingen door waarmee de bijdrage verder daalt. Dit geldt ook voor Bronckhorst. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de begroting, want een groot deel van de inkomsten van Bronckhorst komt uit het gemeentefonds van het rijk. We onderzoeken op dit moment hoe we hiermee omgaan. De uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen in de perspectiefnota 2025.

We voeren ons beleid uit

Ondanks al deze ontwikkelingen, hebben we in 2023 veel en mooie stappen gezet. Waar 2022 vooral in het teken stond van de formatie, het coalitieakkoord, college on tour en het programmavoorstel, formuleerden we in 2023 het door ons voorgestelde beleid en gingen we aan de slag met de uitvoering. Op basis van onze 5 speerpunten hebben we mooie stappen gezet voor een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst.

Binnen Bronckhorst konden we met trots melden dat we klaar waren voor de invoering van de omgevingswet. We werkten aan de 4 omgevingsprogramma's volgend uit de omgevingsvisie (werklocaties, wonen, energie en klimaat en landelijk gebied) en onze eigen ruimtelijke puzzel om

de ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur op een goede manier te laten landen. Met de regio 8RHK maakten we een start voor het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek in navolging van onze omgevingsvisie. En samen met provincie werkten we aan het Regio Arrangement en het Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG).

Op sociaal gebied evalueerden we het beleidskader sociaal domein 2019-2022. De conclusie was dat de visie nog staat en de pijlers nog voldoen. De meeste ingezette lijnen vragen nog om vervolg van de huidige aanpak en een aantal onderwerpen vragen om verdere uitwerking. Het huidige kader is daarom verlengd tot 2026 en in 2023 maakten we op een aantal terreinen al een slag in deze uitwerking.

In het voorjaar van 2023 bleek uit een klanttevredenheidsonderzoek van BMC dat de inwoners van Bronckhorst tevreden zijn over de uitvoering van de gemeentelijke zorgtaken. Voor het onderzoek zijn gesprekken gevoerd met inwoners die via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) een maatwerkvoorziening hebben gekregen en met ouders en jongeren die gebruik makten van jeugdhulp.

Regie op een vitaal Bronckhorst

Volgens uit het programmaplan namen we in 2023 de regie op een vitaal Bronckhorst in verbinding met onze samenleving. De ambtelijke realisatiekracht groeide in 2023 met name op de werkvelden wonen, bedrijvigheid, ruimtelijke ordening, omgeving en zorg en ondersteuning. Om invulling te geven aan ons coalitieakkoord en het programmaplan 2024-2027, stelden we de investeringsagenda vast als richtinggevend kader voor investeringen op de korte en lange termijn. Met ruim 42 miljoen aan investeringen op het gebied van onderwijs, sport, leefbaarheid en bedrijventerreinen staat Bronckhorst klaar voor de toekomst.

We realiseerden in 2023 daarmee onze ambities op diverse terreinen, zoals hieronder inzichtelijk gemaakt in de volgende infographic en aanvullende teksten.

DIT DEDEN WE in 2023

Investeringsagenda
€ 42 miljoen

Vastgoed, wonen en herinrichting

- Nota grondbeleid
- Regionale woonagenda
- Kadernota Flexwoningen
- Woonboek Hummelo
- Ruimtelijke visie Zelhem het Loo
- Versnelling ontwikkeling woningbouw, gemeentelijke locaties met voorrang in ontwikkeling
- Herinrichting Zomerweg, Smidstraat

Toezicht en handhaving

- Toezicht en handhavingsbeleid
- Integraal Veiligheidsbeleid

Economie

- Omgevingsprogramma werklocaties
- Herstructurering industriepark Zelhem
- Start Regionaal Programma Werklocaties

Energie en klimaat

- Energieneutrale Achterhoek, uiterlijk in 2050
- Watertakenplan Olburgen
- Nota van uitgangspunten Herijkte Routekaart

Onderwijs

VO Vorden, Dorpsschool Halle, Jan Ligthart Zelhem, CBS Zelhem

Sociaal Domein

- Nota's
  - lokaal gezondheidsbeleid
  - vrijwilligers en vrijwilligerswerk
  - Mantelzorgbeleid
  - Verordening Sociaal Domein
- Uitgangspunten visie Sport en Leefbaarheid

Vastgoed, wonen en herinrichting

- Om aan te sluiten bij de gewijzigde omgevingsfactoren en de roep om regie op de invulling van de fysieke leefomgeving, stelden we de Nota Grondbeleid 2023-2030 en de nota

kostenverhaal bovenwijkse voorzieningen 2023 vast. Hiermee sluit ons beleid aan bij de gewijzigde wet- en regelgeving.

- We stelden de regionale woonagenda 2023-2030 vast. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan de versnelling van de woningbouw, betaalbaar en levensloopbestendig wonen, duurzaam bouwen en voorzieningen voor spoedzoekers. In deze woonagenda namen we de afspraken uit de Achterhoekse woondeal op die op 8 maart 2023 is gesloten tussen de Achterhoek, Provincie Gelderland en het Rijk.
- We stelden de kadernota Flexwoningen vast. In de kadernota flexwoningen stellen we selectiecriteria voor passende locatiekeuzes voor.
- We stelden de Ruimtelijke visie Zelhem Het Loo en woonboek Hummelo vast. De ruimtelijke visie Zelhem Het Loo schetst de ambitie en de ruimtelijke kaders voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor de dorpsuitbreiding. Daarnaast vormt het de basis voor de verdere uitwerking van het stedenbouwkundig plan. Het woonboek Hummelo is het resultaat van de gebiedsaanpak, via charrettes, in Hummelo. De, door de inwoners en andere betrokken partijen, gedragen resultaten beschrijven we hierin. Het gaat om aanbevelingen voor de ontwikkeling van woningen (onder andere welke doelgroepen). Daarnaast welke woningbouwlocaties we tot ontwikkeling willen brengen en in welke volgorde.
- We zijn op meerdere locaties bezig met de versnelling ontwikkeling woningbouw. Gemeentelijke locaties zijn met voorrang in ontwikkeling.
- We stelden het voorstel gericht op de herinrichting zomerweg Achter-Drempt en het voorstel gericht op de herinrichting van de Smidstraat en Magnoliaweg in Zelhem vast. Hiermee zetten we in op een verkeersveiligere leefomgeving.

Economie

- We stelden omgevingsprogramma werklocaties in het college vast als uitwerking van de omgevingsvisie.
- We zijn gestart met de herstructurering industriepark Zelhem. De gemeente werkt eraan om samen met de op het bedrijventerrein gevestigde ondernemers het bedrijventerrein toekomstbestendig te maken. Het plan bevat in hoofdlijnen: het verleggen en verbreden van de weg, meer ruimte om (openbaar) groen te creëren en grotere bedrijfskavels.
- We hebben met de Achterhoekse gemeente samen gewerkt aan het Regionaal Programma Werklocaties (RPW). In dit Regionaal Programma Werklocaties maken de gemeenten in de Achterhoek regionale programmeringsafspraken met als doel te voorzien in een toekomstbestendige bedrijventerreinen-voorraad om vanuit ruimtelijk-economisch perspectief bij te dragen aan een sterke en toekomstbestendige regionale economische structuur.

Onderwijs

- We stelden het haalbaarheidsonderzoek en de voorbereidingskredieten vast voor de nieuwbouw van de scholen voor primair onderwijs in Zelhem en Halle. Hiermee geven we invulling aan het Integraal Huisvestings Plan. De eerste stap voor de dorpsschool Halle is gezet door de aankoop van partycentrum Nijhof als nieuwe locatie voor de basisschool.
- We stelden de businesscase nieuwbouw Kompaan College in Vorden vast en startten we met de bouw.

Sociaal domein

- In het voorjaar van 2023 bleek uit een klanttevredenheidsonderzoek van BMC dat de inwoners van Bronckhorst tevreden zijn over de uitvoering van de gemeentelijke zorgtaken. Voor het onderzoek zijn gesprekken gevoerd met inwoners die via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) een maatwerkvoorziening hebben gekregen en met ouders en jongeren die gebruik makten van jeugdhulp.

- Om inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen om gezonde keuzes te maken stelden we de nota lokaal gezondheidsbeleid 2023-2026 op. Deze nota beschrijft kansen en acties die bijdragen aan het welbevinden van onze inwoners.
- Vrijwilligerswerk is van groot belang voor Bronckhorst. Er wordt veel van de vrijwilligers, maar ook van vrijwilligersorganisaties gevraagd. Daarom stelden we de nota Vrijwilligers en vrijwilligerswerk 2024-2026 en de nota mantelzorgbeleid 2024-2027 vast. Het nieuwe vrijwilligersbeleid draagt bij aan het toekomstbestendig maken van vrijwilligerswerk en het behouden van het plezier bij de vrijwilligers. Belangrijk onderdeel is de inrichting van een centraal vrijwilligerspunt.
- In oktober stelde de raad de Verordening Sociaal Domein gemeente Bronckhorst vast. De verschillende verordeningen uit de Participatiewet, de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening combineerden we in één verordening. Met als uitgangspunt een betere afstemming van de ondersteuning en een stap in de richting van één gezin, één plan.
- Met inwoners en andere betrokkenen werkten we aan een visie met uitgangspunten voor sport en leefbaarheid en een vitaal Bronckhorst. Uit gesprekken met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties bleek de behoefte om per gebied te bekijken wat nodig en belangrijk is. Dit vraagt om gebiedsgericht maatplan. De uitgangspunten en voorwaarden voor die plannen staan in de vastgestelde uitgangspuntennotitie gebiedsvisie sport en leefbaarheid.

Toezicht en Handhaving

- De gemeenteraad stelt tenminste eenmaal in de vier jaar de prioriteiten vast die de gemeente op het gebied van veiligheid nastreeft. Een nieuw beleidsplan geeft ons de gelegenheid te kijken naar de veiligheidsthema's die binnen onze gemeente belangrijk zijn. In de dagelijkse praktijk worden we steeds vaker geconfronteerd met het fenomeen ondermijning, casussen waarbij een samenwerking tussen het sociaal- en het veiligheidsdomein cruciaal is. In afstemming met politie en de gemeenten uit de Achterhoek West kozen we daarom voor de thema's ondermijning, zorg & veiligheid en cybercrime op te nemen als prioriteiten in ons Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026.
- Ook stelden we het toezicht en handhavingbeleid 2023-2027 vast. Het doel van dit beleid is het borgen van een veilige woon- en leefomgeving voor iedereen in de gemeente Bronckhorst. In dit beleid is te lezen waar de prioriteiten liggen. De aandachtsthema's zijn de aanpak van ondermijning, veiligheid en gezondheid.

Energie en klimaat

- In 2009 en 2021 stelden we respectievelijk het Akkoord van Groenlo 1.0 en 2.0 vast. De belangrijkste ambitie in dit akkoord was het streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030 samen met acht gemeenten van de Achterhoek. Gedurende de tijd zijn we ingehaald door nieuwe inzichten. Deze nieuwe inzichten zijn verwerkt in het nieuwe Akkoord van Groenlo 3.0. Met het bestaande beleid geïntegreerd, geeft het akkoord een nieuwe impuls aan de Achterhoekse samenwerking; zo snel mogelijk een energieneutrale Achterhoek, uiterlijk in 2050!
- We stelden het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 vast. Het nieuwe Watertakenplan heeft een andere opzet dan het huidige plan. Het sluit aan bij de Omgevingswet, de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de plicht voor een gemeentelijk watertakenplan. Gemeenten en waterschap houden de zorgtaken voor water, riolering en zuivering. Beleid en plannen blijven nodig, maar deze "Visie op water" hoeft niet meer apart vastgesteld te worden. Dit brengen we in bij de eerstvolgende actualisatie van de 'nieuwe documenten' van de Omgevingswet. Daarnaast stelden we de "Verordening op de afvoer van hemelwater gemeente Bronckhorst 2022" en de "Verordening Waterbergingsfonds gemeente Bronckhorst" vast. Zij vormen het juridisch kader waarmee zij eigenaren van

percelen kunnen verplichten hemelwater af te koppelen of, als dit om technische redenen niet kan, dit af te kopen.

- We stelden de evaluaties Routekaart en zonneparken en de Nota van Uitgangspunten herijkte Routekaart Energieneutraal Bronckhorst 2030 vast.

We hielden onze financiële positie gezond

In december 2022 boden we u een programmaplan aan voor 2023 en verdere jaren. Met dat plan vlochten we ons coalitie-akkoord 'Bouwen aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst' in de begroting. Daarmee kwam het begrotingsoverschot op € 71.000, waarmee we het jaar 2023 startten. Door ontwikkelingen in het jaar stelden we het beeld steeds bij en legden we de wijzigingen aan u voor in de tussenrapportages.

Bekijken we het begrotingssaldo en de wijzigingen hierop, dan zien we het volgende beeld:

Omschrijving	Voordelig	Nadelig	Bedrag
Primitieve begroting			2.956
Programmaplan:			
- autonome aanpassingen	2.241		
- voorstellen programmaplan		5.126	
1e Tussenrapportage 2023	384		
Doorrekening kapitaallasten (2023-2027)	101		
2e Tussenrapportage 2023		377	
<i>Totaal mutaties</i>	2.726	5.503	-2.777
Totaal geraamd resultaat (+ = overschot - = tekort)			179

Nu kijken we naar de actuele cijfers op 31 december: de werkelijkheid

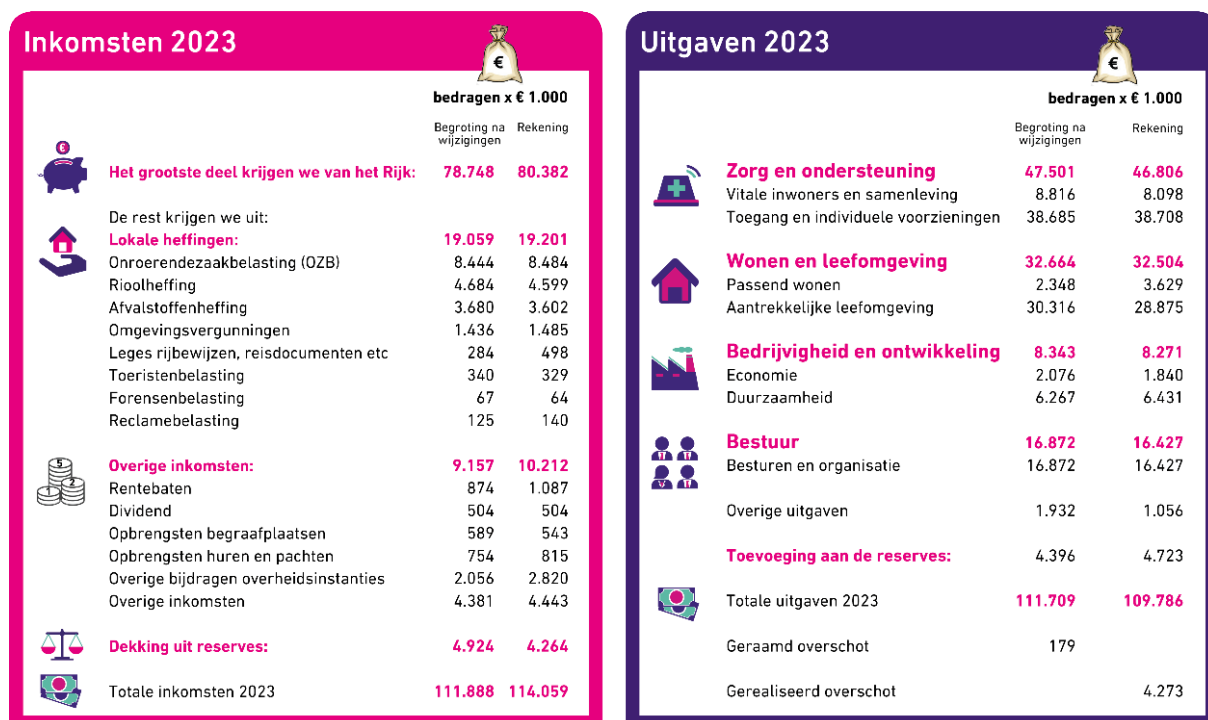
Volgens de verslagleggingsregels van het BBV sluiten we het jaar af met een overschot van € 4,3 mln.

Programma	Saldi per programma			
	Begroting (na wijziging)	Rekening	Afwijking	Voordelig / nadelig
Zorg en ondersteuning	-33.992	-31.950	2.041	voordelig
1A Vitale inwoners en samenleving	-2.332	-948	1.384	voordelig
1B Toegang en individuele voorzieningen	-31.660	-31.003	658	voordelig
Wonen en leefomgeving	-21.866	-21.968	-102	nadelig
2A Passend wonen	335	-1.551	-1.886	nadelig
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-22.201	-20.417	1.784	voordelig
Bedrijvigheid en ontwikkeling	-2.843	-2.373	470	voordelig
3A Economie	-1.692	-1.137	555	voordelig
3B Duurzaamheid	-1.151	-1.237	-85	nadelig
Bestuur	-3.592	-3.313	278	voordelig
4A Besturen	-3.592	-3.313	278	voordelig
Totaal programma's	-62.292	-59.605	2.687	voordelig
Algemene dekkingsmiddelen	74.578	76.511	1.933	voordelig
Overhead	-12.634	-12.175	459	voordelig
Heffing Vpb				
Onvoorzien	-1	0	1	voordelig
Saldo van baten en lasten	-349	4.731	5.080	voordelig
Toevoeging / onttrekking reserves	528	-458	-986	nadelig
Gerealiseerd resultaat (+ = overschot - = tekort)	179	4.273	4.094	voordelig

De uitgaven en inkomsten in vogelvlucht

In de infographic ziet u de inkomsten en uitgaven. De indeling past bij de meest herkenbare inkomstenbronnen en uitgaven. Onder de uitgaven van Bestuur staat ook 'organisatie', dit zijn de bedrijfsvoeringsonderdelen van onze gemeente.

We doen voorstellen voor resultaatbestemming

In de actuele cijfers op 31 december 2023 zitten 'vooruit te schuiven' bedragen. Dit zijn de bedragen die we in plaats van in 2023 in 2024 willen uitgeven. We onderscheiden hierin drie soorten bestemmingen.

We noemen onze voorstellen hieronder en geven de toelichting erop in de bijlage bij het raadsvoorstel.

Voorstel		Bedrag
Rekeningoverschot		4.273
Inzetten van restant budgetten projecten 2023 naar 2024		
Verkeersaanpassingen Hummeloseweg	100	
Haalbaarheidsonderzoeken Integraal Huisvestingsplan (IHP)	30	
Begeleiding bij bouw van de VO-school in Vorden	34	
Revitaliseren van bedrijventerreinen	15	
Bijdrage vervanging bruggen voor toeristische infrastructuur	100	
Inzetten van restant budgetten projecten 2023 naar 2024		279
Afgesproken bestemmingen		
Armoedebestrijding jeugd	219	
Egalisatie Open einde regelingen Zorg en ondersteuning	409	
Afwaardering kavel horecapand	625	
Afgesproken bestemmingen		1.253
Vorgestelde bestemmingen		
Doorstart kunstgemeal	13	

Voorstel		Bedrag
Landelijk gebied	80	
Vitale Kernen	120	
Vervroegen sparen Ravijnjaar	1.000	
Verhogen bestemmingsreserve Investeringsagenda	1.250	
Voorgestelde bestemmingen		2.463
Resultaat, toevoegen aan de algemene reserve		278

Leeswijzer

Over de Jaarstukken 2023

Onze jaarstukken maken wij zo kort, helder en overzichtelijk mogelijk. We rapporteren op basis van onze ambities uit de Programmabegroting 2023-2026. De jaarstukken bestaan uit:

- hoofdstuk 1: de inleiding, de voorstellen voor het jaarresultaat en de leeswijzer van de jaarstukken
- hoofdstuk 2: het jaarverslag
- hoofdstuk 3: de jaarrekening

Wat we bereiken staat in het jaarverslag (hoofdstuk 2)

In de programmaverantwoording benoemen we de belangrijkste opgaven die in 2023 bijdroegen aan het bereiken van onze maatschappelijke doelen. Het jaarverslag bestaat uit de *programmaverantwoording* en de *paragrafen*.

De programmaverantwoording heeft vier delen (hoofdstuk 2.1)

We werken met vier raadsprogramma's met daarin een aantal deelprogramma's. In ieder programma is naast aandacht voor de beleidsdoelen en opgaven ook aandacht voor indicatoren, risico's en de financiën.

De indicatoren geven een beeld van de (beoogde) effecten van ons beleid

We maken onderscheid tussen lokale en landelijke indicatoren:

- De lokale indicatoren laten zien wat het effect van het beleid was, gericht op onze eigen, lokale beleidsdoelen.
- De landelijke indicatoren geven inzicht in waar we staan en maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk. Deze informatie kijkt terug op vorige jaren. We zijn op grond van wetgeving (BBV) verplicht om deze indicatoren op te nemen in de programmaverantwoording.

We noemen voor ieder deelprogramma de vijf belangrijkste financiële risico's

Het gaat om de risico's die op 31 december 2023 een financiële impact hebben. We beschrijven het totaalbeeld voor alle risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2). In die paragraaf komen de 15 belangrijkste risico's voor de gemeente aan bod.

Elk programma sluiten we af met financiële informatie

De inzet van middelen ziet u ook terug in een programma; welke investeringen deden we en hoe zetten we de reserves in.

In de paragrafen beschrijven we aspecten die voor alle beleidsvelden belangrijk zijn (hoofdstuk 2.2)

In de tien paragrafen beschrijven we kort hoe we ons beleid inrichten en uitvoeren. Het gaat dan om:

1. alle belastingen (lokale heffingen);
2. alle risico's (weerstandvermogen en risicobeheersing);
3. het onderhoud van de openbare ruimte (onderhoud kapitaalgoederen);
4. hoe we de taken financieren (financiering);
5. de ondersteuning bij de taken (bedrijfsvoering);
6. de samenwerking met andere organisaties (verbonden partijen);
7. de grondposities (grondbeleid);
8. het gebruik van digitale voorzieningen (informatiebeveiliging en privacy);
9. de openbaarheid van stukken (Wet Open Overheid);
10. de inzet voor klimaatdoelen (klimaatbegroting).

In de jaarrekening staat ons financieel beeld centraal (hoofdstuk 3)

De jaarrekening geeft inzicht in de financiële situatie van onze gemeente. In de financiële overzichten staat ook de wettelijke en provinciale informatie die vereist is voor toezicht. De informatie in dit hoofdstuk gebruikt de accountant bij zijn controle van de jaarstukken. In de Rechtmatigheidsverantwoording (3.8) leggen we verantwoording af over het rechtmatig tot stand komen van de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties. De toelichting hierop vindt u terug in de paragraaf bedrijfsvoering (2.2.5). De jaarrekening bestaat uit de *balans*, het *overzicht van baten en lasten per programma* en *toelichtingen*.

Balans (hoofdstuk 3.1)

De balans geeft inzicht in de bezittingen, de schulden en het vermogen van Bronckhorst aan het begin en het eind van 2023. In hoofdstuk 3.4 lichten we de balansposten toe.

Overzicht van baten en lasten per programma (hoofdstuk 3.2)

Het overzicht van baten en lasten geeft het resultaat per programma en dat van Bronckhorst als totaal weer. We lichten de baten en lasten toe (hoofdstuk 3.6). Daar tonen we u ook een overzicht van baten en lasten weergegeven op kostensoorten (3.6.4) met daarop een toelichting (3.6.5). Zo geven we u inzicht in alle typen baten en lasten.

Overzicht baten en lasten per taakveld (hoofdstuk 3.11)

Taakvelden zijn wettelijk verplicht en de onder de taakvelden opgenomen activiteiten zijn voor elke gemeente hetzelfde. Hiermee zijn gemeenten op dit niveau vergelijkbaar. U ziet per taakveld de verschillen tussen de ramingen (na wijziging vanuit genomen raadsbesluiten gedurende het jaar 2023) en de uiteindelijke realisatie.

Borg- en garantstellingen (hoofdstuk 3.13)

Hier geven we een overzicht van gewaarborgde geldleningen, gegarandeerde geldleningen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en borgstelling van in het verleden verstrekte hypothecaire geldleningen aan ambtenaren door het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel (HVO).

SiSa overzicht (hoofdstuk 3.14)

Gemeenten moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze het (rijks)geld besteedden. Dit doen we via SiSa (Single information, Single audit). Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole. We zijn verplicht deze verantwoording als bijlage in de jaarstukken op te nemen. In het SiSa overzicht verantwoorden we 26 regelingen van het rijk.

Controleverklaring (hoofdstuk 3.15)

De accountant beoordeelt de jaarstukken en controleert of de baten en lasten kloppen. De controleverklaring en het opgestelde rapport van bevindingen bieden we afzonderlijk aan de raad aan.

De verordeningen zijn te vinden op www.wetten.nl

De verordeningen geven de kaders aan waarmee we werken. Ze zijn in te zien op www.wetten.nl.

Goed om te weten

- De jaarstukken zijn als pdf-bestand doorklikbaar (de inhoudsopgave en de onderstreepte woorden of zinnen), wat navigeren naar onderliggende stukken eenvoudiger maakt. Terug naar waar u was, gaat het snelst met de toetsencombinatie Alt + pijl links. Deze jaarstukken zijn ook online, als website, beschikbaar. De betekenis van afkortingen wordt via een mouse-over getoond (stippellijn onder de afkorting).
- In de financiële overzichten bij 'Wat heeft het gekost?' staat bij de saldoregel een '+' voor baten of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten.

- In de andere tabellen vermelden we in het onderschrift wat een '+' of '-' betekent.
- De cijfers in tabellen, grafieken en opstellingen in deze jaarstukken staan in euro's maal 1.000 en ronden we af tot het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders vermeld.
- Waar we in toelichtingen een 'V' of een 'N' gebruiken, staat V voor voordeel en N voor nadeel.

2. Jaarverslag

2.1. Programmaverantwoording

2.1.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING

Zorg en
ondersteuning

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- We versterken de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Beheersbaarheid en toekomstgerichte haalbaarheid van het sociaal domein.

Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING

Bestuurlijke trekker: Evert Blaauw
Ambtelijke trekker: Huub Westendorp

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

We kwamen met nieuwe kaders voor Sociaal Domein

Inleiding

Het beleidskader Sociaal Domein beschrijft op hoofdlijnen de doelen en pijlers waarop we in Bronckhorst het Sociaal Domein invullen. Het beleidskader liep tot eind 2022 en we onderzochten of aanpassing nodig was. Voor drie belangrijke onderwerpen in zorg en welzijn was behoefte aan verdiepend beleid. Dit stelden we in 2023 op. Het gaat om mantelzorgbeleid, vrijwilligerswerkbeleid en bestaanszekerheidsbeleid.

Resultaten

We werkten het beleidskader Sociaal Domein uit

We stelden vast dat de hoofdlijnen van het beleid nog volstaan voor de komende jaren. Het beleidskader Sociaal Domein stelde u daarom opnieuw vast voor de periode tot eind 2026.

We vernieuwden het mantelzorgbeleid, het vrijwilligerswerkbeleid en het armoedebeleid

In het voorjaar van 2023 organiseerden we participatietrajecten. We nodigden inwoners, maatschappelijke organisaties, gemeenteraad en participatieraad uit om prioriteiten aan te dragen en af te wegen en ontwikkelingen in de samenleving te onderzoeken. Dit leverde drie nota's op waar we de komende jaren uitvoering aan geven. We actualiseerden het mantelzorgbeleid. Vrijwilligerswerkbeleid kenden we nog niet; we bepaalden handvatten om

hier met duidelijke prioriteiten invulling aan te geven. We verbreedden het armoedebeleid naar bestaanszekerheid. Hiermee sluit het beleid beter aan bij de integrale werkwijze van onze gemeente. Hierdoor zijn we nog beter in staat om aan te sluiten op de leefsituatie van onze inwoners.

We actualiseerden niet de inclusieagenda en de uitvoeringsagenda dementievriendelijke gemeente

We ondervonden dat we te weinig tijd hadden om alle beleidsnota's te actualiseren. We gaven prioriteit aan de drie nota's die we hierboven noemden. Dit stelden we uit tot 2024. We gaven wel uitvoering aan de beide agenda's. We werkten aan bewustwording door in uitingen van de gemeente dementie en inclusie onder de aandacht te brengen.

We behouden de sterke samenleving

Inleiding

De welzijnsorganisaties zijn een belangrijke pijler voor een sterke samenleving in Bronckhorst. We zien dat deze organisaties versterking kunnen gebruiken om hun rol goed te vervullen in de samenleving.

Resultaten

We investeerden in onze maatschappelijke organisaties

We startten dorpskamers in drie kernen. We werkten daarbij samen met welzijnsorganisaties en met professionele ondersteuning van De Stadskamer.

We startten met de visie voor wonen en zorg

We startten met het onderliggende onderzoek voor de visie wonen en zorg. We organiseerden een startbijeenkomst met belanghebbenden. Deze bijeenkomst leverde een basis voor de visie, die we eind 2024 opstellen. De wettelijke termijn voor het opstellen van de visie op wonen en zorg verschoof naar eind 2024. We zijn voor dit proces afhankelijk van regionale en provinciale gegevens en inbreng. Daardoor kunnen we als gemeente niet vooruitlopen op het regionale proces.

We zetten in op gezonde inwoners

Inleiding

Om meer inwoners te ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes stelden we de nota lokaal gezondheidsbeleid op. De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten in iedere vier jaar een gemeentelijke nota publieke gezondheid op te stellen. De nota draagt bij aan het behalen van de doelen uit het plan van 'Samen leven, werken en ontmoeten in een gezonde leefomgeving'. Het Regioplan Integraal Zorg Akkoord (IZA) is opgesteld om gezondheid, preventie en leefstijl leidend te laten zijn, niet ziekte en behandeling. Dit is een ander houvast waarmee we de zorg toegankelijk, kwalitatief en goed betaalbaar houden voor iedereen. Er zijn vier thema's in het Regioplan opgenomen: gezond leven en preventie, veerkrachtig ouder worden, mentaal gezond en prettig werken in Zorg & Welzijn. Naast deze thema's heeft het plan ook drie randvoorwaarden genoemd, waaronder digitalisering en technologie.

We ontvingen ook middelen van het rijk vanuit de regeling Brede Specifieke Uitkering (Brede SPUK) waarmee we uitvoering geven aan de afspraken uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De Brede SPUK bestaat uit drie hoofdthema's en 15 programma's. Met het plan van aanpak GALA geven we uitvoering aan vastgesteld beleid, zoals de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2023-2026. Nieuw is de verbinding van preventie en zorg in de vijf ketenaanpakken: Welzijn op Recept, Kansrijke Start, Valpreventie, Gezond Gewicht kinderen en Gezond Gewicht volwassenen. Deze ketenaanpakken beslaan meerdere domeinen en komen

ook terug in het Integraal Zorgakkoord (IZA). Met de opgave gezonde leefomgeving leggen we verbinding tussen het fysieke domein en publieke gezondheid.

Resultaten

We stelden nieuw gezondheidsbeleid op

We stelden de nota Lokaal gezondheidsbeleid vast voor de periode 2023-2026. U nam vervolgens het 'Uitvoeringsprogramma 2023 van de nota Lokaal gezondheidsbeleid' aan. We gaven uitvoering aan dat programma.

We startten met het Regioplan Integraal Zorgakkoord (IZA)

We startten met het opstellen van een gezamenlijke werkagenda met het programmateam Regioplan Achterhoek. We startten gesprekken over de wijze waarop de samenwerking structuur krijgt en de werkwijze voor de uitvoering wordt vormgegeven.

We starten met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Met de ontvangen middelen brachten we het plan van aanpak voor GALA verder in de praktijk. Zo zetten we stevig in op valpreventie, werkten we aan het programma 'Kansrijke Start' en waren er verschillende projecten die de sociale basis helpen te versterken, zodat onze inwoners in staat zijn zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. De ontvangen middelen gaven ons ruimte in andere budgetten. We houden daarom op sommige budgetten dit jaar geld over bij preventie en loonkosten.

Vluchtelingen, statushouders en asielzoekers zijn welkom in Bronckhorst

Inleiding

Door in te zetten op het netwerk van inwoners droegen we bij aan het integreren, meedoen en de zelfredzaamheid van vluchtelingen en statushouders die in onze gemeente verblijven. Trajecten zoals Buddy to Buddy lieten mensen met dezelfde interesses kennismaken met elkaar en activiteiten ondernemen. We werkten aan het realiseren van de taakstelling huisvesting statushouders. We gaven alle statushouders een passend inburgeringstraject, werk en maatschappelijke begeleiding. Zij leerden over de Nederlandse taal en cultuur en over meedoen binnen de gemeente.

Resultaten

We vingen ontheemde Oekraïners op volgens de taakstelling

Vanaf maart 2022 vingen we op meerdere kleine locaties ontheemden uit Oekraïne op. We breidden in 2023 verschillende opvanglocaties uit en voegden nieuwe locaties toe.

We bieden een basis voor vluchtelingen en statushouders

Iedereen die kon, kreeg een passend inburgeringstraject. We liepen hierbij tegen de capaciteit van kinderopvang en inburgering aan. We zochten met elkaar, de regio en met het ministerie naar passende oplossingen. Voor inburgering zochten we naar een beter passende ruimte. We behaalden de taakstelling voor huisvesting van statushouders. We hadden daarvoor januari 2024 nog nodig (voor de laatste zeven gezinnen). We vingen opnieuw voor een periode van vijf maanden een groep van maximaal 70 alleenstaande minderjarige asielzoekers op in De Betteld in Zelhem. Vanaf juni 2022 t/m 1 november 2023 hebben we 30 inburgeraars aangemeld gekregen die vallen onder de nieuwe wet inburgering. 22 van deze cursisten zijn gestart in de Z-route. 7 in de B1- route, 1 cursist is uiteindelijk toch niet gestart.

We staan voor krachtige netwerken

Inleiding

De verschillen in mogelijkheden voor zowel jeugdigen als volwassenen bleef een aandachtspunt. We zetten er op in dat alle inwoners maximale kansen krijgen om zich te ontwikkelen en

volwaardig deel uitmaken van de samenleving. We hadden dit jaar speciale aandacht voor nieuwkomers.

Resultaat

We realiseerden krachtige netwerken rond inwoners

We zagen dat er door trajecten zoals Buddy to Buddy vriendschappen ontstonden tussen nieuwkomers en Bronckhorsters en deelname aan activiteiten. We bekeken of we dit nog breder in konden zetten en mee konden liften met andere activiteiten die er waren.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Real. 2021	Doel 2022	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023
Kader 1: gezond en weerbaar	Percentage jeugdigen/ouders/verzorgers dat het (helemaal) eens is met de stelling: door de hulp voel(t) ik mij/mijn kind zich beter	Kto wmo/jeugd	83%	2018	Geen info	83%	*	83%	
	Percentage jeugdigen in jeugdhulp van het totaal jeugdigen (aantal jeugdigen met een indicatie voor jeugdhulp)	Civision	12%	2018	9%	8%	9%	8%	
Kader 2: vitaal oud worden	Het percentage (kwetsbare) ouderen dat (ernstig) eenzaam is, is afgenomen	GGD-monitor	11,5%	2016	8%	<10%	Nog niet bekend	<10%	10%
	Percentage jongeren (15- en 16 jarigen) dat laatste 4 weken 5 of meer alcoholische drankjes heeft gedronken bij 1 gelegenheid	GGD E-movo	26%	2015	nvt (eens per 4 jaar)	24%	31%	24%	nvt (eens per 4 jaar)
Kader 3: Bronckhorst inclusief	Percentage WSW-gerechtigden die passend werk hebben (aansluitend bij loonwaarden en mogelijkheden)	Eigen database	100%	2020	93%	100%	90%	100%	93%
	Percentage WSW-gerechtigden die gedetacheerd zijn bij een bedrijf in de private sector (vanaf 2020 alleen medewerkers vanuit Delta en naar verwachting vanaf 2021 ook Laborijn)	Eigen database	76%	2020	68%	76%	75%	76%	64%
Kader 4: zo doen we dat	Het percentage Wmo-verwijzingen naar professionele hulp t.o.v. totaal aantal inwoners is gelijk gebleven	Civision	2,75%	2018	6%		7%		7%
	Percentage overbelaste mantelzorgers t.o.v. totaal aantal mantelzorgers	Onderzoek Moventem	32%	2016	Geen actuele geg.		**		Geen actuele geg.
Kader 5: iedereen op een stevige basis	Percentage uitstroom van inwoners die volwaardig aan het werk zijn vanuit een uitkeringssituatie	Civision	9%	2018	18,2%	25%	21%	25%	15%

Thema	Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Real. 2021	Doel 2022	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023
	Percentage inwoners in een leerwerktraject	Civision	54%	2020	57%	60%	56%	60%	59%
	Hoogte van de schuldenlast bij instroom schuldhulpverlening (bedragen in euro's)	Stadsbank/ RIS Inforing	23.000	2019	10.775	10.000	52.000 ***	10.000	43.556

* Onderzoek is aangepast naar continu onderzoek. Respons was onvoldoende voor betrouwbaar beeld totale groep. Daarnaast vragen aangepast, waardoor niet volledig vergelijkbaar is. Op de vraag hoe men de ondersteuning ervaart, zegt 86% dat het goed is. Op de vraag of men zich nu beter kan redden zegt 76% dat dit zo is.

** Zoals al bij het doel aangegeven zijn er geen actuele gegevens voor handen. Indicator wordt herzien.

*** We werken met een nieuwe dataset. Hierdoor zijn gegevens niet vergelijkbaar. Met de nieuwe dataset zou 2021 € 23.143 zijn. Het gemiddelde is zo hoog door een beperkt aantal hele hoge schuldbedragen. Ook mogen niet alle signaalpartners meer signalen afgeven, waardoor we later mensen in beeld krijgen.

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Er te weinig taalonderwijs en begeleiding aan vluchtelingen kan worden gegeven. De druk op de maatschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld zwembaden, sporthallen, kultuurhusen) om hieraan bij te dragen neemt toe. Ook neemt de vraag naar voorzieningen en materialen voor de vluchtelingen zelf toe	Financieel - Er onvoldoende compensatie van het rijk komt. Er een tekort aan personeel ontstaat	50%	€ 200.000	1,00%
Mens - Een toename van overbelasting van mantelzorgers door afschaling thuiszorg	Mantelzorgers uitvallen door overbelasting. Hierdoor ontstaat een tekort aan mantelzorgers	Financieel - Mantelzorgers vaker zelf ondersteuning nodig hebben (bijv. HBH). De inwoner die eerst werd ondersteund door een uitgevallen mantelzorger is nu aangewezen op zorg van een professional	60%	€ 100.000	1,00%

Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN

Bestuurlijke trekker: Antoon Peppelman / Evert Blaauw

Ambtelijke trekker: Huub Westendorp

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

We werken aan een stevige basis voor alle inwoners

Inleiding

We ondersteunden inwoners bij het benutten en ontwikkelen van hun talenten. Dit gebeurde in de vorm van onderwijs, door ondersteuning op het werk of door een beschutte werkplek waarbij we passende begeleiding inzetten. We borgden dat we kwetsbare inwoners en hun omgeving in beeld kregen en hielden.

Resultaten

We zetten stappen in het maatschappelijk activeren van iedereen

Meesterwerk, onze samenwerkingspartner voor re-integratie van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, ging in 2023 failliet. Door snel te schakelen met partners in de regio vonden we een tijdelijke oplossing zodat deze kwetsbare doelgroep naadloos over kon naar een nieuwe werkplek. Laborijn nam de Werkcarrousel tijdelijk over om ons de tijd te geven voor een structurelere oplossing. We startten de gesprekken om te beoordelen of een structurele samenwerking haalbaar is. Dit wikkelen we in 2024 af.

Het aantal verstrekte kredieten aan zelfstandigen nam af

Alle (toekomstige) zelfstandigen die aan de gestelde voorwaarden voldeden, kwamen in aanmerking voor de Besluit bijstandsverlening zelfstandigen-regeling. De Regionale Organisatie Zelfstandigen (ROZ) toetste dit. Indien nodig, konden zelfstandigen met een degelijk plan van aanpak een krediet aanvragen. Terugbetaling van kredieten was vereist. Aanvullingen op levensonderhoud tot het sociaal minimum hoefden niet terugbetaald te worden. Elk bedrag daarboven werd beschouwd als krediet en diende gerestitueerd te worden. Tijdens de coronaperiode verstrekte kredieten aan ondernemers die door de maatregelen in de problemen kwamen, vielen eveneens onder deze terugbetalingsverplichting. Het aantal uitstaande kredieten nam in de loop van 2023 af. Aan het begin van 2023 stonden er 96 kredieten uit met een totale waarde van € 1.040.500. Aan het begin van 2024 daalde dit aantal naar 91 kredieten met een totaalbedrag van € 845.800. Dit duidde op een afname en een terugbetaling van bijna € 200.000. Deze ontwikkeling toonde aan dat ons beleid voor kredietverstrekking en terugbetaling effectief was.

Er stroomden mensen met een WSW-indicatie uit

In 2015 werd de regeling voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) afgesloten, wat een significante impact had op de uitstroom van werknemers. De WSW, bedoeld voor mensen met een arbeidsbeperking, bood hen aangepaste werkplekken en de nodige begeleiding. Met de sluiting van de regeling, stopte de instroom van nieuwe deelnemers. De huidige WSW-werknemers behielden hun plekken en de bijbehorende ondersteuning. Zonder nieuwe instroom en met natuurlijke uitstroom door pensioen of andere redenen, kromp het aantal WSW-werkplekken gestaag. Voor de nieuwe instroom hadden we een samenwerking met Meesterwerk. Begin 2023 waren er in totaal 154 personen (125,37 fte) met een WSW-indicatie actief. Gedurende het afgelopen jaar zijn 21 personen (17,3 fte) uitgestroomd vanwege AOW, ziekte of verhuizing.

Er waren kostenstijgingen in zorg en ondersteuning

Inleiding

De kosten voor zorg en ondersteuning stegen zoals we eerder aangaven bij de 2^e Tussenrapportage (o.a. door cao-stijging bij zorgaanbieders en hogere indexatie). Aan de andere kant nam de zorgzwaarte en complexiteit van de zorgvraag toe. Ook dit leidde tot hogere kosten.

Resultaten

We hielden de kwaliteit van onze (Jeugd)zorg op peil

We gingen in gesprek met huisartsen en zorgverzekeraar over de invulling van de POH/SOH-functie (Praktijkondersteuning Huisarts). We bleven praktische knelpunten ervaren voor de structurele borging van deze functie, zoals krapte op de arbeidsmarkt en gebrek aan ruimte in de huisartsenpraktijk. De functie werd mede daarom heroverwogen. Op basis van de richtlijnen uit de hervormingsagenda jeugd bekeken we de mogelijkheden om deze functie te behouden en gingen we in gesprek over de vervolgstappen.

We evalueerden de inkoop

Samen met de Achterhoekse gemeenten evalueerden we de huidige werkwijze en inkoop van zorg in het Sociaal Domein. De conclusies en aanbevelingen vormen mede basis voor het besluit over hoe we de zorg en ondersteuning toekomstbestendig inrichten. We bleven inzetten op samen met zorgaanbieders en andere partners te werken aan een andere aanpak van de zorg (de transformatie), om de zorg duurzaam beschikbaar en betaalbaar te houden.

We ontwikkelden een relatiepunt

We startten in oktober 2023 een relatiepunt als pilot voor acht maanden. Hier kunnen inwoners terecht voor vragen rondom relatie en scheiding. Het relatiepunt biedt onafhankelijke, betrouwbare informatie en advies. We zagen de afgelopen jaren een stijging in complexe casussen over scheidingen. Hulp die geboden werd was eigenlijk te laat. Met de ontwikkeling van een relatiepunt willen we in een eerder stadium inwoners ondersteunen en 'vechtscheidingen' voorkomen.

Indicatoren

Landelijke indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Gelderland 2022
Kinderen in uitkeringsgezin (% tot 18 jarigen)	CBS 2022	3%	2%	2%	5%
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	CBS 2022	1%	1%	1%	1%
Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	CBS 2022	0%	0%	0%	1%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Indicator	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Gelderland 2022
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar)	Halt 2022	5	8	4	7

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Indicator	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
Personen met een bijstandsuitkeringen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2023	170,0	126,1	115	289,7
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)	CBS 2023	178,9	175,2	184,4	195,8
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2023	1,5%	1,2%	1,1%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	CBS 2023	geen data	geen data	geen data	0,2%
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2023	13,0%	12,5%	10,5%	11,5%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2022	660	670	geen data	geen data

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d.03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Extern - Schaarste op de arbeidsmarkt bij instellingen	Er onvoldoende menskracht beschikbaar is bij gecertificeerde instellingen. Ook bij specialistischer zorg en huishoudelijke hulp zien we dat het steeds moeilijker is om cliënten tijdig te plaatsen in de juiste zorg	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat.; Niet financieel - Doelstellingen niet worden gehaald	75%	€ 1.000.000	7,03%
Extern - Inflatie met als gevolg herijking plekprijzen WMO en jeugdzorg regionale inkoop	De plekprijzen hoger zijn dan de budgetten welke zijn opgenomen in de (meerjarige) begroting	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	75%	€ 750.000	5,28%
Extern - CAO onderhandelingen loonkosten HBH	De loonkosten behoorlijk gaan stijgen	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	70%	€ 500.000	3,28%
Mens - Complexe problematiek.	De wachtlijsten in de zorg oplopen door stijging van het aantal jongeren met een complexe problematiek	Financieel - Er tekorten op het budget komen; Niet financieel - Dit leidt tot minder weerbare jeugd	50%	€ 500.000	2,36%
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland) en de toename asielzoekers	Er mentale problemen ontstaan en trauma's worden ervaren waardoor de vraag naar ondersteuning traumaverwerking groter wordt	Financieel - De druk op GGZ WMO/jeugdhulp toeneemt en er onvoldoende compensatie van het rijk komt. Er een tekort aan personeel ontstaat.	75%	€ 250.000	1,76%

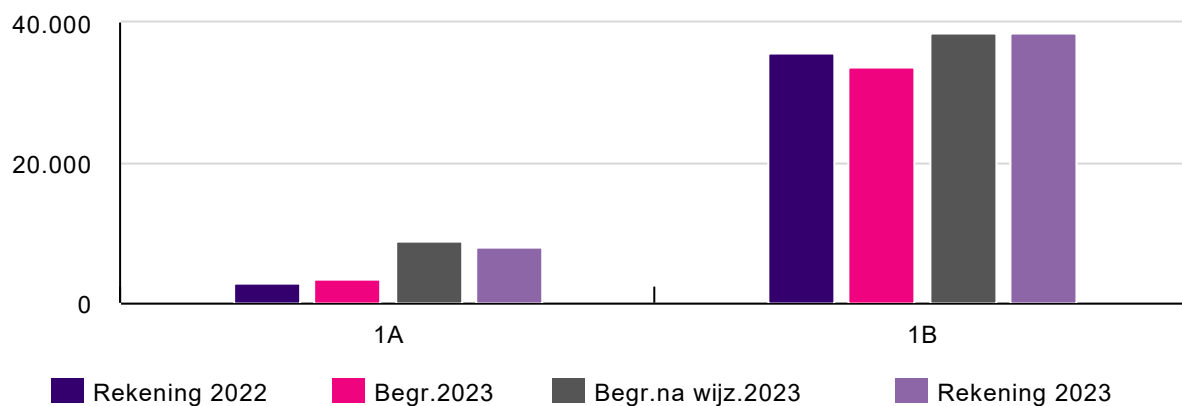

Wat heeft het gekost

Programma 1 Zorg en ondersteuning	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Lasten:				
1A Vitale inwoners en samenleving	2.912	3.400	8.816	8.098
1B Toegang tot passende voorzieningen	35.727	33.675	38.685	38.708
Totaal lasten:	38.639	37.075	47.501	46.806
Baten:				
1A Vitale inwoners en samenleving	-4	6	6.485	7.150
1B Toegang tot passende voorzieningen	6.810	6.307	7.025	7.705
Totaal baten:	6.806	6.313	13.510	14.855
Saldo:				
1A Vitale inwoners en samenleving	-2.916	-3.394	-2.332	-948
1B Toegang tot passende voorzieningen	-28.917	-27.368	-31.660	-31.003
Saldo totaal:	-31.833	-30.762	-33.992	-31.950

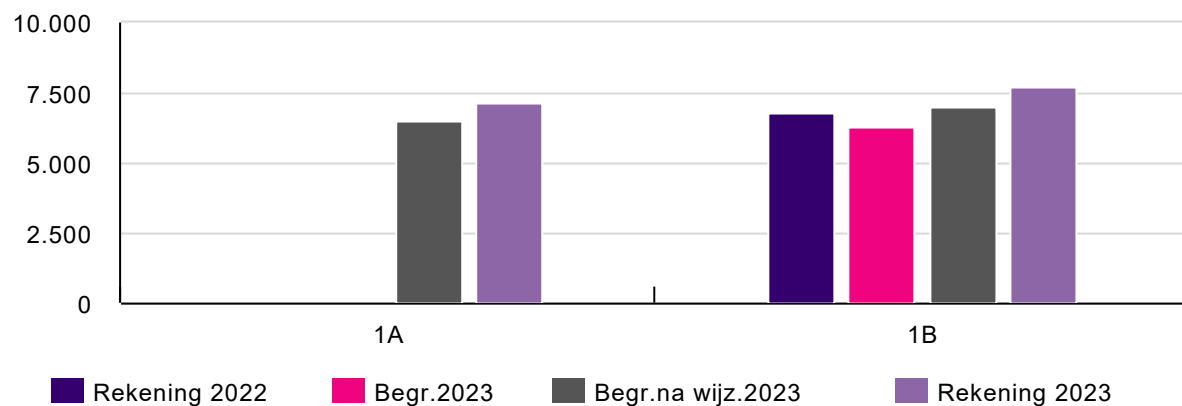
Lasten

Lasten

Baten

Baten

Financiële afwijkingen

De afwijking per taakveld staat vermeld in 3.11. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.6.2). Hier noemen we de belangrijkste afwijkingen voor dit programma:

- We gebruiken SPUK-gelden van IZA en GALA voor kosten zoals dorpskamers, mantelzorg en preventie. Hierdoor kregen we ruimte in andere budgetten voor preventiemaatregelen en houden daarom op sommige budgetten geld over (€ 684.000 V). Van het collectief vervoer (zonder zorgindicatie) wordt na de coronajaren weer meer gebruik gemaakt waarvoor we meer eigen bijdragen ontvingen (€ 56.000 V).
- Voor de uitvoering van de wettelijke taken voor de opvang en begeleiding van vluchtelingen, statushouders en ontheemden (inburgering en Oekraïne) gaven we prioriteit aan de opvang van Oekraïners. Voor Wet inburgering gaven we minder uit (€ 175.000 V). Het restant bij Oekraïne (€ 270.000 V) schuiven we volgens het besluit daarvoor in de 2^e Tussenrapportage 2023 door naar het programma Migratie & Integratie in 2024.
- In het kader van armoedebestrijding hebben we een budget voor de Klijnsmagelden armoedebestrijding (€ 219.000 V) en kregen we een rijksvergoeding om gedupeerden van de toeslagenaffaire te helpen (€ 182.000 V). Volgens de raadsmotie 2019 schuiven we het restant van de Klijnsmagelden door naar het volgende jaar, 2024.
- Binnen WSW participatiebudgetten zien we overschotten (in totaal € 466.000 V) door de uitstroom van 21 personen bij de WSW (€ 502.000 V), subsidieafrekening van het project Samen de crisis uit (€ 100.000 V) en financiering van reïntegratiekosten vanuit inburgeringsbijdrage (€ 77.000 V). Waar we in het 1^e halfjaar een afname zagen van het aantal cliënten in de Participatiewet zien we in het 2^e halfjaar een stijging van 5% ten opzichte van het begin van het jaar. Dit komt vooral door een toename van het aantal statushouders (€ 302.000 N).
- Binnen Wmo zijn de afwijkingen (€ 117.000 N in totaal) verdeeld over de gebieden hulpmiddelen (€ 41.000 N), vervoersvoorzieningen (€ 155.000 N) en huishoudelijke hulp (€ 79.000 V). Het aantal inwoners met gecompliceerde fysieke klachten dat thuis blijft wonen neemt toe. Het betekent dat er in de thuissituatie meer complexe hulpmiddelen nodig zijn die in de meeste gevallen ook duurder zijn. Door de herijking van de prijzen brachten zorgaanbieders het vervoer van en naar dagbesteding onder bij ZOOV en stegen de kosten van huishoudelijke zorg.
- De toename van vervoerskosten is te verklaren vanwege het feit dat bij de herijking van de plekprijzen aanbieders de keuze kregen om alsnog het vervoer van en naar dagbesteding bij ZOOV onder te brengen. Veel zorgaanbieders maakten daar gebruik van (€ 91.000 N). Het voordeel bij huishoudelijke hulp wordt veroorzaakt doordat de verzilvering van indicaties achterblijft door personele tekorten in de huishoudelijke hulp (€ 115.000 V).
- Binnen jeugdhulp zijn de overige afwijkingen (€ 163.000 N in totaal) te verklaren door minder cliënten en minder zware zorg (€ 237.000 V) en hogere kosten bij inkoop van zorg door de herijking van de plekprijzen binnen de andere segmenten (€ 400.000 N).

Investeringsplan

Voor dit programma hebben we geen investeringen gedaan.

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving	Besluit	Reserve	Toevoeging		Onttrekking		I/S
			Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	
Beschermd wonen	RB 21-12-2023	Algemene reserve	25	25			I
Mantelzorgbeleid	RB 21-12-2023	Algemene reserve	40	40			I
Programma Migratie & Integratie	RB 21-12-2023	Algemene reserve	3.276	3.545			I
Bijzondere bijstand t.l.v. Minimafonds	basisbegroting	BR Minima			0	6	S
Gezond in de stad	RB 29-06-2023	Algemene reserve			17	17	I
Versterking sociale basis	RB 29-06-2023	Algemene reserve			31	31	I
Cliëntondersteuning	RB 29-06-2023	Algemene reserve			38	38	I
Armoedebestrijding jeugd	RB 29-06-2023	Algemene reserve			189	189	I
Energietoeslag 2023	RB 29-06-2023	Algemene reserve			578	578	I
Opvang Vluchtelingen Oekraïne	RB 29-06-2023	Algemene reserve			666	666	I
Beschikking reserves Programma 1			3.341	3.610	1.517	1.522	

2.1.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- Versterken van de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhém en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Deelprogramma 2A PASSEND WONEN

Bestuurlijke trekker: Emmeke Gosselink

Ambtelijke trekker: Jurgen Reijnen

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

We gaan voor de juiste woning op de juiste plaats

Inleiding

De plancapaciteit voor het toevoegen van woningen kent een goede spreiding over alle kernen in Bronckhorst. Er zijn ruim 2.100 initiatieven voor het bouwen van woningen, dit zijn woningen die al gebouwd kunnen worden en woningen waar nog plannen voor gemaakt worden. In 26 van de 44 kernen lopen woningbouwontwikkelingen. De verwachting is dat de resultaten van het aanjagen van woningbouw in 2024 en 2025 goed zichtbaar worden in onze kernen.

Resultaten

We realiseerden woningen om in de woonbehoefte te voorzien

In het afgelopen jaar faciliteerden we woningbouwinitiatieven van inwoners en diverse ontwikkelaars. Hierbij is en was het voor ons belangrijk dat de juiste woning voor de juiste doelgroep op de juiste plek komt. Naast initiatieven van inwoners zetten we ook zelf in op het ontwikkelen van woningbouwprojecten.

Flexwonen

In het 2^e kwartaal werkten we aan een Kadernota Flexwonen, die u in september aannam. De nota bevat criteria voor locaties voor flexwonen. Eind 2023 startten we op basis van de Kadernota Flexwonen met het in beeld brengen van geschikte locaties voor ontwikkelingen van flexwonen. Begin 2024 hebben we deze locaties in beeld.

Woningbouw in het buitengebied

We werkten aan de herziening van het beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB-beleid). In december werd een motie over wonen in het buitengebied aangenomen. Deze nemen we mee in de herziening van het beleid.

Woningbouw op voormalige gemeentelijke locaties

In 2023 pasten we de bestemming van de gemeentelijke locatie aan Het Ludger in Wichmond aan naar een woonbestemming en verkochten we de eerste kavels. We startten de planvorming en bestemmingswijziging voor gemeentelijke gronden in Halle, Zelhem en Steenderen om woningbouw mogelijk te maken.

Hengelo Hiddinkdijk

Om tot een goede afgewogen ruimtelijk visie te komen voor dit woningbouwplan voerden we meerdere onderzoeken uit. In oktober presenteerden we de uitkomsten hiervan op een inloopavond voor omwonenden. We besloten, op basis van nieuwe klimaatscenario's van het KNMI, een aanvullend onderzoek te doen naar water. De uitkomsten verwachten we in de 1^e helft van 2024. Vanwege dit extra onderzoek stellen we de besluitvorming van de ruimtelijke visie uit.

Zelhem Het Loo

Op 27 juni stelden we de ruimtelijke visie voor nieuwe woonwijk Zelhem Het Loo vast en op 19 december het Voorlopige Verkavelingsontwerp. We brachten het ontwerp bestemmingsplan in procedure. We organiseerden een eerste bijeenkomst voor belangstellenden waar we veel bezoekers ontvingen. Het ontwerp lag vanaf 21 december 2023 zes weken ter inzage. We werkten ook aan de grondexploitatie en de samenwerkingsovereenkomst.

Vorden Almenseweg

We stelden de startnotitie voor de woningbouwlocatie Almenseweg Vorden vast, waarna de plankostenbrief werd getekend door de grondeigenaren. In het laatste kwartaal startten we het proces voor de ruimtelijke visie. De visie sluit aan bij het ontwerp en de terreininrichting van de nieuw te bouwen school voor het Kompaan College aan de Almenseweg.

Hummelo

Samen met de inwoners van Hummelo maakten we het Woonboek. Deze stelden we in juni vast. Over toekomstige woningen voor jongeren was er een bijeenkomst met de doelgroep uit Hummelo. In juni en oktober hielden we twee terugkomcafés om belangstellenden te informeren over de stand van zaken van de woonontwikkelingen in Hummelo.

Steenderen

In het laatste kwartaal startten we de onderzoeken voor ontwikkeling van het plan in Steenderen.

Starterstour

We organiseerden in november een starterstour voor de jongeren uit onze gemeente. Dit gaf de jongeren een goed beeld over hun mogelijkheden binnen de huidige woningmarkt. De tour gaf ons inzicht in de wensen en behoeften van deze belangrijke doelgroep.

We verduurzaamden de bestaande woningvoorraad

We begonnen met het opstellen van het verduurzamingsplan voor de bestaande woningvoorraad. Daarnaast kende het rijk onze aanvraag voor het volkshuisvestingsfonds voor het verduurzamen van woningen in het buitengebied toe. Op het gebied van verduurzaming, zoals de energielabels, brachten we voor onze gemeente de duurzaamheid van de woningen in kaart.

We handelden woningbouwinitiatieven snel en adequaat af

De doorlooptijd van de behandeling van woningbouwinitiatieven verschilde het afgelopen jaar. Deze was gemiddeld acht maanden en brachten we terug naar vier maanden. Eind 2023 liep deze, door de grote hoeveelheid initiatieven en de beperkte capaciteit, op naar zeven maanden.

We actualiseerden de regionale woonagenda

De geactualiseerde regionale woonagenda stelde u in februari vast. We voerden deze agenda en de woondeal uit.

We startten met het actualiseren van de lokale woonvisie

Onze lokale woonvisie actualiseerden we niet. We zijn voor dit proces afhankelijk van regionale en provinciale gegevens en inbreng. Daardoor kunnen we als gemeente niet vooruitlopen op het regionale proces.

We pakten dorpen en wijken integraal aan

We werkten steeds beter integraal met alle disciplines samen. Voorbeelden hiervan zijn de Charette aanpak in Hummelo en de stedenbouwkundige visie van het centrum Hengelo.

We stelden een visie voor wonen en zorg op

Samen met de stakeholders startten we in oktober met de actualisatie van de woonzorgvisie. Meer hierover las u in [deelprogramma 1A Vitale inwoners \(2.1.1\)](#).

Wij voldoen aan de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb)

Inleiding

We bereiden ons voor op de inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging (Wkb) die op de uitgestelde datum 1 januari 2024 ingaat. Vanuit deze wet komt de verplichting voor initiatiefnemers om bouwwerken te laten keuren, dat doen we nu nog zelf.

Resultaat

We zijn klaar om te werken volgens de nieuwe wet Wkb

De regelgeving en het proces voor de nieuwe wet Wkb richtten we in. We werkten hier nog niet mee omdat de wet nog niet in werking was.

Indicatoren

Lokale indicator

Thema	Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2024
Wonen	Leegstandspercentage in de woningvoorraad	Regionale Woningmarkt monitor rapportage	2,20%	2018	*	max 2%	**	max 2%
	Waardering buurt en kwaliteit van de woning	AWLO	8	2018	8,1*	8	8,1*	8
	Uitbreiding woningvoorraad (netto toename aantal woningen (aantal gereed gemelde woningen minus gesloopte en samengevoegde woningen))	Gemeentelijk datasysteem	0	2019	38	+125	93	+175
	Aanbod sociale huurwoningen in het bezit van woningcorporaties	Gemeentelijk datasysteem	2848	2019	2694	2880	2964	2920

* Onderzoek eens per drie jaar (geen nieuwe waarde)

**Geen info i.v.m. nieuw regionaal beleid en prioriteit-stelling

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Gelderland 2022
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	ABF 2022	4,7	5,8	1,9	8,4

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Organisatie - Verslechterde economische vooruitzichten	We minder legesopbrengsten ontvangen dan geraamd	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat	50%	€ 250.000	1,18%

Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Bestuurlijke trekker: Evert Blaauw / Emmeke Gosselink / Wilko Pelgrom /
Antoon Peppelman / Marja van der Tas
Ambtelijke trekker: Herman Tinselboer

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

Onze brandweerkazernes zijn 'Arbo'-proof

Inleiding

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) wil de brandweerkazernes aanpassen aan de eisen van de Arbowetgeving. In Bronckhorst zijn vier kazernes in Hengelo, Steenderen, Vorden en Zelhem. Deze zijn eigendom van de gemeente. Op verzoek van de VNOG voeren we de benodigde aanpassingen uit.

Resultaat

De voorbereidingen voor het 'Arbo-proof' maken van de brandweerkazernes zijn bijna afgerond
Om de brandweerkazernes Arbo-proof te maken, ontwikkelden we voor de uitvoering van de werkzaamheden tekeningen en een uitvoeringsbestek. Deze brachten we eind 2023 in procedure. Voor de voorbereiding en de uitvoering is € 150.000 beschikbaar. Zoals we in de 2^e tussenrapportage 2023 aankondigden, verwachtten we dat de uitvoeringskosten flink hoger zijn. Wanneer nodig komen we met een aanvullende kredietaanvraag.

Ons toezicht is risicogericht

Inleiding

We voeren risicogericht toezicht. We maken een risicoafweging voor de gehele gemeente. Dit vormt de basis voor onze beleidskeuzes. We gebruiken komende jaren om per gebied een completer en volledig risicoprofiel te maken.

Resultaten

We wilden een pilot voor een gebiedsgericht risicoprofiel en dat evalueren
Vanwege capaciteit voerden we deze pilot niet uit.

We deden audits voor Wet persoonsgegevens (Wpg)

Als werkgever van boa's (buitengewone opsporingsambtenaren) hebben we een auditplicht in het kader van de Wet persoonsgegevens. Dit is omdat boa's voor hun opsporingstaken persoonsgegevens verwerken. Dit betekent dat we elk jaar een interne audit en elke vier jaar een externe audit uitvoeren. Dit jaar voerden we ook de externe audit uit, naast twee interne audits. We blijken het goed te doen, maar zagen ook verbeterpunten. Aan de hand van de resultaten maakten we een plan van aanpak met verbeterpunten, waaronder de archivering en toegang tot gegevens.

Ondermijning heeft onze prioriteit

Inleiding

Eén van de belangrijkste speerpunten uit het Integraal Veiligheidsbeleid is de aanpak van ondermijning.

Resultaten

We stelden een nieuw Integraal Veiligheidsplan op

Het Integraal Veiligheidsplan stelde u in februari 2023 vast voor de periode 2023-2026. De drie prioriteiten van dat plan zijn ondermijning, verbinding Zorg en Veiligheid en cybercriminaliteit. Deze prioriteiten stemden we binnen de gezagsdriehoek af.

We versterkten de lokale aanpak ondermijning

Een aantal voorgenomen acties op de aanpak van ondermijning zijn uitgevoerd.

We actualiseerden het beleidsplan Toezicht & Handhaving

In februari 2023 werd het Toezicht & Handhavingsbeleid weer vastgesteld voor vier jaar. In dit plan actualiseerden we onder andere de processen en prioriteiten. De aanbevelingen vanuit het Rekenkameronderzoek namen we hierin mee. Ook betrokken we u en inwoners bij het bepalen van de prioriteiten. Dit deden we in een werksessie met u en door een enquête onder de inwoners via een onderzoeksbureau.

We voeren de infrastructurele aanpak Hummelo - Keppel - Drempt uit

Inleiding

In het najaar 2019 vroegen aanwonenden van de Dorpsstraat (provinciale weg N814) en Hummeloseweg in Laag-Keppel de provincie en ons om de verkeersoverlast te verminderen en de verkeersveiligheid en leefbaarheid op dit deel van de N814 en de Hummeloseweg te verbeteren. Door de belangengroep Laag-Keppel en Hummeloseweg, gemeente en provincie werden diverse voorstellen gedaan voor het oplossen van de verkeersproblematiek. Door de verschillende belangen, verantwoordelijkheden, problemen en bestuurlijke besluitvorming leidden deze voorstellen niet tot oplossingen.

In 2020 spraken provincie en wij af de impasse te doorbreken en samen met de klankbordgroep uit het gebied op te trekken om te komen tot een samenhangend pakket aan maatregelen voor het gebied tussen de N813 (Wehl), de N317 (Laag-Keppel) en de N314 (Hummelo).

Resultaten

We wilden een koude oversteek aanleggen

Bij afsluiting van de Hummeloseweg bij de rotonde (Keppelseweg/Hummeloseweg) wordt mogelijk een "koude oversteek" aangelegd met als doel de directe verbinding tussen Hummelo en Laag-Keppel in stand te houden.

Verkeer Dorpsstraat in Laag-Keppel

We voerden in 2023 op twee locaties proeven uit met het afsluiten van de N814 door het aanleggen van zogenaamde landbouwsluizen. Het doel hiervan was het ontwikkelen van inzicht in verkeersstromen bij eventueel te nemen maatregelen. Tijdens deze proefperiode hielden we verkeerstellingen en konden belanghebbenden deelnemen aan een schriftelijk belevingsonderzoek. We ronden de proeven af in november 2023. Voor de zomer van 2024 ronden we de gebiedsaanpak af in de vorm van een ambtelijk advies voor de te nemen maatregelen aan de bestuurders van de provincie en betrokken aangrenzende gemeenten Doetinchem en Zevenaar.

We startten met het reconstrueren van de Zomerweg in Drempt

De te nemen maatregelen in Laag-Keppel hebben effect op de Zomerweg in Achter-Drempt, waar ook al andere verkeersproblemen spelen. De bewoners van Voor- en Achter-Drempt vormden een werkgroep Verkeer die ons vroeg de verkeersoverlast op de Zomerweg in Achter-Drempt op te lossen. Dankzij een succesvol participatietraject en de inzet van bewoners van de Zomerweg kwamen we tot een goed plan voor de herinrichting van de weg. De uitvoering is in 2024 gereed.

We zorgen voor onze civiele kunstwerken

Inleiding

Voor het onderhoud aan gemeentelijke civiele kunstwerken zoals bruggen willen we werken met een onderhoudsplan.

Resultaat

Wij stelden een onderhoudsplan op voor de civiele kunstwerken

Door personeelstekort lukte het niet om een onderhoudsplan op te stellen. Hierover informeerden we u in de 2^e tussenrapportage 2023. Daarin besloot u als raad het bedrag door te schuiven naar 2024.

We werken aan kansengelijkheid in het onderwijs

Inleiding

Binnen het overleg Lokaal Educatieve Agenda (LEA) werken we in projectgroepen. Deze groepen werken onder meer aan kansengelijkheid en zorgpreventie. De LEA projectgroepen zorgen voor een betere verbinding tussen onze samenwerkingspartners zoals onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, GGD en bibliotheek. Vanuit het Integraal plan onderwijshuisvesting (IHP) zetten we stappen naar een toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Samen met schoolbesturen voeren we doelen uit, zoals het verduurzamen van gebouwen en het onderzoeken van de haalbaarheid van een aantal nieuwe huisvestingslocaties voor scholen.

Resultaten

Vernieuwde werkwijze voor de Lokaal Educatieve Agenda

Om de doorgaande leer- en ontwikkelijn tussen de voorschoolse voorziening en de basisschool beter te laten verlopen, zetten we acties uit, zoals een inloopochtend voor de kinderdagverblijven. Voor de realisatie van een betere verbinding tussen het onderwijs en de zorg voerden we besprekingen op basis van casussen. Daar bespraken we het thema kansengelijkheid. We organiseerden een kick-off voor onze samenwerkingspartners om het thema opnieuw onder de aandacht te brengen. Met de sport- en cultuurlessen van onze combinatiefunctionarissen (CF) stimuleerden we de brede ontwikkeling van kinderen.

We voerden het integraal huisvestingsplan voor primair onderwijs uit

Meerdere scholen startten met het verduurzamen van hun gebouwen. Hierbij gebruikten de scholen externe middelen zoals SUVIS en de Dumava-subsidie vanuit het rijk. Als gemeente ondersteunden we hen waar nodig bij deze aanvragen.

We gebruikten de resultaten uit haalbaarheidsstudies om te verbeteren

We voerden een haalbaarheidsonderzoek uit voor de basisscholen in Halle en Zelhem en u stelde een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de nieuwbouw van deze onderwijslocaties.

We voorkwamen achterstanden en voldeden aan de uitgangspunten van het Rijk

We boden Voorschoolse Educatie aan voor peuters die extra hulp nodig hebben voor hun ontwikkeling. Met de uitgezette acties van het LEA richtten we ons een op groter aantal kinderen dat naar een voorschoolse voorziening gaat.

Met scholen breidden we de sportlessen uit

In het schooljaar 2023-2024 maakten weer meer scholen primair onderwijs (PO) gebruik van de mogelijkheid om een vakleerkracht bewegingsonderwijs uit het team CF in te zetten. Op 16 van de 18 PO scholen was een CF werkzaam. Twee scholen hebben zelf voorzien in een eigen vakleerkracht of leerkracht met aantekening bewegingsonderwijs. Naast de uren bewegingsonderwijs deden we onderzoek naar de motoriek en leefstijl (invulling vrije tijd, slaap en voeding) van de leerlingen en waar nodig zetten we opvolging in.

We investeerden slim in duurzame (sport)verenigingen

Inleiding

We willen met een onderbouwde en objectieve visie het sportlandschap toekomstbestendig maken en houden. Het proces van de sport en leefbaarheidsvisie is hier een belangrijk middel voor. Daarnaast stellen we een aantal regelingen voor verduurzaming beschikbaar.

Resultaten

We maakten een visie op accommodaties

Er is een interactief proces gelopen met als resultaat de uitgangspuntennotitie 'Sport en leefbaarheid voor een vitaal Bronckhorst'. Hier is ook het vervolgproces voor vitale kernen in opgenomen.

We investeerden slim in accommodaties

De maatschappelijke organisaties maakten gebruik van onze subsidieregeling om hun accommodaties te verduurzamen. In totaal dienden 30 organisaties een aanvraag in. Door de stijging van (bouw)kosten stelden we aan de initiatiefnemers in Bronckhorst Midden een extra budget beschikbaar voor het realiseren van een sportcomplex. Initiatieven van Golfclub Zelle, PSV Zelhem en LTC Zelhem beoordeelden we als duurzaam en goed onderhouden. Dekking voor deze initiatieven kwam uit de Sportagenda. Het plan van LTC Zelhem is nog niet gerealiseerd, hiervoor moet eerst het bestemmingsplan gewijzigd worden. De overgebleven gelden Sportagenda voegden we toe aan de sport- en leefbaarheidsvisie.

Met de verenigingen creëerden we toekomstbestendige en duurzame (sport)verenigingen

Door het aanbieden van workshops, cursussen en individuele begeleiding kreeg het vrijwillige kader van verenigingen handvatten om op een hoger niveau te acteren op het gebied van (met name) sociale veiligheid en pedagogisch handelen. Samen met de verenigingen zetten we ons in om zoveel mogelijk inwoners kennis te laten maken met ons aanbod. De inzet en ontwikkeling van nieuw aanbod voor specifieke doelgroepen pakte het team CF op.

We werken aan de integrale opgave in het landelijk gebied

Inleiding

Op basis van de Omgevingsvisie 'Bronckhorst 2x zo mooi' bepalen we hoe en waarmee we integrale opgaven in het landelijk gebied uitvoeren. De inrichting en het gebruik van het landelijk gebied bepaalt de kwaliteit van het landschap. We zetten in op een gezonde leefomgeving, cultuurhistorie en erfgoed, biodiversiteit en de beleving door inwoners en bezoekers. Het agrarische gebruik is ook een belangrijke factor voor de kwaliteit van het landelijk gebied, voor de lokale economie en leefbaarheid. Gezamenlijke opgaven in het landelijk gebied zijn:

- de overgang naar een toekomstbestendige landbouw;
- het verminderen van het gebruik van grondstoffen;

- het terugdringen van de stikstofuitstoot en -neerslag;
- het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit;
- het beter omgaan met, en tegengaan van klimaatverandering;
- het versterken van de landschappelijke kwaliteit.

Het rijk stelt in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) doelen vast om de kwaliteit van het landelijk gebied en de toekomstbestendigheid te verbeteren. Op basis van provinciale plannen bepaalt het rijk de verdeling van een transitiefonds voor ondernemers. De Gelderse uitwerking heet Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG).

Resultaten

We droegen bij aan het NPLG

We droegen bij aan het provinciale programma VLGG. Samen met de gemeenten in de Achterhoek brachten we onze visie en kennis in bij de uitwerking voor het deelgebied Achterhoek en Liemers. In december bespraken we een ambtelijk concept van het omgevingsprogramma en ontvingen we een compensatie voor onze bijdrage.

We vertaalden het NPLG naar de Bronckhorster situatie

Vanuit de Omgevingsvisie werkten we het omgevingsprogramma landelijk gebied verder uit en daarin kregen de strategische opgaven landschappelijke kwaliteit, erfgoed en landbouw een plek. We organiseerden een bijeenkomst voor lokale en regionale partijen over de invulling van het omgevingsprogramma Landelijk gebied. Daarnaast werkten we aan de 2^e versie van het VLGG en leverden een ambtelijk concept van het omgevingsprogramma Landelijk Gebied op.

We voeren het omgevingsprogramma Landelijk Gebied uit

Ondanks dat het omgevingsprogramma nog niet is vastgesteld en er dus geen programmabudget is, werkten we in het landelijk gebied al aan verschillende doelen en opgaven. We stelden samen met andere regiopartners een handelingsperspectief voor droogte in de Achterhoek vast en benoemden zo de mogelijkheden waarmee meer regen- en grondwater vastgehouden kan worden. Provincie, waterschap, gemeenten, Vitens en LTO startten het gesprek over het vervolg.

Gezamenlijk werkten we aan een aantal gebiedsprocessen

We werken aan:

- Uitvoering en planvorming van de landgoederenzone Baakse Beek in het gebied tussen Ruurlo en de IJssel bij Vierakker. Belangrijkste doel is hier het aanpassen van het watersysteem op klimaatverandering om natuur, erfgoed en landbouw te behouden voor de toekomst.
- Uitwerking van het toekomstbeeld 't Klooster ten oosten van de kern Hengelo samen met Vitens, Provincie Gelderland en het Waterschap Rijn en IJssel. Belangrijkste doel is hier het vasthouden van water en het verminderen van schade door droogte om drinkwaterwinning, natuur en landbouw te behouden voor de toekomst.
- We verkenden met het Waterschap Rijn en IJssel de insteek voor de planvorming langs de Grote Beek tussen Halle, Hummelo en de IJssel bij Steenderen. Belangrijkste doel hier is het verbeteren van de waterkwaliteit van grondwater, sloten en beken.

We behouden en versterken de biodiversiteit

Inleiding

Samen met inwoners, ondernemers en andere partners werken we aan het behouden, herstellen en versterken van het landschap en aan een prettige en gezonde leefomgeving. We streven naar meer diversiteit aan planten, struiken en bomen in het openbaar groen. Dit draagt bij aan een rijk voedsel- en leefgebied voor verschillende insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Resultaten

We vormden gazons om naar bloemrijk grasland

In Keijenborg en Hummelo zaaiden we mengsels van bloemen en kruiden en plantten we bloembollen. Het beheer pasten we aan en we informeerden de buurtbewoners hierover.

We cofinancierden landschapsinitiatieven

Door initiatieven van inwoners, ondernemers en vrijwilligersgroepen te (co)financieren, konden we bijdragen aan een grotere biodiversiteit, een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en een beleefbaar landschap met kleine, waardevolle cultuurhistorische elementen.

We gaven uitvoering aan het meerjarig uitvoeringsprogramma voor landschap en biodiversiteit

Met bijdragen uit de provinciale landschapsregeling ondersteunden we projecten die helpen met het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit en het vergroten van de biodiversiteit. We voerden dit uit via projecten als Dorp en Rand. We ondersteunden initiatieven voor beplantingsprojecten van onder meer de werkgroepen van Steenderens Landschap, Halle, Vierakker en het Streekfonds Achterhoek. De werkgroepen gebruikten de bijdragen voor aanleg van landschappelijke beplantingen zoals bijenhagen, houtsingels, boomgaarden en elementen zoals kikkerpoelen op particuliere erven en percelen.

De vrijwilligerswerkgroepen verzorgden de aanplant en inzaai van:

- 625 meter bijen- en partrijzenhagen
- 440 stuks laan- en fruitbomen
- 600 stuks bosplantsoen voor kleine bosjes en houtsingels
- ruim 5 ha weide- en akkerbloemmengsel
- Er werden meer dan 150 bomen geknot, 290 fruitbomen gesnoeid en meer dan 800 meter heg geschoren. Het werk werd uitgevoerd door meer dan 300 vrijwilligers.

De Agrarische natuurvereniging 't Onderholt heeft op en rond particuliere erven met ruim 20 agrariërs gezorgd voor:

- aanplant van bijna 400 laan-, fruit- en knotbomen
- 1.000 m² aan nieuwe houtsingels
- 4.700 meter aan knip- en scheerheg
- Aanleg van 1 poel

We behouden en versterken de landschappelijke kwaliteit

Inleiding

De landschappelijke kwaliteit behouden en versterken is een doel dat onze constante aandacht heeft en we in alle ruimtelijke ontwikkelingen meewegen en meenemen.

Resultaten

We zorgden goed voor onze bomen

Bij renovatieprojecten zorgden we waar mogelijk voor meer groeiruimte voor bestaande bomen en voor nieuwe bomen zorgen we voor goede groeiplaatsen.

We renoveerden groenvakken en maakten deze klimaatbestendig

We ronden de inventarisatie en aanbesteding af. We gingen aan de slag met de verdere voorbereidingen. Diverse vakken renoveerden we en maakten we klimaatbestendiger. Op zoveel mogelijk plaatsen zorgden we ervoor dat regenwater in de plantvakken kan infiltreren in plaats van afgevoerd worden via het riool.

We beheerden en onderhielden bos, landschapselementen en struwelen

We voerden een inventarisatie uit naar de samenstelling en de staat van de landschapselementen die we bezitten. We stelden een plan van aanpak op voor het beheer en onderhoud van deze landschapselementen. We startten samen met 't Onderholt met de uitvoering van de werkzaamheden. De werkgroepen zoals Steenderens Landschap, Halle en Vierakker ondersteunden met vrijwilligers bij het beheer van landschapselementen van particulieren.

We bestreden de Amerikaanse Vogelkers

We inventariseerden in een groot deel van Bronckhorst waar de Amerikaanse vogelkers groeit op onze gronden. Deze plant is een bedreiging voor de andere soorten die hier van nature voorkomen. Deze inventarisatie bleek arbeidsintensief en ronden we daardoor nog niet af. Daarnaast onderzochten we hoe we kunnen bestrijden zonder schadelijke chemische middelen. Hier is op dit moment geen goede oplossing voor. We volgden de onderzoeksprojecten die zijn opgestart en wachten op de resultaten.

We startten met kaders voor landschapselementen

Datalab Go maakte een landschapselementenregister waarmee inzichtelijk werd waar welke landschapselementen staan. We bereidden het opstellen van kaders en een aanpak voor naleving van de kaders voor.

We werken aan de omgevingsprogramma's

Inleiding

In februari 2022 stelde u de Omgevingsvisie Bronckhorst 2035 vast. Hiermee gaf u opdracht voor het opstellen en uitvoeren van vier omgevingsprogramma's: Wonen, Energietransitie & klimaatadaptatie, Werklocaties en Landschappelijke kwaliteit & erfgoed.

Resultaat

We voerden de omgevingsprogramma's uit

In 2023 werkten we verder aan de vier omgevingsprogramma's. Het omgevingsprogramma werklocaties stelden we vast. Daarin gaven we de monitoring ook een plek. De stand van zaken van de omgevingsprogramma's leest u in verschillende onderdelen van het programmaplan.

We werken in de geest van de Omgevingswet

Inleiding

We monitorde deze werkwijze en stuurden bij waar dat nodig is. Vanwege het uitstel van de Omgevingswet kozen we ervoor om te werken in de geest van de wet en trainen in het omgaan met de nieuwe instrumenten, systemen en werkwijzen.

Resultaten

We maakten ons gereed voor de komst van de Omgevingswet

We zijn goed voorbereid op de invoering van de nieuwe Omgevingswet. We stelden een lijst op met activiteiten waarover uw raad bindend advies uitbrengt, we voerden de Gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed in en pasten de Legesverordening aan. Daarnaast actualiseerden we het Besluit mandaat, volmacht en machtiging. De raads werkgroep

functioneerde hierbij als klankbord. Samen met onze partners verbeterden we onze systemen, werkwijzen en communicatie naar onze inwoners.

We leverden een casco voor het omgevingsplan op

In 2023 verkenden we de mogelijkheden om te komen tot een indeling van een omgevingsplan. Dit is een voorbeeldstructuur voor de juridische regels in het omgevingsplan. Deze structuur laat zien op welke manier een omgevingsplan wordt opgebouwd. In het komende jaar gaan we daarmee verder.

We bleven leren

Onze medewerkers ontwikkelden zich door deel te nemen aan opleidingen en door te werken met casussen in ons Omgevingslab. We monitorden de dienstverlening rondom omgevingsvergunningen, de werking van de Gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit en Erfgoed, het adviesrecht, de delegatie- en mandaatregelingen en het legesmodel en voerden de nodige aanpassingen door. Daarmee zijn we goed voorbereid op de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

We vergroten de leefbaarheid in onze kernen voor een vitaal Bronckhorst

Inleiding

Voorheen richtten we ons met het programma Vitale Kernen op een kwaliteitsimpuls van de vier grotere kernen Hengelo, Steenderen, Vorden en Zelhem. In 2023 rondde we deze processen af en gaven we ruimte aan fysieke projecten en initiatieven in alle kernen en het buitengebied. De projecten of initiatieven dragen bij aan de toekomstbestendigheid van de gemeenschap en sluiten aan bij de verschillende opgaven die in de gebieden spelen.

Resultaten

We stelden geen nieuw beleidskader op, maar een gebiedsvisie Sport en Leefbaarheid voor een vitaal Bronckhorst

We besloten de aanpak van vitaal Bronckhorst te koppelen aan de visie Sport en Leefbaarheid, om zo ruimte te bieden aan initiatieven in alle kernen en het buitengebied. We stelden in overleg met betrokken inwoners, verenigingen etc. uitgangspunten en een afwegingskader voor gemeentelijke investeringen op. We troffen voorbereidingen om in 2024 te starten met het gebiedsproces.

We ondersteunden initiatieven in alle kernen en het buitengebied

We faciliteerden niet alleen initiatieven in de vier vitale kernen, maar ook in de andere dorpen en het buitengebied. Initiatieven die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en aansluiten bij de beleidsdoelen konden rekenen op gemeentelijke ondersteuning. Zo knapten we samen met Stichting Present Bronckhorst en Site woondiensten het groen aan de Veldhof in Hummelo op en realiseerden we samen met vrijwilligers een uitloopveld voor honden bij het Hengelose dorpsbos.

Wij maken verouderde wijken leefbaarder, duurzamer en toekomstbestendiger

Inleiding

We zien dat verschillende wijken qua inrichting niet aansluiten bij het huidige en toekomstige gebruik. Door de openbare ruimte opnieuw in te richten, geven we de verouderde wijken een kwaliteitsimpuls. Daarin betrekken we opgaven zoals klimaatadaptatie en energietransitie, waaronder het verduurzamen van woningen.

Resultaten

We startten met het reconstrueren van de verouderde wijken

We hadden het voornemen om te starten met het beter leefbaarder, klimaatbestendiger en duurzamer maken van verouderde wijken. We schuiven de gereserveerde kredieten en daarmee de mogelijke projecten door naar 2024 omdat er zich geen substantiële koppelkansen voordeden.

Dorpsplan Steenderen kreeg verder vorm

De reconstructie van de J.F. Oltmanstraat rondden we in het voorjaar af. Mede door cofinanciering bleven we ruim binnen het beschikbare budget. In nauwe samenwerking met de werkgroep Vitale Kernen Steenderen, de aannemer en andere belanghebbenden werkten we een mooi ontwerp voor de herinrichting van het Marktpllein uit. In het najaar startten we met de werkzaamheden. De oplevering is in april 2024.

We gaven vervolg aan de vitale kern Hengelo

Als inspirerend en richtinggevend kader voor nieuwe ontwikkelingen begonnen we met een traject om tot een actuele stedenbouwkundige visie te komen voor het centrum van Hengelo. In de verkennende fase voerden we gesprekken met diverse partijen en zochten we aansluiting bij de visie van de werkgroep Vitale Kernen. Tegelijkertijd faciliteerden we ondernemers en initiatiefnemers binnen de uitgangspunten van een compact centrumgebied met het oog op 'het juiste bedrijf op de juiste plek'.

We voerden de visie van vitale kern Vorden verder uit

Op basis van de input van inwoners, organisaties en ondernemers maakten we een eerste schets voor de Dorpsstraat Vorden. Daarbij namen we het versterken van het groen en het verbeteren van de verkeersveiligheid als uitgangspunt.

We faciliteerden vitale kern Zelhem met de planvorming voor een Zelhemhuus

Met de betrokken partijen voerden we een haalbaarheidsstudie uit naar inhoudelijke samenwerking tussen culturele en maatschappelijke organisaties. Op basis van de uitkomsten hiervan concludeerden we dat een dekkende investerings- en exploitatiebegroting niet mogelijk is. We spraken af om een kleinschalige ontmoetingsfunctie (dorpskamer in Zelhem) verder uit te werken.

We maakten plannen voor de 'huiskamer' van Zelhem

Samen met vitale kern Zelhem rondden we een schetsontwerp voor de herinrichting van de Smidsstraat en Magnoliaweg af. Voor de uitwerking en uitvoering ontvingen we een bijdrage uit de Investeringsagenda Leefbaarheid. Ook maakten we een schetsontwerp voor zowel de Markt als het parkje achter de bibliotheek. De werkgroep Vitale kern Zelhem ging verder als Dorps Belangen Organisatie (DBO), wat we als gemeente graag ondersteunen.

Indicatoren

Lokale indicatoren

We merken dat de indicator voor biodiversiteit te weinig informatie bood. Om die reden volgen we deze niet. In combinatie met het omgevingsprogramma Landelijk Gebied en het monitoringsplan voor de omgevingsvisie, beoordelen we welke indicator(en) beter aansluit(en).

Thema	Effectindicator	Bron	Nul-meting	Jaar nul-meting	Doel 2022	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2024
Huisvesting bibliotheek	Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek binnen de gemeente Bronckhorst	Jaarverslag bibliotheek West Achterhoek	21,5% aant. inw. 7751	2019	7325	18,3% aant. inw. 6.639	7159	nb*	7159

* cijfer volgt na 1 april in jaarverslag bibliotheek

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2023	1,4	1,4	1	3,4
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2023	3	3,3	2,8	5,2
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2023	1,1	1,2	0,6	1,1
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2023	0,4	0,3	0,3	2,1
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) (leerlingen 12-23 jaar zonder startkwalificatie)	DUO 2023	0,7%	1,4%	1,4%	2,2%
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2022	geen data	geen data	geen data	geen data
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2022	8	6	geen data	geen data

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Indicator	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2022	Gelderland 2022	Realisatie 2023
% Niet-sporters	RIVM 2022	49,1%	46,8%	46,8%	geen data

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet) financieel)
Extern - Inflatie	De kosten van renovatie/nieuwbouw van gemeentelijke sportaccomodaties meer stijgen dan passend binnen de eerdere besluitvorming	Financieel - Er een (structureel) financieel tekort optreedt	80%	€ 1.000.000	7,51%
Omgeving - Een niet sluitende exploitatie van een zwembad	Eén of meerdere zwembaden moeten sluiten	Financieel - Er alsnog kosten voor sloop of andere kosten moeten worden gemaakt die voortvloeien uit het recht van eerste aankoop; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade optreedt	50%	€ 650.000	3,03%
Extern - Inflatie/ prijsstijgingen	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Er vertraging optreedt en dit leidt tot extra kosten voor de	50%	€ 500.000	2,35%

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
		gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden verwaagd of niet worden gehaald			
Extern - Tekort aan personeel door schaarste op de arbeidsmarkt	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Dit leidt tot vertraging en extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden verwaagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	2,35%
Extern - Stijgende energiekosten	Binnen- en buitensport een compensatie-aanvraag indienen	Financieel - Er financiële tekorten ontstaan; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade kan optreden	50%	€ 200.000	1,00%

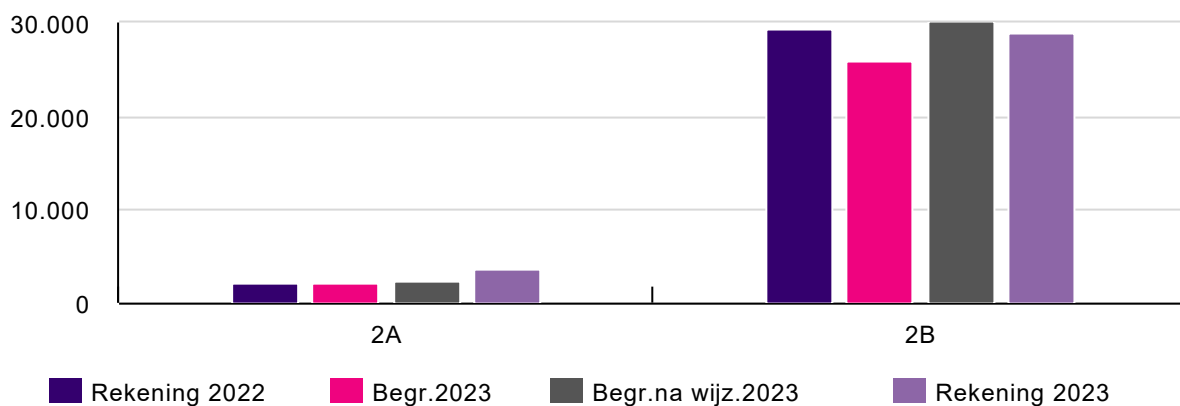

Wat heeft het gekost

Programma 2 Wonen en leefomgeving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Lasten:				
2A Passend wonen	2.143	2.120	2.348	3.629
2B Aantrekkelijke leefomgeving	29.420	25.851	30.316	28.875
Totaal lasten:	31.563	27.971	32.664	32.504
Baten:				
2A Passend wonen	2.165	3.088	2.683	2.078
2B Aantrekkelijke leefomgeving	10.905	6.172	8.115	8.458
Totaal baten:	13.070	9.261	10.799	10.535
Saldo:				
2A Passend wonen	23	968	335	-1.551
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-18.515	-19.678	-22.201	-20.417
Saldo totaal:	-18.492	-18.711	-21.866	-21.968

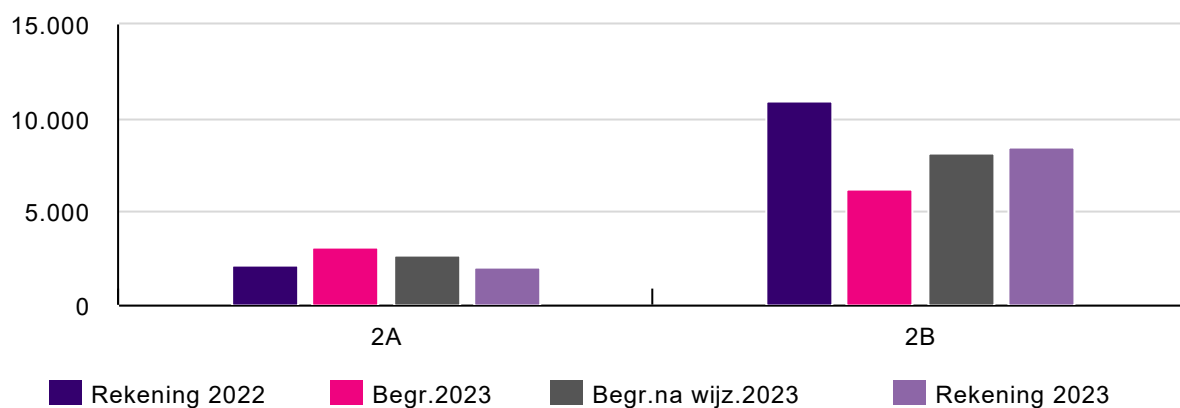
Lasten

Lasten

Baten

Baten

Financiële afwijkingen

De afwijking per taakveld staat vermeld in hoofdstuk 3.11. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.6.2). Hier noemen we de belangrijkste afwijkingen voor dit programma:

- Binnen Passend wonen maakten we voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen veel kosten (€ 1,8 mln N). Zo vond een aantal geplande verkopen niet meer plaats (€ 900.000 N) en betaalden we een schadevergoeding na afloop van een juridische procedure van 13 jaar (€ 912.000 N).
- We gaven minder uit voor onderhoud aan wegen (€ 300.000 V). Zo voerden we door slechte weersomstandigheden niet al het groot onderhoud uit in het 4e kwartaal (€ 200.000 V) en ontvingen we meer leges voor kabels en leidingen van energiebedrijven (€ 100.000 V).
- In 2023 heeft de subsidievaststelling Onderwijsachterstandenbeleid OAB plaatsgevonden over het jaar 2022. Hieruit bleek dat de subsidieverstrekking in 2022 te hoog was, waardoor kinderdagverblijven teveel ontvangen subsidie aan ons moesten terugbetalen. Verder verschillen jaarlijks de aantallen peuters (ouders) die recht hebben op kinderopvangtoeslag en de VVE-gesubsidieerde plaatsen. Deze factoren zijn van invloed op de uitnutting van het budget. (€ 119.000 V). Op basis van de ontwikkelingen leerlingenvervoer raamden we bij in de 2^e tussenrapportage 2023. Dit budget hadden we niet volledig nodig. Ook kregen we vanuit het rijk meer middelen voor het vervoer van Oekraïense kinderen dan we nodig hadden.
- Met het vaststellen van de uitgangspuntennota 'Sport en leefbaarheid' voegden we de middelen die vanuit meerdere budgetten voor sport beschikbaar waren bij elkaar voor de uitwerking van de gebiedsvisies Leefbaarheid en sport. Besteding was nog niet mogelijk in 2023 (€ 565.000 V). We zien dat deze processen over meerdere jaren lopen en dat inzet qua voorbereiding en begeleiding per periode verschilt.
- Voor het onderhoud aan het groen gaven we niet alles uit (€ 98.000 V). Het onderhoud aan bomen en ander snoeiwerk viel qua kosten in een ander jaar (€ 320.000 V).
- Voor riolering (totaal € 64.000 V) gaven we minder uit aan energiekosten (€ 126.000 V) en viel de rioolheffing lager uit (€ 85.000 N) omdat er minder rioolaansluitingen waren.
- Voor begraafplaatsen (totaal € 71.000 N) zagen we dat de begraafrechten terugliepen (€ 18.000 N) en dat de werkzaamheden duurder waren vanwege gestegen lonen en prijzen (€ 53.000 N).
- De overige afwijkingen zijn het gevolg van gestegen lonen en kleinere verschillen.

Investeringsplan

Omschrijving	Jaar	Krediet	Besteed t/m 2022	Besteed in 2023	Restant krediet
Reconstructie Bloemenbuurt Zelhem	2021	973	144	1.514	-685
Reconstructie Oltmansstraat Steenderen	2021	768	107	363	297
Herinrichting Marktplein Steenderen	2022	1.400	7	599	794
Herinrichting marktplein Steenderen verbeteren en afk. riolering	2023	405	0	0	405
Reconstructie Smidsstraat / Magnoliaweg Zelhem	2023	1.600	0	0	1.600
Reconstructie Smidsstraat / Magnoliaweg Zelhem verbeteren riolering	2023	350	0	0	350
Herinrichting Zomerweg Achter-Drempt bouwkosten	2023	1.100	0	0	1.100
Herinrichting Zomerweg Achter-Drempt plankosten	2023	200	0	0	200

Omschrijving	Jaar	Krediet	Besteed t/m 2022	Besteed in 2023	Restant krediet
Herinrichting Zomerweg Achter-Dremp aandeel bovenwijkse voorzieningen	2023	500	0	0	500
Herinrichting Zomerweg Achter-Dremp aandeel watertakenplan	2023	800	0	0	800
Grond Zomerweg 28 Achter-Dremp	2023	250	0	816	-566 A
Voortgezet onderwijs Vorden		12.690	617	0	12.073
Aan- en verkoop Station Vorden	2021	0	0	8	-8 A
Afkoppelen	2019	619	457	177	-16 A
Renovatie gemalen en drukr. mechanisch	2020	0	0	4	-4 A
Afkoppelen	2020	110	0	110	0 A
Vervangen vrijvervalriolering	2021	448	74	374	0 A
Renovatie gemalen en drukr. mechanisch	2021	184	20	164	0 A
Vervangen vrijvervalriolering	2022	36	0	36	0 A
Verbeteren vrijvervalriolering	2022	101	7	0	94 A
Renovatie gemalen en drukr. mechanisch	2022	317	0	14	303 A
Renovatie gemalen en drukr. electro	2022	177	0	0	177 A
Renovatie gemalen en drukr. civiel	2022	24	0	0	24 A
Renovatie IBA's	2022	14	14	0	0 A
Afkoppelen 2022	2022	246	0	14	232
Vervanging vrijverval riolering	2023	549	0	59	490
Renovatie riolering mechanisch	2023	1.481	0	197	1.284
Afkoppelen	2023	13	0	0	13
Vijvers aanpassen	2023	457	0	0	457
Arbo technische aanpassing kazerne Vorden	2023	75	0	2	73
Arbo technische aanpassing kazerne Zelhem	2023	75	0	2	73
Arbo technische aanpassing kazerne Hengelo	2023	75	0	2	73
Arbo technische aanpassing kazerne Steenderen	2023	75	0	2	73
Reconstructie wijken	2023	400	0	0	400
Aandeel aankoop Zonnepark Braamt door Agem	2023	93	0	93	0 A
Vorbereidingskrediet Dorpsschool Halle	2023	300	0	7	293
Vorbereidingskrediet Basisschool Zelhem Jan Ligthart	2023	300	0	0	300
Vorbereidingskosten Basisschool Zelhem de Meene / 't Loo	2023	300	0	0	300
Verduurzamen sporthal De Kamp	2023	1.125	0	179	946
Verduurzamen sporthal 't Jebbink	2023	1.325	0	12	1.313
Verduurzamen sporthal De Pol	2023	1.500	0	0	1.500
Verduurzamen sporthal het Hooge Wessel	2023	1.050	0	0	1.050
Materieel buitendienst, lopende kredieten	div.	356	0	0	356
Investerings Programma 2		32.861	1.448	4.750	
<i>A = Afsluiten</i>					

Reconstructie Bloemenbuurt: het krediet laat een overschrijding zien omdat we in de uitvoeringskosten ook de rioleringswerkzaamheden hebben verantwoord. Deze kosten worden bij afronding van het project ten laste gebracht aan het betreffende rioleringskrediet.

Aankoop Zomerweg 28: we hebben in de kolom krediet voor de aankoop Zomerweg 28 het bedrag verminderd met de afwaardering vermeld. In de kolom besteding hebben we de totale verwervingskosten opgenomen.

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving	Besluit	Reserve	Toevoeging		Onttrekking		I/S
			Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	
Onderhoudsplan civiele kunstwerken	RB 21-12-2023	Algemene reserve	100	100			I
Bovenwijkse voorzieningen	RB 21-12-2023	BR Bovenwijkse voorzieningen	140	198			S
Extra bijdrage realisatie sportcomplex Keijenborg	RB 21-09-2023	BR IA bijdragen ineens	250	250			I
Vb van de bouw van de VO-school in Vorden	RB 29-06-2023	Algemene reserve			40	40	I
Vb Zomerweg Drempt	RB 29-06-2023	Algemene reserve			50	50	I
Verduurzamen maatschappelijke organisaties	RB 29-06-2023	Algemene reserve			55	55	I
Haalbaarheidsonderzoeken Integraal Huisvestingsplan (IHP)	RB 29-06-2023	Algemene reserve			60	60	I
Versterking van het landschap	RB 29-06-2023	Algemene reserve			92	92	I
Bijdrage vervanging bruggen voor toeristische infrastructuur	RB 29-06-2023	Algemene reserve			100	100	I
Verkeersaanpassingen Hummelo	RB 20-10-2022	Algemene reserve			100	100	I
Invoering Omgevingswet	RB 29-06-2023	Algemene reserve			228	228	I
Investeringsregeling verduurzamen maatschappelijke organisaties	RB 29-09-2022	Algemene reserve			600	306	I
Aankoop Zomerweg 28	RB 29-06-2023	Algemene reserve			550	550	I
Beschikking reserves Programma 2			490	548	1.875	1.581	

2.1.3. Programma 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING

Bedrijvigheid en
ontwikkeling

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.

Deelprogramma 3A ECONOMIE

Bestuurlijke trekker: Antoon Peppelman / Wilko Pelgrom

Ambtelijke trekker: Jurgen Reijnen

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

We maken ruimte voor bedrijven in Bronckhorst

Inleiding

Er is behoefte aan ruimte voor groei van bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven op de bedrijventerreinen in Bronckhorst. We hebben geen kavels meer beschikbaar om uit te geven. De verouderde bedrijventerreinen pakken we aan met een herinrichting en het opknappen van de openbare ruimte (revitaliseren). Het omgevingsplan passen we aan om de ontwikkeling van bedrijven in het buitengebied te stimuleren. Voor de aanleg van nieuwe en uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen werken we plannen uit.

Resultaten

We voerden het plan uit voor het revitaliseren van Industriepark Zelhem

We kochten de laatste bedrijfskavel aan en wijzigden het bestemmingsplan. We startten met het uitwerken van het plan tot herinrichting van de wegen en de openbare ruimte. Zo wijzigden we de wegenstructuur met ondergrondse infrastructuur.

We creëerden meer ruimte voor bedrijven

U stelde het omgevingsprogramma werklocaties vast en zetten in op twee programmalijnen. Als eerste werkten we aan een plan voor het uitbreiden van bestaande bedrijventerreinen en het aanleggen van nieuwe bedrijvenparken. Bij dit plan betrokken we diverse ondernemers, organisaties en partijen. Dit duurde langer dan verwacht waardoor we nog geen kavels beschikbaar hebben en uitgaven. Vervolgens verkenden we de mogelijkheden om bestaande bedrijventerrein opnieuw in te richten en op te knappen. Dit leidde tot het aanwijzen van een volgende locatie waar we mee aan de slag gaan na afronding van de revitalisering van het Industriepark Zelhem. Samen met de regiogemeenten en de provincie werkten we aan een nieuw regionaal programma werklocaties.

We boden dienstverlenende bedrijven ruimte en mogelijkheden in Voormalige Agrarische Bebouwing (VAB)

We werkten aan het actualiseren van ons ruimtelijke beleid met bijbehorende regelgeving. Dit had als doel de vestiging van bedrijven in het buitengebied in vrijkomende agrarische bebouwing te stimuleren. We volgden hiervoor de ontwikkelingen in de agrarische sector. Daarbij keken we ook naar de behoefte aan wonen in het buitengebied.

We ondersteunen het lokale bedrijfsleven

We ondersteunden initiatieven om de samenwerking tussen bedrijven en ondernemersverenigingen te stimuleren. Zo leverden we een financiële bijdrage aan de Bedrijvig Bronckhorst-app en droegen bij aan de invoering van een lokale cadeaukaart (Hier He'j wat). Met de organisatie van de verkiezing 'Ondernemer van het Jaar' gaven we voor de tweede maal onze waardering voor het ondernemerschap in Bronckhorst aandacht. In samenwerking met Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) boden we lokale winkeliers een leergang Retailmanagement & Leiderschap aan. Verschillende MKB-bedrijven in Bronckhorst ondersteunden we met behulp van het Winterfonds provincie Gelderland, een regeling met uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen en een tijdelijke verlaging rentetarief voor Bbz-krediet.

We zetten ons in voor een gezonde toekomst van de agrarische sector en bedrijven in het buitengebied

Inleiding

Onze boeren zijn van belang voor leefbaarheid en economie. Wij vinden het belangrijk samen te werken en bieden - waar nodig - ondersteuning bij het zoeken naar perspectief in de toekomst. Met partijen in het buitengebied werken we aan een vitaal platteland met een gezonde toekomst voor de agrarische sector. In het buitengebied verruimen we de mogelijkheden voor duurzame ontwikkeling van bedrijven en zetten daarbij in op de balans tussen natuur, leefbaarheid en ondernemerschap. We sluiten daarmee aan op de ontwikkelingen in het landelijk gebied (zie ook in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving).

Resultaten

We faciliteerden de activiteiten en ontwikkelingen van Innovatiecentrum de Marke in Hengelo
De Marke ondersteunden we bij hun uitbreiding, vergunningaanvraag en de bestemmingswijziging van gebouwen. De intensieve samenwerking tussen De Marke en Vereniging Vruchtbare Kringloop Oost leverde nieuwe effectieve en praktijkgerichte oplossingen. Deze kwamen ten goede aan de Achterhoekse landbouwsector en agro-industrie in Bronckhorst en de Achterhoek.

We stimuleerden ontwikkelingen die bijdragen aan de transitie en het bestaansrecht van de agrarische sector

We zetten de samenwerking met boeren en partners in de agrarische sector voort als het gaat om ontwikkelingen in het landelijk gebied. Ruim vijftig boeren in onze gemeente zijn lid van de Vruchtbare Kringloop Oost. Door bedrijfsbezoeken en gesprekken stimuleerden we andere boeren om ook lid te worden en te starten met natuurinclusieve landbouw. Ieder kwartaal overlegden we met LTO, NMV en Cumela.

Met agrarische coaches ondersteunden we boeren

Agrarische coaches voerden gesprekken met 96 boeren en kregen inzicht in de ontwikkelingen van hun landbouwbedrijf. Zij ondersteunden en adviseerden boerenbedrijven, waaronder ook bedrijven die stoppen. Op basis van deze gesprekken verkregen wij op hoofdlijnen inzicht in de ontwikkeling van de landbouw in onze gemeente.

We voerden de visie Recreatie en Toerisme uit

Inleiding

We voerden een tussentijdse beleidsevaluatie uit. Op basis van de uitkomsten herijkten we de koers voor toerisme en recreatie voor de resterende looptijd van de visie. De uitvoering van de verschillende actiepunten scherpten we aan. We namen meer de regie over de overkoepelende thema's, zoals de uitrol van de Tot Slot!-campagne. We verduidelijkten de rol- en taakverdeling tussen onze gemeente, ondernemers, toeristische platformen en Achterhoek Toerisme. We versterkten de recreatieve infrastructuur door de ontwikkeling van onze Toeristische Opstapplaatsen (TOP)-locaties naar TOP 2.0 locaties, met o.a. digitale informatieschermen.

Resultaten

We werkten samen met de sector aan één toeristisch platform

We verrichtten inspanningen om de samenwerking te bevorderen, maar dat leidde niet tot één toeristisch platform. We namen het advies uit de interne evaluatie over en waren als

gemeente geen trekkende partij meer om te komen tot één toeristisch platform. Parallel daaraan zagen we dat de toeristische platformen onderling de samenwerking opzochten en werkten aan een gezamenlijke positionering als (5TPB (Vijf Toeristische Platforms Bronckhorst). Dit bottom-up initiatief vanuit de platformen juichten we toe. We verkenden met 5TPB gezamenlijk de samenwerking en hun rol als stakeholder naar de gemeente, het bedrijfsleven en Achterhoek Toerisme.

We rolden de Tot Slot! in Bronckhorst campagne verder uit

We namen als gemeente meer regie op de uitrol van de Tot Slot! campagne. We vroegen creatief bureau Mothership om samen de campagne te voeren. Zij ontwikkelden een aantal creatieve concepten, zoals bijvoorbeeld een landmark of modern schatgraven. Het eerste concept, Rolling Tweed around the castle, vond op 24 september plaats en kreeg een unieke PR-waarde als resultaat. We werkten samen met 5TPB, ondernemers en kasteel- en landgoedeigenaren aan het verder uitbouwen tot een jaarlijks terugkerend event. We droegen bij aan initiatieven uit het veld, zoals de eerste editie van de Plantenmarkt op landgoed De Wiersse. Ook werkten we aan het creëren van draagvlak en inspiratie voor onze stakeholders om zelf met creatieve concepten aan de gang te gaan.

We verkenden hoe we de voetgangersbruggen in Vorden kunnen herstellen

We stelden financiële middelen beschikbaar om de voetgangersbruggen in Vorden te herstellen. De bruggen zijn niet ons eigendom, maar de toeristisch-recreatieve waarde van de bruggen is groot als verbinding voor verschillende wandelroutes zoals de lokale ommetjes maar ook lange afstandsroutes zoals het Pieterpad. Samen met WRIJ (waterschap Rijn en IJssel) en GLK (Gelders Landschap en Kastelen) verkenden we verschillende scenario's om bruggen te vervangen of te herstellen. Ook verkenden we de mogelijkheden om het eigenaarschap van de bruggen te borgen. Dit proces zetten we in 2024 voort.

We pasten de indicator toerisme aan

In de beleidsvisie stelden we dat de groei van het aantal bestedingen in het toerisme in Bronckhorst op zijn minst gelijk op moet gaan met die van de bestedingen in de hele Achterhoek. We merkten echter dat de huidige indicator niet goed aansluit bij de meetmomenten van de Monitor Toerisme Achterhoek en qua waardebeoordeling ingewikkeld is. Om die reden pasten we de indicator aan zodat we het effect op de lokale economie meten aan de hand van de groei van het aantal bestedingen in het toerisme in Bronckhorst. Met de nieuwe indicator blijven we ons doel volgen.

Deze groei meten we achteraf. In 2023 konden we de groei van 2022 ten opzichte van 2020 meten. In 2022 groeide het aantal bestedingen met 65% ten opzichte van 2020. De gemiddelde groei in die periode in de Achterhoek was 78%. Dat onze groei achterbleef, kwam omdat Bronckhorst in de coronaperiode van 2019 en 2020 maar een daling van 12% had, waar gemiddeld in de Achterhoek de bestedingen daalden met 30%. Hierdoor was de stijging procentueel lager, maar deden we het over de gehele periode vanaf 2019 beter dan de gemiddelde groei in de Achterhoek.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doel 2022	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2024
Bevorderen ondernemerschap	Onze dienstverlening aan onze ondernemers wordt beoordeeld met minimaal een 7	Ondernemerspariel	6,30%	2021	7	Geen peiling	7	Geen peiling	7
Peiling vindt plaats in Q1 2024									

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen; 0= alleen woningen en 100= alleen banen)	LISA 2022	47,3%	48,4%	geen data	geen data
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	LISA 2022	666,4	705,3	geen data	geen data
% Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	CBS 2023	70,3%	72,3%	72,5%	73,7%
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	LISA 2022	185,9	194,7	geen data	geen data
<i>Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024</i>					

Risico's

Dit deelprogramma kent geen risico's die een financiële impact hebben van 1% of meer van het totale risicobedrag.

Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID

Bestuurlijke trekker: Wilko Pelgrom / Emmeke Gosselink

Ambtelijke trekker: Jurgen Reijnen

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?**De provincie Gelderland draagt de bodemtaken aan ons over****Inleiding**

Een onderdeel van de nieuwe Omgevingswet is duurzaam bodembeheer. De bodemtaken zijn door de provincie overgedragen aan de gemeente. Wanneer middelen van de provincie niet meekomen, maken we nieuwe beleidskeuzes.

Resultaat

We weten wat de overdracht van bodemtaken voor ons betekent

De uitvoering van bodemtaken droegen we over aan de ODA. We brachten in beeld wat de impact is voor de advisering en beoordeling door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). We maakten afspraken over de verhoging van de bijdrage aan de ODA.

We zetten in op het besparen van energie**Inleiding**

We willen in 2030 energieneutraal zijn. Dat betekent dat we alle energie die we verbruiken in de gemeente ook zelf opwekken. Op het energiedashboard is te zien waar we staan qua energiebesparing en opwek van duurzame energie. Zo ontstaat inzicht in verschillende aspecten van de energietransitie. We werkten aan de Herijkte Routekaart die de route aangeeft om in te spelen op de veranderingen in het energielandschap en om energiearmoede tegen te gaan.

Resultaten

We bespaarden energie door huishoudens te helpen

We werkten samen met energiecoöperaties om te zorgen dat inwoners (gezamenlijk) energie opwekken of besparen. We richtten ons hierbij op buurten (buurtaanpak). De stijging van energiekosten voelden meer inwoners in hun portemonnee. Het Energieloket Achterhoek is het loket voor woningeigenaren om hun woningen te verduurzamen.

Woningcorporaties verwezen huurders door naar de energiecoaches. Deze vrijwillige energiecoaches van het energieloket hielpen acht woningeigenaren en huurders vrijblijvend om inzicht te krijgen in hun energieverbruik en energierekening. Het Energieloket Achterhoek en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) stelden leningen vanuit Toekomstbestendig wonen beschikbaar. We verstrekten aan 49 inwoners een lening. We deden in 2023 een subsidieaanvraag en ontvingen hiervoor € 1.702.260 vanuit het Volkshuisvestingsfonds om woningen in het buitengebied te verduurzamen. In 2024 werken we hiervoor een regeling uit.

We ondersteunden inwoners in hun energielasten

Inwoners met vragen over het verminderen van de energielasten ondersteunden we bij het energieloket. In het kader van de energie armoede subsidiegelden stelden we een regeling op waarmee energiecoaches kosteloos ondersteuning gaven aan inwoners. Zij voerden 478 huisbezoeken uit en namen daarbij energiebesparende maatregelen. Woningeigenaren met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm konden maximaal € 2.500 subsidie aanvragen voor het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen aan hun woning. De subsidie is aangevraagd door 133 inwoners.

We werkten samen met partijen om energiebesparing bij huishoudens te bevorderen

Begin 2021 besloten de acht Achterhoekse gemeenten om activiteiten van Achterhoeks energieloket BV (hierna: het energieloket) aan te wijzen als 'Diensten van Algemeen Economisch Belang' (hierna: DAEB). Door het besluit ontstond voor de gemeenten de mogelijkheid om het energieloket rechtmatig geld te verstrekken in overeenstemming met het DAEB-Vrijstellingsbesluit van de Europese Unie. Zo handelden wij binnen de afgesproken Europese kaders rondom staatssteun. Het besluit uit 2021 liep eind 2023 af. Om ook na 31 december 2023 gebruik te maken van het Energieloket sloten wij voor de jaren 2024 tot en met 2030 een nieuwe DAEB af.

We versnellen en schalen het gebruiken en opwekken van duurzame energie op

Inleiding

De gemeente start elk jaar twee Dorpsenergieprocessen op in dorpen of buurtschappen. Het doel is om samen met de inwoners, ondernemers, agrariërs en andere stakeholders in de gemeenschap gezamenlijk een Dorps Energie Plan te ontwikkelen. In dit plan staat omschreven hoe de gemeenschap gezamenlijk komt tot een situatie waarin het dorp of de buurtschap energieneutraal en aardgasvrij-ready is. Het plan kent activiteiten en visies voor de korte, middellange en lange termijn.

Resultaten

We stelden twee Dorps Energie Plannen (DEP) op

In Steenderen startten we in het voorjaar met een enquête onder alle 880 adressen. Op de startbijeenkomst in juni kwamen inwoners bijeen die in de rest van het jaar activiteiten en plannen uitwerkten op het gebied van het verduurzamen van woningen, deelauto's en laadpalen, een energiemarkt en alternatieve manieren van warmte.

In Keppel/Eldrik (Hoog Keppel, Laag Keppel en Eldrik) is de DBO actief in de organisatie van verschillende werkgroepen die rond verschillende thema's werken aan acties en plannen uitwerken voor het DEP. Ook de verduurzaming van monumenten stond op de agenda.

In Olburgen en Rha benaderde de dorpsbelangen organisatie SBOR de gemeente om gezamenlijk met de huis-aan-huis enquête uit te zetten.

In Vorden hielden we de eerste voorbereidende gesprekken tussen de Energie Coöperatie Vorden en de DBO Vorden voor de start van een DEP.

We maakten een tweede buurt 'aardgasvrij-ready'

We werkten samen met inwoners, dorpsbelangenorganisaties, energiecoöperaties, de netbeheerder en woningcorporaties aan een aardgasvrije gemeente. In de Bloemenbuurt in Zelhem maakten 51 woningeigenaren gebruik van de subsidieregeling vanuit het Volkshuisvestingsfonds. We werkten met DEP's om de dorpen/buurt 'aardgasvrij-ready' te maken.

Werken aan draagvlak voor de energietransitie in Bronckhorst

Inleiding

Het Akkoord van Groenlo 3.0 is in 2023 vastgesteld. Dit resulteerde in de ontwikkeling van een nieuwe naam, vanaf 2024 heet het de Achterhoekse Energiebeweging. Ook resulteerde het in draagvlak onder de Achterhoekse gemeenten om een regeling voor bedrijven, organisaties en burgerinitiatieven te ontwikkelen waarmee innovatieve ideeën een steuntje in de rug krijgen.

We breidden het aantal laadpalen voor elektrische auto's uit

We plaatsten op locaties die door inwoners werden aangedragen, openbare laadpalen voor elektrische auto's. Onder meer in Vorden (station), Wichmond (sportterrein), Bronckhorst (centrale parkeerplaats) en Zelhem (sporthal).

We verduurzaamden het Wmo- en leerlingenvervoer

We namen verduurzaming van mobiliteit mee in de aanbestedingen.

We maakten een tweede buurt aardgasvrij-ready"

In de Bloemenbuurt in Zelhem maakten 51 woningeigenaren gebruik van de subsidieregeling vanuit het Volkshuisvestingsfonds. We werkten met DEP's om de dorpen/buurt "aardgasvrij-ready" te maken.

We faciliteerden bedrijven die overgaan op duurzame energiebronnen

Samen met de Achterhoekse gemeenten en de provincie maakten we het financieel mogelijk een bedrijvenloket te openen. Het Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) is het expertisecentrum voor duurzaamheid en energie voor het bedrijfsleven. Het centrum is voor ondernemers met vragen, begeleiding en ondersteuning over energie en circulariteit. In samenwerking met DOA hielden we campagnes in de kernen Hengelo, Vorden en Zelhem. Daarnaast adviseerden we ondernemers in het centrum (detailhandel, horeca, dienstverlening) over 'laaghangend fruit' en om contact op te bouwen met het DOA. Eind 2023 reikten we ook voor het eerst de Groene Pluim uit. Lokale ondernemers geven we zo een impuls om duurzaam te ondernemen. De Groene Pluim ging naar de biologisch dynamische Boerderij Ruimzicht in Halle, die daarmee de eerste winnaar van Gelderland was.

Resultaat

Town Deal Sterke Streken

We ontvingen een bijdrage voor Town Deal Sterke Streken van het ministerie van Binnenlandse Zaken voor de verkenning van een zelfvoorzienende energiegemeenschap in Steenderen en omstreken. In de verkenning voerden we gesprekken met lokale partijen, rijk, provincie, Waterschap, Liander, e.a. en ontwikkelden een visie voor een 'energierotonde'. Dit resulteerde in draagvlak voor mogelijke samenwerking.

Duurzame energieopwekking door aankoop van zonnepark Braamt

Samen met de andere Achterhoekse gemeenten is Bronckhorst eigenaar/aandeelhouder geworden van zonnepark Braamt (AGEM B.V.). Hiermee gaven we invulling aan het zelfleveringsmodel waarbij we duurzame elektriciteit tegen kostprijs verkrijgen. Met de aankoop gaven we invulling aan de ambitie om als gemeente meer duurzame energie op te wekken en te werken aan een energieneutrale gemeente.

Uitvoering klimaatakkoord

Vanuit het rijk kregen we financiële middelen (CDOKE-gelden) om uitvoering te geven aan het klimaatakkoord. Deze middelen zetten we in om meer menskracht aan te stellen of in te huren. Hiermee konden we meer activiteiten en burgerinitiatieven ondersteunen.

Uitkering Lokale Aanpak Isolatie

Van het rijk kregen we € 1,5 mln voor het geven van subsidie aan woningeigenaren met een energielabel van D of lager. In oktober stelden we de subsidieregeling Achterhoekse Isolatie Programma (ISA) Bronckhorst vast. Het Energieloket Achterhoek maakte een regionaal plan van aanpak. Zij voeren voor ons de subsidieregeling uit.

We geven het goede voorbeeld met besparen van energie en het gebruik van duurzame energiebronnen

Resultaten

We verkenden een duurzamere mobiliteit

We verkleinden onze CO₂-voetafdruk door ons gemeentelijke wagenpark uit te breiden met meer elektrische dienstauto's. Ook zorgde het thuiswerken ervoor dat medewerkers minder zakelijke kilometers reden. Uit de cijfers blijkt dat we in 2021 66,6% minder CO₂-uitstoot hadden t.o.v. van het referentiejaar 2018.

We verkenden de mogelijkheden voor slimme laadpalen en een solarcarport

De verkenning naar de mogelijkheden vond plaats. Onderzocht werd om meer laadpalen te plaatsen die gebruik maken van de duurzame energie van het gemeentehuis. Ook onderzochten we het plaatsen van een zonnecarport.

We stelden een actieplan op voor de verdere verduurzaming van de gemeentelijke organisatie

Met de verkenning kwam nadrukkelijk naar voren dat door het overvolle stroomnet (netcongestie) in de Achterhoek, er een (terug)leveringsbeperking is.

We maakten een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

Inleiding

We passen ons aan op de verwachte klimaatveranderingen met grotere weersextremen: langere perioden van droogte en hitte in de zomer, meer regenval in de winter en extreme buien. Daarvoor stelden we uitvoeringsprogramma's voor het landelijk gebied en de kernen op.

Resultaten

We werkten aan het programma Aanpak Droogte Achterhoek

In de Achterhoek en Liemers werkten veel verschillende partijen samen aan het handelingsperspectief voor de aanpak van droogte. Dit handelingsperspectief was voor de zomer klaar. We gebruikten dit als één van de bouwstenen voor ons ruimtelijk beleid. Het document beschrijft wat de opgave precies is, welke maatregelen mogelijk zijn, en welke positieve en negatieve gevolgen de aanpak heeft. We stelden vast dat we in de regio samen willen werken aan een uitwerking van de maatregelen en gevolgen voor de verschillende deelgebieden.

We stelden een nieuw Watertakenplan vast

We brachten in beeld hoeveel knelpunten er zijn in onze riolering en stelden prioriteiten voor de aanpak van de knelpunten. Dit verwerkten we in het nieuwe Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO), en maakten een raming van de kosten. Dit plan stelden we in januari 2023 vast. Het WTPO is de opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) dat werd uitgebreid met de onderwerpen regenwater en grondwater.

We nemen maatregelen vanwege klimaatverandering (klimaatadaptatie)

Inleiding

We bereiden ons voor op klimaatverandering en we voeren maatregelen uit die zorgen voor een klimaatbestendige leefomgeving. Het regenwater dat op verharding valt koppelden we af van het riool.

Resultaten

We bereidden ons voor op klimaatverandering

We ontvingen subsidie vanuit het Deltaplan Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) voor de Bloemenbuurt in Zelhem, de reconstructie van J.F. Oltmansstraat en Marktplein in Steenderen. De subsidie was een bijdrage om wateroverlast te voorkomen en droogte aan te pakken door het afkoppelen van regenwater en het bergen van water. De projecten Bloemenbuurt en Oltmansstraat ronden we af. We startten met de uitvoering van het marktplein in Steenderen. We dienden een nieuwe aanvraag in voor DPRA-subsidie, voor de reconstructies van de Zomerweg in Achter-Drempt en de Bergstraat en omgeving in Zelhem.

We kregen een provinciale subsidie vanuit de tweede fase Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON) voor de aanpak van droogte in ons buitengebied. Ook ontvingen we subsidie voor de aanpak van hitte in de kernen vanuit de regeling 'Koele kernen, warme harten'. Deze subsidie zetten wij in voor een watertoestel en het planten van bomen in 'De Strip' in Hengelo en de reconstructies van de J.F. Oltmansstraat en Marktplein in Steenderen.

Uitvoeringsplan voor klimaatrobuust Bronckhorst 2050

Onze inwoners koppelden bijna 1 hectare (ha) verhard oppervlak af waardoor regenwater niet meer in het riool stroomt, maar infiltreert in de grond. Zelf koppelden we in de openbare ruimte ruim 1 ha af. We realiseerden daarmee ons gestelde doel voor het geplande oppervlakte dat we wilden afkoppelen.

Indicatoren

Lokale indicator

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2026	Doel 2030
Duurzaamheid	Percentage besparing energie	CBS/ klimaatmonitor	0%	2015	ntb*			25%	45%
	Percentage hernieuwbare energie	CBS/ klimaatmonitor	4,9%	2017	ntb*			45%	100%
	Percentage woningen met energielabels A t/m A+++ in Bronckhorst	RVO	25,0%	2021		35%			70%
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (aardgasvrij en energie wordt duurzaam opgewekt)	Eigen gegevens	ntb						100%
	Aardgasvrije woningen in Bronckhorst	Liander	ntb						45%

* De informatie is nog niet bekend

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Real. 2021	Real. 2022	Doel 2023	Real. 2023	Doel 2025
Grondstoffen	Aantal kg restafval per inwoner	Circulus Berkel	91 kg	2015	41	42,8		46,5	30
	Verhouding groente, fruit en keukenafval in de restcontainer	Circulus Berkel	30%	2017	33%	33%		*	
	Percentage afvalscheiding aan de bron per inwoner	Circulus Berkel	78%	2017	87%	87%		87%	75%
	In te zamelen kg PMD per inwoner	Circulus Berkel	30 kg	2017	43,1	42,2		39,1	45
	Klanttevredenheid dienstverlening afval	Circulus Berkel	7,2	2021			7,5	7,7	7,5

* sorteeranalyse heeft nog niet plaatsgevonden

Landelijk verplichte indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	CBS 2022	39	35	geen data	geen data
% Hernieuwbare elektriciteit	RWS 2021	19,1%	geen data	geen data	geen data

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet) financieel)
Extern - Vernietiging van de omgevingsvergunning; Niet tot stand komen van de subsidiëring via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie; Faillissement van de coöperatie	De initiatiefnemer of energiecoöperatie de lening via het "Aanjaagfonds duurzame energieopwekking" niet meer (volledig) kan aflossen	Financieel - Er extra kosten ontstaan. Dit risicogevolg hangt af van het aantal deelnemers en de hoogte van de lening; Niet financieel - Dit kan leiden tot plaatselijke imago schade	25%	€ 500.000	1,18%
Omgeving - Klimaatverandering	Er door de toename van heftige regenbuien wateroverlast ontstaat	Financieel - Er extra kosten ontstaan door extra uren brandweer/cluster buiten met name op die locaties waar de inrichting en riolering niet voldoet aan de risicotabel; Niet financieel - Plaatselijke imagoschade kan ontstaan indien niet adequaat wordt gereageerd	40%	€ 250.000	1,00%

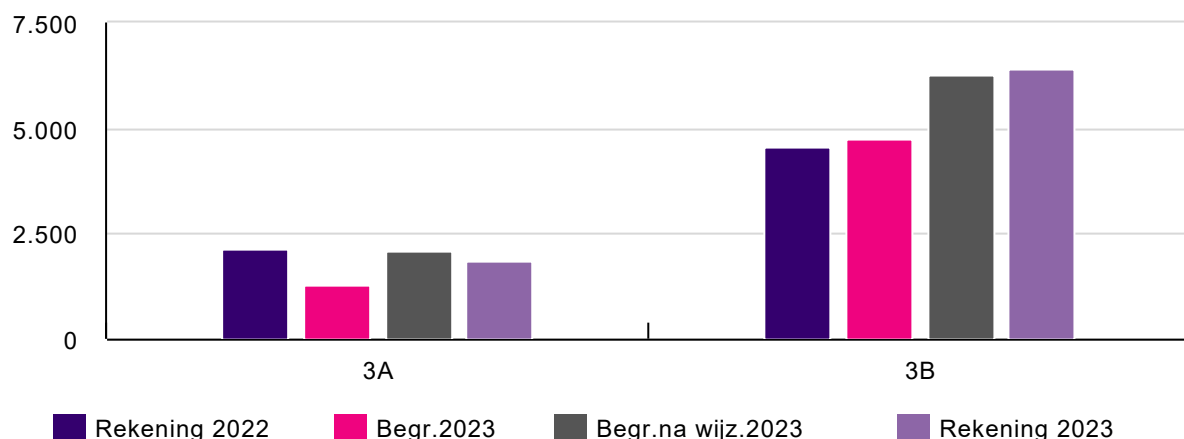

Wat heeft het gekost

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Lasten:				
3A Economie	2.154	1.297	2.076	1.840
3B Duurzaamheid	4.573	4.762	6.267	6.431
Totaal lasten:	6.727	6.058	8.343	8.271
Baten:				
3A Economie	734	421	385	703
3B Duurzaamheid	4.586	4.030	5.116	5.194
Totaal baten:	5.320	4.451	5.500	5.898
Saldo:				
3A Economie	-1.420	-876	-1.692	-1.137
3B Duurzaamheid	14	-732	-1.151	-1.237
Saldo totaal:	-1.407	-1.607	-2.843	-2.373

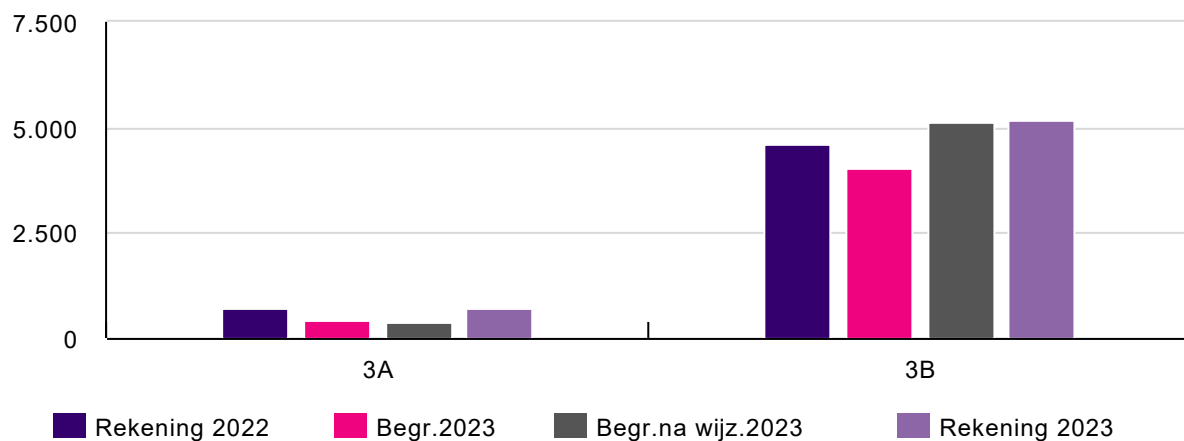
Lasten

Lasten

Baten

Baten

Financiële afwijkingen

De afwijking per taakveld staat vermeld in hoofdstuk 3.11. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringskosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.6.2). Hier noemen we de belangrijkste afwijkingen voor dit programma:

- Voor vitale kernen konden we niet alle projecten afronden (€ 118.000 V). We konden wel voor onze grondexploitatie Revitalisering Bedrijventerrein Zelhem de voorziening verlagen (€ 221.000 V).
- Ons doel bij toerisme is het in stand houden, verbeteren en doorontwikkelen van de toeristische infrastructuur en recreatieve voorzieningen. De afgesproken vervanging van twee bruggen is nog niet uitgevoerd, maar komt in 2024 tot uitvoering (€ 100.000 V).
- Bij de afvalverwijdering maakten we voor Circulus minder kosten (€ 310.000 V), door minder ledigingen daalde de opbrengst afvalstoffenheffing (€ 78.000 N).
- De aanneme is gedaan dat de formatie-uitbreiding voor de energietransitie uit de vacatureruimte kwam, waar we deze fte's financierden uit de rijksmiddelen voor dit onderdeel. Bij de sturing is derhalve uitgegaan van een onjuiste omvang van deze rijksmiddelen waardoor een overschrijding is ontstaan gelijk aan de omvang van deze fte's. (€ 239.000 N)
- Overige diverse verschillen (€ 38.000 N).

Investeringsplan

Omschrijving	Jaar	Krediet	Besteed t/m 2022	Besteed in 2023	Restant krediet	
Vervanging milieuparkjes	2022	171	156	4	11	A
Vervanging ondergrondse inzamel voorzieningen	2023	220	0	218	2	A
Investerings Programma 3		391	156	222		

A = Afsluiten

Dekking projectkosten uit reserves

Omschrijving	Besluit	Reserve	Toevoeging		Onttrekking		I/S
			Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	
Vitale kernen	RB 21-12-2023	Algemene reserve	65	65			I
Revitaliseren van bedrijventerreinen	RB 29-06-2023	Algemene reserve			40	40	I
Erf-coaches Vitaal buitengebied	RB 29-06-2023	Algemene reserve			50	50	I
Toerisme en recreatie besteding algemene plannen	RB 20-10-2022	Algemene reserve			75	75	I
Uitvoering projecten vitale kernen	RB 20-10-2022	Algemene reserve			350	350	I
Beschikking reserves Programma 3			65	65	515	515	

2.1.4. Programma 4 BESTUUR

Algemeen

Onze doelen voor dit programma

- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid).

Deelprogramma 4A BESTUREN

Bestuurlijke trekker:	Evert Blaauw / Emmeke Gosselink / Wilko Pelgrom / Antoon Peppelman / Marja van der Tas
Ambtelijke trekker:	Jacqueline Arends

Wat deden we in 2023 om de maatschappelijke doelen te bereiken?

Regie pakken in programma's en projecten

Inleiding

Afgelopen jaar pakten we regie door keuzes te maken. Dit deden we op basis van de speerpunten uit ons coalitieakkoord:

- Kanselijkheid in een sterke economie
- Mooi wonen in vitaal Bronckhorst
- Samen leven, werken en ontmoeten in een gezonde leefomgeving
- Landschappelijke kwaliteit met oog voor verschillende belangen
- Dienstbare overheid

Resultaten

We richtten ons op de vraagstukken waar we als gemeente het verschil maken

Zo zijn we na haalbaarheidsonderzoeken voor het realiseren van nieuwe basisscholen in Halle en Zelhem begonnen met de locatiekeuze voor de Dorpsschool Halle. Daaropvolgend startten we met de locatiekeuze Zelhem voor de realisatie van twee basisscholen, al dan niet in combinatie met een sportaccommodatie.

We stelden eerst nieuw vrijwilligersbeleid en mantelzorgbeleid op en vervolgens kwamen we met de nota bestaanszekerheid.

We werkten met inwoners en ondernemers volgens een Charrette procedure aan de woningbouwvragen in Hummelo en we gingen met onze inwoners aan de slag met DEP's.

We benutten data om meer maatschappelijk effecten te bereiken

Om inzichtelijk te krijgen waar we als gemeente invloed hebben en effect kunnen bereiken, toetsten we de effectiviteit van ons beleid en stuurden we bij waar nodig. In de verschillende documenten in de P&C cyclus legden we onze verantwoording hierover vast. Met behulp van beschikbare data stuurden we op onze toekomstvisies en plannen en keken we naar maatschappelijke ontwikkelingen op de korte en lange termijn. Hiermee bepaalden we welke

impact we verwachten op het beleid en welke mogelijke aanpassingen nodig of wenselijk zijn. Deze analyses gebruikten we voor het opstellen van de perspectiefnota en eventuele aanpassingen op het beleid.

We werkten aan de ruimtelijke puzzel Regio-arrangement: Informatie aanleveren voor de regio
We stelden het Regio Arrangement vast en besloten aan de slag te gaan met het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek. Vanuit Bronckhorst vormde onze omgevingsvisie en de uitwerking daarvan de basis voor onze inbreng. In september 2023 stelde de Raad het Regio Arrangement Achterhoek geamendeerd vast. Het amendement had betrekking op de gebiedsaanpak voor verkeer in Hummelo, Keppel en Drempt. Met het Regio Arrangement wordt door het rijk een ruimtelijk voorstel gemaakt voor de opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur. De provincie Gelderland bouwde het ruimtelijk voorstel op uit een regioarrangement voor elk van de zeven regio's. Eén van deze regio's is de Achterhoek. U stemde daarnaast in met een langjarige samenwerking met de 8RHK ambassadeurs om tot een Ruimtelijk Perspectief Achterhoek te komen dat als basis dient voor de uitwerking van het ruimtelijk voorstel.

Met elkaar maken we Bronckhorst

Inleiding

Wij gaan voor de versterking van de leefbaarheid en vitaliteit van Bronckhorst en onze inwoners. Dat is soms ingewikkeld door tegengestelde belangen en een steeds veranderende samenleving. Daarom is nauw contact met de samenleving van groot belang voor het behalen van onze doelen en ambities. Voordat we interactieve processen (participatie) starten met de samenleving, moet duidelijk zijn welke bijdrage we van de participatie verwachten voor het eindresultaat. We maken vooraf de afweging of, waarom, hoe en wanneer we de samenleving vragen om input en/of inzet. We wegen nut en noodzaak af én we wegen de benodigde inzet van gemeentelijke mensen en middelen mee.

Resultaten

We betrokken de samenleving volgens een eenduidige werkwijze

We startten met het maken van participatiebeleid en een participatieverordening om als organisatie de participatie op een gestructureerde manier in te zetten. We bouwden voort op de bestaande participatieleidraad die we opstelden in voorbereiding op de komst van de Omgevingswet.

We waren in gesprek met de samenleving

We waren in gesprek met de samenleving bij de grote participatietrajecten als de "Hummelose charettes" en hadden verschillende gesprekken om te komen tot de sport en leefbaarheidsvisie. Ook op andere momenten waren we in gesprek met inwoners, bedrijven, verenigingen en organisaties. Bij grote en kleine evenementen, kermissen en speciale uitvoeringen waren we zoveel mogelijk aanwezig. In 2023 pakten we de wekelijkse collegebezoeken binnen vier thema's op. Deze thema's waren: dynamische samenleving, veranderingen op het platteland, transitie in de kernen, economie en innovatie.

We werkten mee aan het nieuwe vergadermodel van de raad

We startten met het nieuwe Bronckhorster vergadermodel. De aanpassing richtte zich op effectiever vergaderen en meer ruimte geven aan de verschillende onderdelen van het BOB-model (vergadermodel voor Beeldvorming Oordeelsvorming Besluitvorming). Na de pilotfase verlengden we deze nieuwe vorm van vergaderen.

We staan voor een moderne dienstverlening

We ontwikkelden onze digitale producten en diensten verder door. We lieten studenten van de HAN onderzoeken of een live chat of chatbot van meerwaarde is voor inwoners. Dit bleek het geval, het gesprek over het vervolg voeren we in 2024. Ook startten we met de pilots voor robotisering van werkprocessen en schaften we de benodigde software hiervoor aan. Het college-onderzoek naar de dienstverlening in het fysiek domein loopt en ronden we in 2024 af.

We handelden bezwaren goed af

We namen tijdig beslissingen op bezwaren. Het aantal bezwaren nam de laatste jaren toe. In 2023 waren er 146 bezwaren (138 bezwaren in 2022). Een toename van 5,8% door meer bezwaren tegen 1 besluit o.a. verkeersbesluit en telecommast.

We zijn een dienstbare overheid

Inleiding

Ons uitgangspunt is dat we open, transparant en doelgroepgericht communiceren. Op deze wijze proberen we onze inwoners zo goed mogelijk te bedienen.

Resultaten

We organiseerden de verkiezingen voor het Waterschap, Provinciale Staten en de Tweede Kamer

We organiseerden niet alleen de verkiezingen voor het Waterschap en de Provinciale Staten op 15 maart, maar ook de Tweede Kamer verkiezingen op 22 november. In totaal zijn er in Bronckhorst voor de Waterschapsverkiezingen en de Provinciale Staten verkiezingen respectievelijk 21.379 en 21.971 stemmen uitgebracht. Het opkomstpercentage voor de Waterschapsverkiezingen bedroeg 71,23% en voor de Provinciale Staten verkiezingen 73,19%. Voor beide verkiezingen gold dat de opkomst aanzienlijk hoger was dan tijdens de verkiezingen in 2019. Voor de Tweede Kamerverkiezingen gingen 25.575 inwoners in onze gemeente naar de stembus. Dit is een opkomstpercentage van 85,90%. Deze opkomst was ruim 2% hoger dan de opkomst bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Voor de verkiezingen in november ontvingen we geen financiële compensatie.

We legden verantwoording af

We legden zelf verantwoording af over de rechtmatigheid In de jaarrekening namen we voor het eerst de rechtmatigheidsverantwoording op, zoals we deze als college vaststelden. In de paragraaf Bedrijfsvoering (2.2.5) leest u de toelichting op de verantwoording. Hiermee voldoen we aan de wetswijziging.

Indicatoren

Lokale indicatoren

Thema	Effectindicator	Bron	Nulmeting	Jaar nulmeting	Doel 2020	Real. 2020	Doel 2022	Real. 2022	Doel 2024
Dienstbare overheid	Gemiddelde beoordeling van de dienstverlening over de gemeente Bronckhorst	Algemene dienstverleningonderzoek	7,24	2013	7,6	7,1	7,8	7,1	*
	Percentage respondenten die een onvoldoende geven	Algemene dienstverleningonderzoek	11%	2013		12%	7%	14%	*

* Evaluatie dienstverleningsonderzoek

Landelijk vastgestelde indicatoren

Indicator	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
% Demografische druk (som aantal personen tot 20 jaar en 65 jaar en ouder in verhouding tot personen van 20 tot 65 jaar)	CBS 2023	85,9%	86,4%	86,3%	74,0%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Mens - Handelen van bestuurders	In het bestuurlijke verkeer besluiten worden genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste)	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente ontstaat; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	40%	€ 500.000	1,88%
Mens - Vertrek wethouder; Mens - Onvrijwillig vertrek wethouder	De voorziening voor wachtgeld niet toereikend is	Financieel - (Langdurige) wachtgeldverplichtingen uitbetaald moeten worden; Voorziening moet worden aangevuld uit andere middelen; Niet financieel - Naast een aanvulling van de voorziening uit andere middelen dit tot imagoschade leidt	10%	€ 1.000.000	1,00%

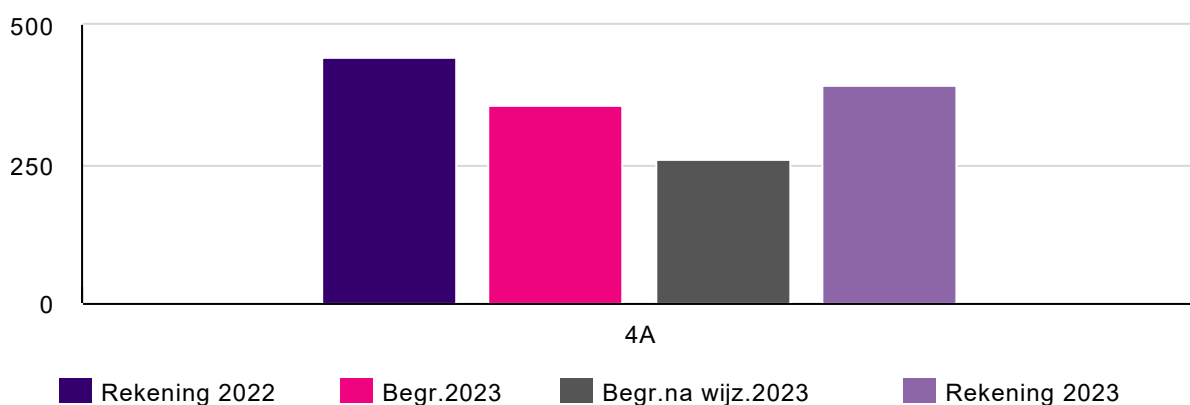
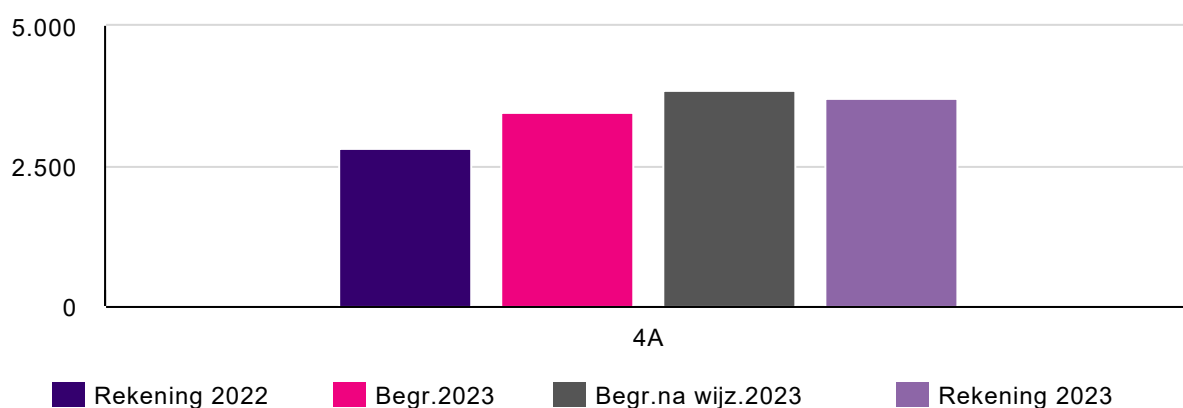

Wat heeft het gekost

Programma 4 Bestuur	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Lasten:				
4A Besturen	2.818	3.473	3.851	3.704
Totaal lasten:	2.818	3.473	3.851	3.704
Baten:				
4A Besturen	442	355	260	391
Totaal baten:	442	355	260	391
Saldo:	-2.376	-3.119	-3.592	-3.313

Lasten

Lasten

Financiële afwijkingen

De afwijking per taakveld staat vermeld in hoofdstuk 3.11. Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten personeel en investeringslasten), leggen we uit bij het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en overhead (3.6.2). Hier noemen we de belangrijkste afwijkingen voor dit programma:

- Door de stijgende rente kon de voorziening voor wachtgelden en pensioenen wethouders dalen (€ 207.000 V).
- We verkochten meer reisdocumenten dan geraamd (€ 105.000 V), maar de kosten van verkiezingen waren hoger door de extra Tweede Kamerverkiezingen in november (€ 58.000 N).
- Overige diverse verschillen (24.000 V).

Investeringsplan

Geen

Dekking projectkosten uit reserves

Geen

2.2. Paragrafen

2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Onze belangrijkste inkomstenbron is de Algemene uitkering uit het gemeentefonds. Die krijgen we van het rijk. Daarnaast zijn de lokale heffingen, zoals belastingen, leges en rechten, een belangrijke inkomstenbron voor ons.

Over ons beleid lokale heffingen

We heffen gebonden en ongebonden belastingen

Als gemeente zijn we beperkt in de soorten belastingen die we mogen heffen. Lokale heffingen bestaan uit twee soorten belastingen:

Ongebonden belastingen: dit zijn algemene dekkingsmiddelen. Hier staat geen aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Dus besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak.

Gebonden belastingen: dit zijn geen algemene dekkingsmiddelen. Hier staat een aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Denk aan leges rijbewijzen of leges afvalinzameling en -verwerking.

We heffen de volgende gemeentelijke belastingen:

Ongebonden heffingen	Gebonden heffingen
Forensenbelasting (art. 223 Gemeentewet)	Afvalstoffenheffing (art. 15:33 Wet milieubeheer)
Onroerendezaakbelastingen (art. 220 t/m 220i Gemeentewet)	Begraafrechten (art. 229 Gemeentewet)
Reclamebelasting (art. 227 Gemeentewet)	Rioolheffing (art. 228a Gemeentewet)
Toeristenbelasting (art. 224 Gemeentewet)	Leges en rechten (art. 229 Gemeentewet)

We hanteerden vaste uitgangspunten

We berekenen de kosten van dienstverlening door in de tarieven (Financiële verordening Bronckhorst). Ter dekking van ondersteunende diensten (overhead) hanteerden we voor de gebonden heffingen op begrotingsbasis een opslagpercentage van 73% op de loonkosten (percentage overheadkosten/ totale loonkosten). De opbrengsten van de gebonden belastingen vallen in (deel)programma's. De opbrengsten van ongebonden belastingen vallen in de algemene dekkingsmiddelen. Het beleid over lokale belastingen en kwijtscheldingen staat in onze belastingverordeningen en beleidsregels.

We pasten vanuit de uitgangspunten van het coalitieakkoord het volgende toe:

- We leggen niet meer lasten bij de inwoners dan noodzakelijk.
- We indexerende de opbrengsten (in 2023 met 3%).

We compenseerden de OZB-lasten voor maatschappelijke organisaties

Organisaties krijgen op aanvraag de Onroerendezaakbelasting (OZB) weer terug van de gemeente op grond van de Compensatieregeling Onroerendezaakbelasting maatschappelijke objecten gemeente Bronckhorst. We keerden in 2023 € 68.000 uit aan 61 maatschappelijke organisaties, net als in 2022.

We stelden de belastingverordeningen vast

De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen regelen we via de jaarlijks vast te stellen verordeningen. Dit deden we in november 2022. In de begrotingsvergadering van november 2022 legde de raad daarvoor het beleid vast. Een uitzondering waren de verordeningen voor reclamebelasting (kernen en industrieterrein Zelhem). Deze veranderen niet ieder jaar en kwamen dus niet in november 2022 in de raad. Dit spraken we zo af met de ondernemers. Voor de vaststelling van de verordeningen 2024 in november 2023 werd een verordening reclamebelasting aangepast.

GBTwente voert de WOZ uit en heft en int de belastingen

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voert de taxatie, heffing, aanslagoplegging en invordering van de gemeentelijke belastingen uit. Het GBTwente beoordeelt ook kwijtscheldingsverzoeken. De contractperiode loopt van 2021 tot en met 2025. De kosten van GBTwente werden fors hoger dan begroot door de loon- en prijsstijgingen (samen 8%) en de bezwaren (€ 104.000 N).

In deze tabel leest u de (werkelijke) opbrengsten per jaar.

Opbrengsten belastingen en rechten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Forensenbelasting	60	67	67	64
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren woningen	5.767	5.838	5.838	5.805
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	1.601	1.617	1.617	1.667
- Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	977	988	988	1.012
Onroerendezaakbelastingen totaal	8.344	8.444	8.444	8.484
Reclamebelasting	141	125	125	140
Toeristenbelasting	504	340	340	329
Afvalstoffenheffing	3.969	3.680	3.680	3.602
Begraafrechten	157	163	163	150
- Rioolheffing woningen	4.048	4.052	4.225	4.176
- Rioolheffing niet-woningen	403	444	459	423
Rioolheffing totaal	4.451	4.496	4.684	4.599
- Leges titel 1: Algemeen	477	358	358	496
- Leges titel 2: Fysieke leefomgeving	1.307	1393	1393	1.485
- Leges titel 3: Europese dienstenrichtlijn	0	0	0	2
Leges totaal	1.784	1.751	1.751	1.983
Totaal	19.411	17.316	17.504	19.351

Over de ongebonden heffingen

De ongebonden heffingen zijn:

- forensenbelasting;
- onroerendezaakbelastingen;
- reclamebelasting;
- toeristenbelasting.

Forensenbelasting

Deze belasting heeft tot doel om mensen die veel in een gemeente verblijven, maar geen inwoner zijn, mee te laten betalen aan voorzieningen. Zo dragen ze bij aan de kosten van deze voorzieningen. We heffen alleen forensenbelasting van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Eigenaren van woningen en van bedrijven (niet-woningen) betalen eigenarenbelasting. Voor een niet-woning betaalt de gebruiker van een pand de gebruikersbelasting van de OZB. De grondslag

is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. (WOZ = Waardering Onroerende Zaak). Het te betalen bedrag wordt op de jaarlijkse aanslag uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde.

We hadden alleen invloed op de geraamde OZB-opbrengst

De ontwikkeling van het OZB-tarief was vooral afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt (de WOZ-waarden). Omdat de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt steeg, verlaagden we het OZB-tarief voor 2023. Anders zou de OZB-opbrengst hoger worden dan de raming. Andersom geldt hetzelfde: zou de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt zijn gedaald, dan hadden we het OZB-tarief verhoogd om te voorkomen dat de OZB-opbrengst daalt. De OZB-opbrengst verhoogden we alleen met het prijsindexatiecijfer.

De onroerendezaakbelasting is een tijdstipbelasting

Voor het bepalen van de belastingplicht geldt de situatie per 1 januari van het belastingjaar. Als iemand in de loop van het jaar bijvoorbeeld zijn huis verkoopt, dan nemen we deze verandering mee in het volgende belastingjaar. Voor de waarde van het huis is dat per 1 januari van het jaar ervoor. Deze peildatum maakt dat de OZB-aanslag voor 2023 forse WOZ-waardestijging liet zien vanwege forse stijgingen in verkoopprijzen.

Welke ontwikkelingen zagen we?

De WOZ-waarden stegen opnieuw door de verkoopprijzen

De WOZ-waarde steeg in Bronckhorst meer dan gemiddeld in Nederland (gemiddeld 22% en in Nederland 17%). De hogere WOZ-waarden gaven geen hogere ozb-opbrengst voor Bronckhorst, wel ontvingen we meer bezwaren tegen de veelal hogere WOZ-waarden. Dit hoorden we ook terug van inwoners. In 2022 waren er veel bezwaren omdat alle objecten op m² werden gewaardeerd en hoge verkoopprijzen als referentie (2.200 bezwaren). In 2023 gingen de bezwaren vooral over hoge waarden vanwege verkoopprijzen (2.800 bezwaren).

Voor de kosten van no cure, no pay-bedrijven namen we € 200.000 mee

Ook in Bronckhorst maakten we proceskosten door de opkomst van no cure, no pay-bedrijven (ncnp). Deze bedrijven maakten gratis bezwaar voor inwoners, vooral tegen de hoogte van de OZB. Voor deze bureaus is de proceskostenvergoeding een verdienmodel. In tegenstelling tot het familierecht, is dit geen tegemoetkoming in de kosten voor de inwoner. Woningeigenaren gebruiken deze bedrijven om zo hun aanslag te verlagen. We verhalen die proceskosten via de OZB-opbrengst van woningen.

De kosten voor bezwaren werden hoger, maar niet vanwege de ncnp

Dat de kosten hoog bleven, kwam door het hoge aantal bezwaren (zie 'De WOZ-waarden stegen opnieuw door de verkoopprijzen' en 'We volgen beleid voor invordering en kwijtschelding van belastingen'). Het aantal bezwaren via deze bureaus was lager dan van andere deelnemers van GBTwente. Ruim 66% van de bezwaren werden door inwoners zelf ingediend. Ruim 70% van de bezwaren gaven geen verandering van de WOZ-waarde.

We volgden de ontwikkeling van de WOZ-waarden

We volgden de waardeontwikkeling van objecten voor de drie groepen die OZB betalen. Dat doen we voor de tariefbepaling (raming opbrengst) en voor de aanslagoplegging (realisatie opbrengst).

De WOZ-waarde voor gebruikers was lager dan voor eigenaren

De WOZ-waarde voor OZB-gebruikers bedrijven is altijd lager dan de WOZ-waarde voor OZB-eigenaren bedrijven. Volgens de wet mag over de woononderdelen van een niet-woning geen OZB-gebruikersheffing geheven worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een agrarisch bedrijf, waar de eigenaar ook zijn woonverblijf heeft.

De WOZ-waarden ontwikkelden zich als volgt:

Ontwikkeling WOZ-waarden	2021	2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
RAMING WOZ-waarde bij tariefbepaling (oktober)				
Eigenaren woningen	4.878.507	4.597.112	6.545.791	
Eigenaren niet-woningen	779.484	639.782	781.055	
Gebruikers niet-woningen	638.311	537.605	649.136	
Aantal objecten	19.253	19.253	18.953	18.953
Gemiddelde waarde per object (woning en niet-woning)	294	272	387	395
WERKELIJKE WOZ-waarde bij aanslagoplegging (februari)				
Eigenaren woningen	4.344.529	4.666.330	5.454.826	6.666.500
Eigenaren niet-woningen	738.958	787.111	758.306	818.000
Gebruikers niet-woningen	585.733	661.405	630.229	658.500

Reclamebelasting

Reclamebelasting is te heffen over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Voorbeelden zijn gevelreclame, bestickering van ramen, posters, vlaggen, uithangborden, luifels of spandoeken. We heffen reclamebelasting in het centrum van Vorden, Hengelo en Zelhem en voor het industrieterrein Zelhem.

De belastingopbrengst ging naar de stichting Ondernemersfonds van de kern of industrieterrein
De belastingopbrengst gaat met aftrek van de uitvoeringskosten van GBTweente, via subsidie naar de stichting Ondernemersfonds voor de kern waarover we de belasting heffen. Voor het industrieterrein Zelhem gaat de opbrengst naar de stichting die het parkmanagement uitvoert. We verantwoorden de subsidies in deelprogramma 3A Economie (2.1.3). We ontvingen € 102.200 voor de kernen. We keerden € 95.541 uit als subsidie. We ontvingen € 36.750 voor industrieterrein Zelhem. Daarvan keerden we € 33.188 uit als subsidie.

Welke ontwikkelingen zagen we?

We veranderden niets aan de reclameverordeningen

Voor de reclamebelasting was overeengekomen met de deelnemende ondernemers dat we geen automatische inflatiestijging toepasten. Voor de reclamebelasting 2023 wijzigde niets. Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2024 in november 2023 pasten we het gebied voor de winkelkern Hengelo wat aan.

Toeristenbelasting

Deze belasting heffen we voor overnachtingen binnen Bronckhorst van personen die geen inwoners zijn van de gemeente Bronckhorst. Zij gebruiken bijvoorbeeld een camping, pension, ligplaats of vakantiehuisje. De verhuurder mag deze belasting doorrekenen aan deze personen. We innen de belasting van de verhuurder.

Degene die de voorziening gebruikte, betaalde hieraan mee

Het doel is hetzelfde als bij forensenbelasting. Mensen die de voorzieningen in de gemeente gebruiken maar niet in onze gemeente wonen, betalen hieraan mee. In Bronckhorst besteden we deze opbrengst volledig voor toerisme. Dit is onderdeel van deelprogramma 3A Economie (2.1.3).

Welke ontwikkelingen zagen we?

We haalden toeristen naar Bronckhorst

Met de toeristische campagne 'Tot slot' haalden we meer recreatiegasten naar Bronckhorst. Zo zorgden we voor het behoud van de bestaande opbrengst.

We kregen meer voor toerisme door de hogere opbrengst toeristenbelasting

We rekenen de toeristenbelasting af op werkelijke aantallen overnachtingen. Dat gaf een hogere opbrengst dan het gebruik van vele forfaits. De hogere ontvangst raamden we vanaf dit jaar, tot die tijd maakten coronagevolgen de opbrengst nog onvoorspelbaar. We gebruiken de hogere opbrengst voor toerismeplannen, volgens het beleidsuitgangspunt dat we de opbrengst toeristenbelasting besteden voor toerisme. De opbrengsten ontvangen we na afloop van het jaar (achteraf). De hogere opbrengst was uiteindelijk € 70.000 in plaats van € 80.000.

Over de gebonden heffingen

De gebonden heffingen zijn:

- afvalstoffenheffing;
- begraafrechten;
- rioolheffing;
- leges en rechten.

Afvalstoffenheffing

Het is onze taak om afvalstoffen van particuliere huishoudens in te zamelen. Dat staat in de Wet milieubeheer. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen betalen we uit de afvalstoffenheffing. Inwoners betalen de afvalstoffenheffing ook als ze geen afval voor inzameling aanbieden. We bepalen zelf de grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing, maar we moeten deze keuze wel vastleggen. Afval valt onder deelprogramma 3B Duurzaamheid (2.1.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Afvalstoffenheffing	2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
Lasten afval (7.3)	2.864	3.252	3.086
Baten afval (7.3)	440	286	432
Netto kosten taakveld (7.3)	2.423	2.966	2.654
Toe te rekenen lasten	788	864	833
Overhead (0.4)	172	179	182
Verkeer en wegen (2.1)	81	81	81
BTW (fictief)	535	604	570
Totale lasten	3.212	3.830	3.488
Opbrengst heffingen (7.3)	3.969	3.680	3.602
Dekkingspercentage	124%	96%	103%

Welke ontwikkelingen zagen we?

De afvalinzameling en -verwerking voerden we kostendekkend uit

De jaren van achterblijvende inkomsten lieten we achter ons. De uitdaging blijft om de kosten te verminderen. Zowel vanuit ons doel om de afvalstromen te verkleinen als om de steeds stijgende kosten van Circulus Berkel op te vangen. Het resultaat (€ 113.598 V) voegden we toe aan de voorziening tarievenegalisatie Afval.

Begraafrechten

Deze rechten bestaan uit een vergoeding voor het gebruik van de begraafplaatsen en een vergoeding voor diensten van de gemeente. Dit heffen we volgens de Verordening begraafrechten. Begraven en het onderhoud van graven valt onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Begraafplaatsen	2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
Lasten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	489	527	523
Baten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	372	426	393
Netto kosten taakveld (7.5)	117	100	129
Toe te rekenen lasten	121	127	133
Overhead (0.4)	121	127	133
Totale lasten	238	227	262
Opbrengst heffingen (7.5)	157	163	150
Dekkingspercentage	66%	72%	57%

Welke ontwikkelingen zagen we?

De kostendekkendheid hielden we met 57% boven het minimum van 50%

De kosten voor grafonderhoud zijn niet voor 100% te dekken uit de begraafrechten omdat voor een groot aantal graven de onderhoudskosten in het verleden eeuwigdurend zijn afgekocht. Minimaal 50% vinden we voldoende. Met 57% voldeden we aan die voorwaarde.

Rioolheffing

De gemeente zorgt voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater en heeft ook de zorgplicht voor het grondwater. In de rioolheffing berekenen we de kosten door voor het verbeteren en in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Voor het berekenen van de rioolheffing volgden we het kostendekkingsplan van het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO). We hanteren één rioolheffing voor alle watertaken. De opbrengst gebruikten we volledig voor riolering, onderdeel van deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Rioolheffing	2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
Lasten riolering (7.2)	3.037	3.496	3.411
Baten riolering (7.2)	0	0	0
Netto kosten taakveld (7.2)	3.037	3.496	3.411
Toe te rekenen lasten	953	1.000	1.051
Overhead (0.4)	338	371	407
Verkeer en wegen (2.1)	23	23	23
BTW (fictief)	592	606	620
Totale netto lasten	3.991	4.496	4.462
Opbrengst heffingen woningen (7.2)	4.048	4.052	4.176
Opbrengst heffingen niet-woningen (7.2)	403	444	423
Dekkingspercentage	112%	100%	103%

Welke ontwikkelingen zagen we?

We werkten met een nieuw 'Watertakenplan'

We voerden het nieuwe Watertakenplan uit. Bij de vaststelling van het plan werd in het kostendekkingsplan een hoger spaarbedrag vastgesteld. Wat een nieuw watertakenplan betekent voor de rioolheffing, volgt dan een jaar later (voor 2024). Bij de vaststelling van de rioolheffing

2024 in november 2023 bleek het tarief daardoor € 8 per aansluiting hoger te worden. Meer over riolering leest u in deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2). Het resultaat (€ 136.470 V) hebben we toegevoegd aan de voorziening tarievenegalisatie riolering.

Leges en rechten

De leges en tarieven van de diverse rechten brachten we in rekening voor de taken en diensten die we als gemeente uitvoerden. De opbrengsten mogen de kosten niet overstijgen. Voor een aantal tarieven stelt het rijk een maximum vast, bijvoorbeeld voor de leges voor reisdocumenten en voor de leges voor akten.

We mogen kruissubsidiëring toepassen

De kosten voor de individuele diensten zijn moeilijk te bepalen. Daarom mag een gemeente een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten nastreven. We moeten daarin wel een consequente lijn volgen. Zo kunnen we kruissubsidiëring toepassen.

Kruissubsidiëring betekent: we verhogen de tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Dit moet in lijn met de wet zijn.

We dekken de kosten per groep gelijksoortige producten

Dit noemen we de kostendekkendheid. De leges zijn in de tarieventabel van de legesverordening ingedeeld in drie titels:

1. Algemene dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Hieronder ziet u de kostendekkendheid per titel. Bij de belastingvoorstellen lieten we voor de legesverordening het kostendekkingsplan per product van de legesverordening (per recht) zien. De kosten en opbrengsten houden we niet bij op het niveau van een recht, maar op het niveau van een grotere activiteit binnen een titel. Niet alle rechten kunnen we dus een waarde geven.

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekten voor 2023:

Legesverordening begroting	Lasten taakvelden	Overhead	Totale lasten	Heffing	Andere inkomsten	Totale baten	Kosten dekkendheid
Totaal titel 1 Algemene dienstverlening	401	1.740	2.142	496	7	404	23%
Totaal titel 2 Dienstverlening Fysieke leefomgeving	178	5.150	5.328	1.485	4	1.489	28%
Totaal titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	31	0	31	2	0	2	5%
Totaal legesverordening	611	6.890	7.501	1.983	10	1.894	26%

De opbrengst besteedden we in verschillende deelprogramma's. De opbrengsten van titel 1 (zoals paspoorten) en 3 (winkelvergunning) gebruikten we voor burgerzaken, onderdeel van deelprogramma Besturen (2.1.4). De opbrengsten van titel 2 (zoals omgevingsvergunningen) gebruikten we voor wonen en bouwen, onderdeel van deelprogramma 2A Passend wonen (2.1.1).

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de opbrengsten niet de kosten dekken. In 2022 was de dekking 28%, in 2023 26% (raming was 29%).

Welke ontwikkelingen zagen we?

Met de Omgevingswet veranderden de grondslagen voor de legesarieven in titel 2

We bereidden de legesverordening voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Met de komst van de Omgevingswet veranderden titels in hoofdstukken en waren voor hoofdstuk 2 nieuwe legesarieven nodig volgens de Omgevingswet. Het lukte niet om dit hoofdstuk vast te laten stellen bij de belastingvoorstellen 2024 in november 2023. De nieuwe legesstructuur volgens de Omgevingswet kwam in december 2023 als 1^e wijziging van de Legesverordening in de raad door de late duidelijkheid vanuit het Rijk hierover.

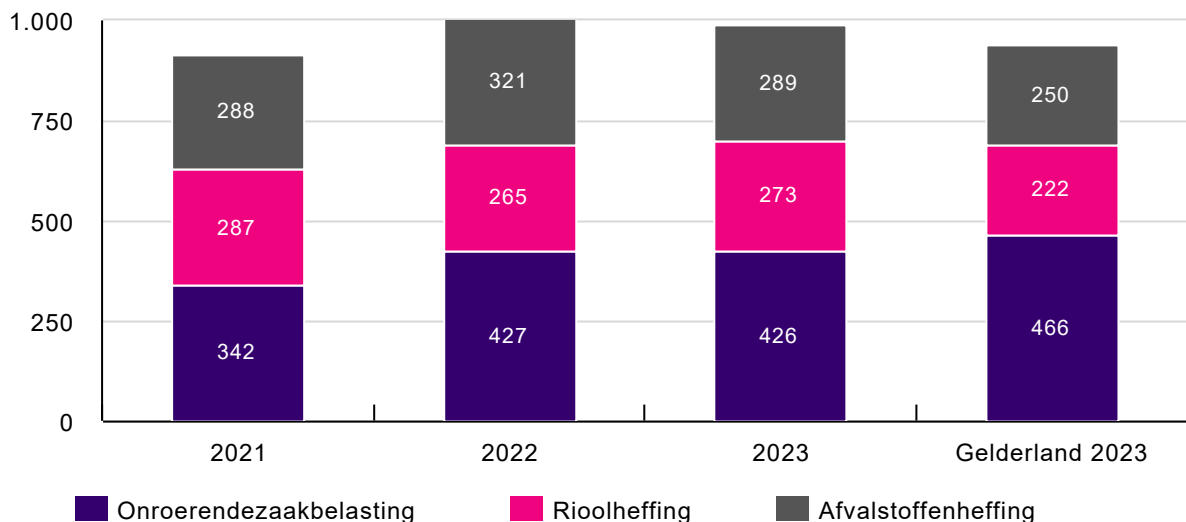
We keken hoe hoog de belastingdruk is

Onder woonlasten verstaan we: OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee elk huishouden in een gemeente elk jaar betaalt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten'. Daarin staan per gemeente de verschillende onderdelen van de woonlasten met een gemiddelde waarde voor die gemeente.

In deze grafiek staat wat de woonlasten in onze gemeente waren:

Woonlastenontwikkeling meerpersoonshuishouden

Woonlastenontwikkeling meerpersoonshuishouden

Bedragen zijn in euro's

We volgen beleid voor invordering en kwijtschelding van belastingen

Bij ons kwijtscheldingsbeleid passen we de landelijke regels toe. Daarbinnen liggen onze eigen beleidskeuzes vast in verordeningen. Mensen die structureel een laag inkomen hebben, hoeven geen verzoek om kwijtschelding in te dienen. GBTwente scheldt deze aanslagen automatisch kwijt. De aanvragen kwijtschelding die het GBTwente afwijst, toetst ze namens ons op basis van het minimale beleid.

Welke ontwikkelingen zagen we?

Voor financiële problemen boden de accountmanagers en sociaal consulenten hulp

Belangrijke doelgroep voor kwijtschelding zijn de mensen die vanwege de Toeslagenaffaire, coronacrisis of energiecrisis in de financiële problemen kwamen. Een toename van verzoeken om hulp via accountmanagers, sociaal consulenten of GBTwente bleef uit.

Gegevens invordering en bezwaar (aantallen)	2020	2021	2022	2023
Klantcontacten	3.507		2.868	1.646
Aanmaningen	894	1.460	1.613	1.520
Herinneringen				104
Dwangbevelen	418	572	682	579
Oninbaar verklaarde aanslagen	138	133	75	72
Bezwaarschriften gemeentelijke belastingen	363	458	382	327
Bezwaarschriften WOZ (telefonisch)	97	83	74	87
Bezwaarschriften WOZ (schriftelijk)	717	710	1.766	2.263
Gegronde bezwaarschriften WOZ	700	681	1.189	839
Percentage gegronde	86%	86%	65%	36%
Nog openstaande WOZ-bezwaren per 31 december				205
Bedrag oninbaarverklaring belastingen (x € 1.000)			29	28
Verloop saldo totaal belastingvorderingen (x € 1.000)	366	381	355	251

We hadden onvoldoende budget voor de uitgaven voor kwijtschelding

We verleenden kwijtschelding aan de huishoudens die dat nodig hadden. Binnen deelprogramma 1B Toegang en individuele voorzieningen (2.1.1) hadden we € 125.000 beschikbaar voor kwijtschelding volgens de rijksnormen en € 30.000 voor ons (aanvullende) minimumbeleid. De kwijtschelding betreft jaarlijks de kosten voor afvalstoffenheffing (raming € 65.000) en rioolheffing (raming € 90.000).

In deze tabel ziet u de werkelijke aantallen en uitgaven.

Gegevens automatische kwijtschelding (aantallen)	2020	2021	2022	2023
Verzoeken	geen bekend	328	279	272
Gehonoreerd	geen bekend	210	215	209
Bedrag verstrekte kwijtschelding (x € 1.000)	189	219	190	210
Waarvan kwijtschelding boven 100% minimumniveau (x € 1.000)	28	36	17	13

2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in onze nieuwe en meest relevante risico's en de ontwikkeling van risicobeheersing. De actuele ontwikkelingen tonen aan dat risicobeheersing belangrijk is. We houden de laatste ontwikkelingen goed in beeld, volgen het Centraal Planbureau (CPB) en we kijken even terug of risico's zich voltrokken.

Goed risicomanagement is onmisbaar

Goed risicomanagement is niet meer weg te denken binnen een gemeentelijke organisatie. We volgden de actualiteit en gaan zorgvuldig om met zowel interne als externe factoren die bij gemeenten voor onzekerheid kunnen zorgen. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke gevolgen voor wat we willen bereiken.

We blijven een gezonde en dynamische organisatie

De afgelopen jaren ondervonden we dat het belangrijk is onze risico's goed in beeld te hebben en goed te managen. De coronapandemie, oorlogen en de hoge inflatie versterkten deze stelling.

De belangrijkste risico's hebben we in beeld

De belangrijkste risico's die we beschrijven, kunnen morgen anders zijn. Daarom actualiseren we de bestaande risico's regelmatig en registreren we nieuwe risico's op het moment dat we ze constateren. Risicomanagement is een dynamisch proces. We blijven alert bij het in beeld brengen van de belangrijkste risico's die we bereid zijn om te nemen bij de realisatie van onze (strategische) doelstellingen. We nemen beheersmaatregelen waar dit kan en waar we dit nodig achten.

Top 15 van financiële risico's

We kennen nu 98 risico's die we hebben beoordeeld op de impact (zowel financieel als niet-financieel). Van deze risico's zijn er 87 waarvan de impact een financieel gevolg kent. Het totaal van deze financiële risico's ligt op ruim € 26 mln.

De 15 belangrijkste risico's, waar ook de impact niet-financieel kan zijn, vragen bijna 70% van onze weerstandscapaciteit. Hoewel het aantal risico's is afgenomen neemt de omvang niet substantieel af. De samenstelling en de volgorde van de top 15 verandert voortdurend door het actualiseren. De huidige top 15 noemen we hieronder.

We bepaalden de kans op financiële risico's op basis van een 'kans klasse-indeling'. Aan deze indeling hangt een kanspercentage. Dit percentage geeft een inschatting van de mate waarin het risico zich in een periode van 10 jaar kan openbaren. De impact, ofwel het financiële gevolg, in relatie tot de kans bepaalt de kwantitatieve beoordeling.

Nr.	Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Invloed (%)
1	Extern - Inflatie	De kosten van renovatie/nieuwbouw van gemeentelijke sportaccomodaties meer stijgen dan passend binnen de eerdere besluitvorming	Financieel - Er een (structureel) financieel tekort optreedt	80%	€ 1.000.000	9,24%
2	Extern - Schaarste op de arbeidsmarkt bij instellingen	Er onvoldoende menskracht beschikbaar is	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat.; Niet	75%	€ 1.000.000	8,70%

Nr.	Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Invloed (%)
		bij gecertificeerde instellingen. Ook bij specialistischer zorg en huishoudelijke hulp zien we dat het steeds moeilijker is om cliënten tijdig te plaatsen in de juiste zorg	financieel - Doelstellingen niet worden gehaald			
3	Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000	8,66%
4	Extern - Inflatie met als gevolg herijking plekprijzen WMO en jeugdzorg regionale inkoop	De plekprijzen hoger zijn dan de budgetten welke zijn opgenomen in de (meerjarige) begroting	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	75%	€ 750.000	6,54%
5	Extern - Renteverhoging op langer termijn	De financiering van 1% voor het aantrekken van leningen conform begrotingsuitgangspunten in werkelijkheid afwijkt	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	50%	€ 1.000.000	5,80%
6	Extern - CAO onderhandelingen loonkosten HBH	De loonkosten behoorlijk gaan stijgen	Financieel - Er tekorten binnen het budget optreden	70%	€ 500.000	4,08%
7	Omgeving - Een niet sluitende exploitatie van een zwembad	Eén of meerdere zwembaden moeten sluiten	Financieel - Er alsnog kosten moeten worden gemaakt die voortvloeien uit het recht van eerste aankoop; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade optreedt	50%	€ 650.000	3,75%
8	Extern - Inflatie/prijsstijgingen	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Er vertraging optreedt en dit leidt tot extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	2,91%
9	Mens - Complexe problematiek.	De wachtlijsten in de zorg oplopen door stijging van het aantal jongeren met een complexe problematiek	Financieel - Er tekorten op het budget komen; Niet financieel - Dit leidt tot minder weerbare jeugd	50%	€ 500.000	2,90%
10	Extern - Tekort aan personeel door schaarste op de arbeidsmarkt	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Dit leidt tot vertraging en extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	2,90%
11	Extern - Inflatie	De inflatie wordt onvoldoende gecompenseerd	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	25%	€ 1.000.000	2,87%

Nr.	Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Invloed (%)
12	Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en militair strategische ontwikkeling tegen NAVO	Cyberaanvallen komen. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot landelijke imagoschade	25%	€ 1.000.000	2,85%
13	Mens - Handelen van bestuurders	In het bestuurlijke verkeer besluiten worden genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste)	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente ontstaat; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	40%	€ 500.000	2,31%
14	Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland) en de toename asielzoekers	Er mentale problemen ontstaan en trauma's worden ervaren waardoor de vraag naar ondersteuning traumaverwerking groter wordt	Financieel - De druk op GGZ WMO/jeugdhulp toeneemt en er onvoldoende compensatie van het rijk komt. Er een tekort aan personeel ontstaat.	75%	€ 250.000	2,17%
15	Extern - Implementatie inkoop	De afrekening voor de nieuwe inkoop vindt achteraf plaats. Door de nieuwe systematiek en de nog uit te werken onderlinge verrekening tussen gemeenten is er een risico op hogere kosten van zorg.	Financieel - Tekorten op het budget.	25%	€ 500.000	1,46%

Risico-analyse met de belangrijkste mutaties binnen al onze risico's

We pasten ten opzichte van de meest recente actualisatie van onze risico's voor deze jaarrekening een aantal risico's op kans en financieel gevolg aan. We namen vier nieuwe risico's op, 11 risico's vervielen.

Financiële risico's

De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Verdelingssystematiek Algemene uitkering. Het rijk zet vanaf 2026 in op een andere verdelingsmethodiek van de algemene uitkering. Hierdoor ontstaat er in dat jaar een zogenaamd 'ravijnjaar'.

De te verwachten tekorten voor 2026 en 2027 zijn zichtbaar in onze begroting (2024 - 2026). Hierdoor is het risico al in het begrotingsbeeld realiteit geworden. Om dubbelingen te voorkomen wordt het risico hier als minimaal beoordeeld. Echter, als kans (positief risico) zien we de mogelijke afschaffing van de opschalingskorting. Om gemeenten te dwingen tot

robuustheid, opschaling naar 100.000 plus gemeenten, boekte het kabinet alvast een korting in op het gemeentefonds. Dit plan is van tafel maar de kortingen vanaf 2026 zijn nog niet ongedaan gemaakt. Hierdoor komt dit risico niet meer voor in de top 15.

- Gehackt worden. We doen op veel manieren aan beveiliging en checken o.a. via audits, zelfevaluaties, penetratietesten of de beveiliging werkt. Het is een illusie om 100% veiligheid te kunnen garanderen. Het steeds meer in de keten werken via internetverbindingen en ook het nieuwe werken brengt 'onveiligere' werken met zich mee. Door de toename van het gebruik van internet ("in the cloud") en het hybride werken is dit een blijvend risico.
- Schaarste arbeidsmarkt in de zorgsector. We zien dat binnen het gehele sociaal domein steeds meer organisaties moeite hebben om in voldoende mate zorg te leveren.
- Plekprijzen zorgaanbieders. In juli 2022 zijn de regionale contracten ingegaan met zorgaanbieders met betrekking tot WMO en jeugdzorg. Jaarlijks vindt er een herijking van de plekprijzen plaats. Het contract heeft een looptijd van drie jaar met maximaal 2x2 jaar verlenging. In totaal een maximale looptijd van zeven jaar.
- Hogere financieringslasten. In de begrotingsuitgangspunten houden we voor het aantrekken van leningen rekening met een financiering tegen 1%. Na een periode van lage rentes zien we nu sterke stijgingen. Door aflossingen van bestaande opgenomen leningen en de financiering van investeringen uit de Investeringsagenda en reguliere (vervangings)investeringen zullen nieuwe financieringsmiddelen worden aangetrokken. Op basis van de prognose en de in gang gezette rentestijgingen moet rekening gehouden worden met hogere financieringslasten.
- Het bedrag dat uitstaat aan kredieten in het kader van de TOZO regeling neemt verder af. Met de TOZO regeling zijn er meerdere kredieten verstrekt voor BBZ-ers. Ondernemers moeten dit bedrag binnen vijf jaar terugbetalen. De start van de terugbetaling begon op 1 juli 2022. We dragen het volle risico over het eerste jaar en lopen daarbij kans dat verstrekte kredieten niet of maar deels worden terugbetaald. Op 1 januari 2023 stond er een bedrag van € 520.450 open voor TOZO kredieten. Eind 2023 was dit een bedrag van € 346.650.

Nieuwe financiële risico's

De nieuwe risico's brengen zowel financiële als niet financiële risico's met zich mee. De volgende risico's hebben we nieuw opgenomen:

- Renovatie sportaccommodaties. Bij het uitwerken van het gemeentelijk besluit over de renovatie van de gemeentelijke sportaccommodaties is een totaalbudget vastgesteld. Bij het opstellen van het eerste projectplan ontstaat de verwachting dat dit budget niet toereikend is i.v.m. toenemende bouwkosten en de staat van het onderhoud.
- Netcongestie. Capaciteit van het elektriciteitsnet is onvoldoende, er bestaat een wachtlijst voor bouwstroom en aansluitingen. Dit risico treft de verschillende doelstellingen binnen wonen, zorg, economie en de energietransitie.
- Klimaatverandering 'water en bodem' werkt sturend. Door klimaatverandering verandert de grondwaterstand. Waterberging en piekbuien zijn het probleem. Dit is een niet financieel risico.
- Te laag ingeschatte WOZ-waarde bij woningen of niet-woningen. Hogere opbrengst wordt veroorzaakt door foute tariefbepaling.

Vervallen financiële risico's

Van de vervallen risico's zijn deze, qua impact, het meest opvallend:

- Door het stopzetten van de samenwerking met een partij bestond de kans dat we een schadevergoeding wegens kosten van de bestemmingsplanprocedure uit moesten keren. Na een hoger beroep is er een bedrag uitgekeerd en kon dit risico vervallen.
- De vergoeding van het rijk blijft achter bij de uitgaven voor de opvang van vluchtelingen. Inmiddels is er meer duidelijkheid over deze vergoeding. Dit risico is daardoor niet meer van toepassing. De vergoeding op langer termijn blijft een klein risico vormen. Dit risico is beschreven in een ander, bestaand, risico.

- Per 1-1-2019 is het sportbesluit als gevolg van Europese wetgeving komen te vervallen. Hiervoor is voor de gemeenten een SPUK regeling in de plaats gekomen. Dit risico is niet meer van toepassing.
- Bouwkostenstijging en het stijgen van de kosten voor het bouwrijp maken van de grond vormden voor de bouw van sportcomplex Bronckhorst Midden een risico. Dit risico is inmiddels achterhaald.
- Op het gebied van Personeel en Organisatie en Afval is een aantal risico's geclusterd. Dit verklaart de verdere afname van het aantal risico's met 12 binnen ons risicomanagementsysteem.

Overige ontwikkelingen

In het voorjaar van 2022 formuleerden we naar aanleiding van de oorlog Rusland-Oekraïne 12 nieuwe risico's. We volgden en actualiseerden deze voortdurend. Een aantal risico's heeft zich al voltrokken. Zo zijn veel prijzen en dus ook de inflatie gestegen. Hier staat maar een gedeeltelijke compensatie van het rijk tegenover. In de jaren 2020, 2021 en 2022 volgden we de scenario's van het CPB en namen we deze op in ons risicomanagementsysteem. Op dit moment richt het CPB zich meer op de inflatie en de energieprijzen. Ondanks de stijging in koopkracht blijft vooruitkijken lastig door de laatste ontwikkelingen.

De Oorlog Rusland-Oekraïne en de oorlog in Gaza geven instabiliteit. Vooruitkijken blijft daardoor moeilijk. De verhoogde rijksuitgaven voor onder andere defensie leggen een weerslag op de rijksbegroting en uiteindelijk ook op de Algemene uitkering.

Niet-financiële risico's

Naast onze financiële risico's zien we ook risico's op het gebied van fraude, veiligheid, gezondheid en juridische aansprakelijkheid. Die risico's kunnen het realiseren van onze doelstellingen in gevaar brengen. Ook zijn deze slecht voor ons imago en kunnen verlies in vertrouwen veroorzaken. Van de actuele risico's zijn er negen met alleen een niet-financiële impact.

Hieronder volgen de belangrijkste niet-financiële risico's waarbij imagoevolgen op landelijk niveau kunnen optreden.

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Imago klasse
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	5
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en militair strategische ontwikkeling tegen NAVO	Zich cyberaanvallen voordoet. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot landelijke imagoschade	5
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekte persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau	5

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Imago klasse
Extern - Verontreiniging met o.a. kwik door de productie van Crystal Meth	Milieuschade wordt veroorzaakt en de volksgezondheid in het geding komt	Financieel - Het budget wordt overschreden. De kosten van opruiming mogelijk niet op de veroorzaker, huurder en/of eigenaar verhaald kunnen worden; Niet financieel - Er kans op landelijke aandacht in de pers ontstaat	5
Omgeving - Onvoldoende budget of onvoldoende medewerking van derden, inwoners en ondernemers	De doelstelling van de routekaart 'Energienutraal Bronckhorst 2030' niet wordt gehaald	Financieel - ; Niet financieel - Er reputatieschade optreedt op landelijk niveau	5

Openbaring van risico's

In 2023 openbaarden zich een aantal risico's welke we ook in beeld hadden binnen ons risicomanagement. De belangrijkste beschrijven we hieronder:

- Door het stopzetten van de samenwerking met een partij bestond de kans dat we een schadevergoeding wegens kosten van de bestemmingsplanprocedure uit moesten keren. Na een hoger beroep is er een bedrag uitgekeerd.
- De internetverbindingen zijn cruciaal voor de continuïteit van de dienstverlening en bedrijfsprocessen. Uitval legt nagenoeg alles stil. Daarnaast wordt de ict steeds complexer door alle koppelingen en het keten werken. Afgelopen jaar heeft onze gemeente éénmaal, gedurende een paar uur, een storing gehad. Uiteindelijk bleek de oorzaak van deze storing te liggen in een verkeerde configuratie in de firewall. Deze storing gaf geen financiële schade en was gelukkig te kort voor imagoschade.

We kennen de weerstandscapaciteit en ons weerstandsvermogen

De gemeentelijke weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen die de gemeente beschikbaar heeft om de financiële risico's af te dekken.

We hebben met € 16,3 mln voldoende weerstandscapaciteit

Die weerstandscapaciteit bestaat uit 2 delen:

1. een structureel deel: dit deel is ieder jaar opnieuw beschikbaar;
2. een incidenteel deel: dit is één keer beschikbaar.

Weerstandscapaciteit

Omschrijving		Structureel	Incidenteel	Totaal
Aanwendbaar deel Algemene reserve			11.500	11.500
	berekening			
Norm artikel 12 gemeente (Algemene uitkering)	13.143			
OZB opbrengst	8.430			
Onbenutte belastingcapaciteit		4.713		4.713
Post onvoorzien		126		126
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		4.839	11.500	16.339

We nemen beheersmaatregelen

Het is van belang om constant beheersmaatregelen te bedenken om onze risico's zo klein mogelijk te houden. Denk hierbij aan het risico om gehackt te worden. Regelmatige verschijnen er updates en softwarematige aanpassingen om te voorkomen dat dit risico zich openbaart.

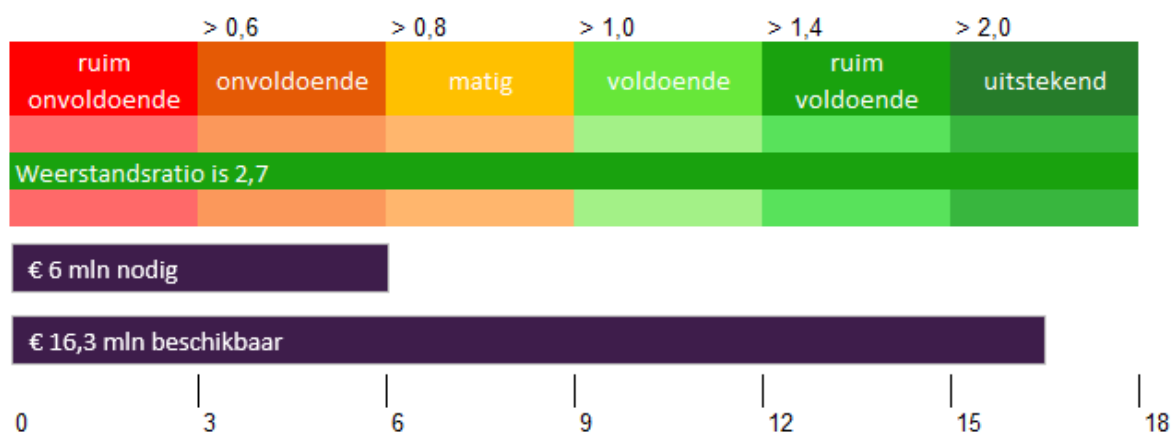
We hebben een weerstandcapaciteit nodig van ruim € 6 mln

Op basis van alle hiervoor genoemde risico's, voeren we een risicosimulatie uit. Dat doen we omdat we niet het totale risicobedrag (ruim € 26 mln) hoeven te reserveren. Niet alle risico's vinden gelijktijdig plaats, ook niet in de vooraf beoordeelde mate. Uit de simulatie blijkt dat we een weerstandcapaciteit nodig hebben van ruim € 6 mln. Dit kunnen we met 90% zekerheid zeggen.

We bepalen ons weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we een relatie tussen de financieel beoordeelde risico's (dit is het benodigde weerstandcapaciteit) en de beschikbare weerstandcapaciteit. Dit geeft het weerstandsvermogen weer. Ons weerstandsratio is met 2,7 uitstekend.

Door de risico's actueel te houden, blijft het weerstandsratio schommelen, maar blijven de fluctuaties beperkt.

We toetsen ons weerstandsvermogen

In onderstaande tabel hebben we verschillende ratio's uitgewerkt om het weerstandsvermogen te toetsen. De provincie gebruikt de kengetallen in haar functie als toezichhouder. Onder de tabel met ratio's leest u wat de kengetallen inhouden.

Omschrijving	2022 rekening	2023 begroting	2023 rekening
Netto schuldquote	-9,69%	17,90%	-14,51%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-21,20%	5,01%	-25,06%
Ontwikkeling netto schuld per inwoner	212-	320	493-
Solvabiliteitsratio	64,93%	58,14%	62,97%
Structurele exploitatieruimte	19,91%	3,38%	19,06%
Grondexploitatie	-0,13%	0,64%	0,65%
Belastingcapaciteit	100%	100%	100%
Onbenutte belastingcapaciteit	4,19%	3,91%	4,29%
Saldo baten en lasten voor reserves	-1,42%	2,30%	2,77%

Netto schuldquote en ontwikkeling netto schuld per inwoner

Met de netto schuldquote geven we inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het laat zien of we investeringsruimte hebben of niet. Ook zegt het kengetal wat over de flexibiliteit. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossingen) er zijn hoe minder flexibel. Voor het percentage geldt: hoe lager hoe beter.

Evenals in 2022 is het financieringsoverschot in 2023 verder toegenomen met als belangrijkste redenen het achterblijven van voorgenomen investeringen, het rekeningoverschot en vooruit ontvangen van rijksbijdragen. Hierdoor hoefden we, in tegenstelling tot de begroting, geen nieuwe leningen aan te trekken.

In de berekening van de netto schuldquote is niet zichtbaar waarvoor we de schulden zijn aangegaan. Zo kan een hoge schuld ook worden veroorzaakt doordat middelen worden doorgeleend. Voor onze gemeente is dat met name het geval voor duurzaamheidsleningen. Om te laten zien of we veel geld doorlenen aan derden wordt ook de schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Net als voor de netto schuldquote geldt ook hier: hoe lager het kengetal hoe beter.

De Ontwikkeling netto schuld per inwoner worden de rentedragende schulden verminderd met banktegoeden uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Uit het overzicht blijkt dat we geen netto schulden hebben. Het kengetal onderschrijft de conclusie van de Netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe financieel gezonder de gemeente.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of we in staat zijn om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Schommelt de waarde rond de nul? Dan is de ruimte vrijwel volledig benut. In het overzicht zien we dat bij de begroting de exploitatieruimte nagenoeg volledig is ingevuld. Door het gerealiseerde rekeningoverschot over 2023 (en ook 2022) zien we in het kencijfer een structurele exploitatieruimte ontstaan.

Grondexploitatie

Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse totale gemeentelijke baten. De waarde laat zien dat wij nauwelijks tot geen actieve grondexploitaties hebben.

Belastingcapaciteit en onbenutte belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe onze belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen hoe hoog de woonlasten per gemeente zijn. De woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een jaar vergelijken we met het landelijk gemiddelde van het vorige jaar en is uitgedrukt in een percentage daarvan. Een uitkomst hoger dan 100% betekent dus hogere woonlasten dan het gemiddelde van Nederland. Meer hierover hebben we beschreven in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

De onbenutte belastingcapaciteit geeft in een percentage van de inkomsten van de gemeente weer welke belastingomvang nog geheven kan worden tot aan de norm artikel 12 gemeente. De omvang zelf is weergegeven in de tabel Weerstandscapaciteit.

Saldo baten en lasten voor reserves

Het saldo wordt drukken we uit in een percentage van de baten. Een positief percentage geeft aan dat er nog begrotingsruimte is. De hoogte van het percentage geeft de mate van ruimte weer. Bij een negatief percentage is er geen ruimte. Het percentage structurele exploitatieruimte geeft een beter beeld omdat hierbij incidentele baten en lasten worden geëlimineerd.

2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn duurzame bezittingen die een gemeente heeft, zoals wegen, gebouwen en riolering. We onderhouden de kapitaalgoederen op basis van beheerplannen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

In deze paragraaf geven we aan of de begrotingsbudgetten voldoende waren om het beleid en de bijbehorende taken uit te voeren. Ook geven we een indicatie van het onderhoudsniveau. De risico's voor kapitaalgoederen staan in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Onderhoud gebouwen

We onderhouden onze gebouwen volgens de 'Meerjarenonderhoudsplaning (MJOP) 2019-2048'.

Deze actualiseren we iedere vier jaar. Dat deden we in 2023. We hebben 32 gebouwen:

- Brandweergarages, bibliotheken, gymzalen, sporthallen, peuterspeelzalen, begraafplaatsopstallen, gemeentewerven en overige gebouwen maken onderdeel uit van deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving.
- Woningen behoren tot deelprogramma 2A Passend wonen.
- Vrijgekomen accommodaties, met name voormalige schoolgebouwen, vallen onder de betreffende deelprogramma's.

Stand van zaken onderhoud

We voerden het onderhoud doelmatig uit. Over het algemeen hebben de gebouwen een redelijke tot goede staat van onderhoud.

We beperkten het geplande MJOP- onderhoud voor 4 sporthallen tot een minimum vanwege de verduurzamingsopdracht die er ligt. Dit betreft de sporthallen in Hengelo, Steenderen, Vorden en Zelhem. Voor de sporthallen in Vorden en Hengelo is de zogenaamde DUMAVA subsidie aangevraagd en aan ons toegekend. Verdere uitwerking vindt in 2024 plaats.

Relevante ontwikkelingen

We maakten plannen met belanghebbenden over gebouwen

We maakten plannen voor de herontwikkeling op de locaties van de voormalige scholen in Vorden en Hoog Keppel en pasten daarop het onderhoud van deze gebouwen aan.

Voor de gymzalen in Halle en Keijenborg liep een onderzoek naar de toekomst van deze voorzieningen. We pasten het onderhoud voor deze gebouwen aan tot het minimum in verband met voorgenomen nieuwbouwplannen.

Financiën

We voerden het onderhoud binnen de kostenraming uit.

Onderhoud wegen

Met ons wegbeheersysteem volgen we de staat van al onze (verharde) wegen (876 km). Dit systeem geeft richting aan onze meerjarenonderhoudsplanning. In totaal hebben we 3,5 mln. m² aan verharding. Dit bestaat uit:

- asfalt, 499 km
- betonwegen, 4 km
- klinkers, 167 km
- zandwegen, 206 km

Stand van zaken onderhoud

We onderhielden de wegen volgens het onderhoudsprogramma 2020-2025. Daarmee hebben we een gestructureerde aanpak met een prioriteitenlijst en bijbehorende budgetten. Het herstellen van schade aan een ontsluitingsweg gaat bijvoorbeeld vóór schade aan een weg naar een weiland en onderhoud aan fietspaden en voetpaden krijgt voorrang boven een parkeerplaats of een weg in het buitengebied. We voeren klein onderhoud uit om groot onderhoud (kapitaalvernietiging) te voorkomen.

Relevante ontwikkelingen

We pakten op veel plekken achterstallig onderhoud aan

Op een groot aantal wegen (1.500 locaties) voerden we onderhoudswerkzaamheden uit. Asphalt en straatwerk werden vernieuwd of gerepareerd, zoals de Vierakkersestraatweg, Baakseweg en Dr. Alfons Ariënsstraat in Steenderen. Ook werden er diverse fietspaden geasfalteerd en voetpaden herstraat.

We zagen toenemende schade aan bermen en zandwegen

Het aandeel groot en zwaar (landbouw)verkeer nam toe. Hierdoor ontstond meer schade aan onze bermen en zandwegen.

We zagen toenemende wortelopdruk in wegen

Wij zagen op veel plekken dat het reguliere onderhoud niet afdoende is om wortelopdruk tegen te gaan. We startten een onderzoek om een exact beeld te krijgen van de problematiek.

Financiën

We voerden het onderhoud binnen de budgetten uit.

Onderhoud openbaar groen en speelplaatsen

We onderhielden ons openbaar groen

We onderhielden ons openbaar groen binnen de kaders van het groenstructuurplan, het bomenbeleidsplan, het bermenbeheersplan, het landschapsontwikkelingsplan en het biodiversiteitsplan. Op onderdelen actualiseerden we de uitvoering binnen de gestelde kaders. Dit gold bijvoorbeeld voor het versterken van de biodiversiteit in bermen en groenvakken. We begonnen met proeven voor de bestrijding van Japanse Duizendknoop op een proeflocatie. Voor

de andere invasieve soorten zoals Reuzenberenklauw richtten we het beheer op beheersing. Zo onderhielden we (onder andere):

- 100.000 bomen, waarvan 90.000 in het buitengebied
- 200 monumentale bomen
- 100 ha bos en landschapselementen, waaronder struwelen in de berm
- 310 ha bermen en greppels
- 37 ha gazons
- 380 locaties met Japanse Duizendknoop
- 180 locaties met Reuzenberenklauw

We realiseerden passende, aantrekkelijke speelruimte voor kinderen

We onderhielden onze speelruimtes volgens het 'Speelruimteplan gemeente Bronckhorst', namelijk:

- 86 speelplaatsen met 440 speeltoestellen
- 14 trapveldjes (waarvan 1 kunstgrasveld – Cruyff Court)
- Voor 19 locaties zijn er burgerparticipatie-overeenkomsten (vrijwilligersgroepen, dorpsbelangen organisaties e.d.)

Stand van zaken onderhoud

We voerden het groenonderhoud doelmatig uit. Het groen wordt onderhouden op kwaliteitsniveau B. Het openbaar groen heeft een redelijke, maar soms matige staat van onderhoud. De natte weersomstandigheden en de daaropvolgende onkruiddruk speelden daar zeker een rol in. De veiligheid waarborgden we onder andere door periodieke controles van bomen. Het groen had te lijden onder de droogte (van eerdere jaren) en natuurlijke veroudering. Invasieve soorten zijn beheersbaar, met uitzondering van de Amerikaans Vogelkers. We zetten stappen bij het versterken van de biodiversiteit door ander beheer. We maakten een financiële planning voor het opknappen van de groenvakken. De staat van onderhoud van de speelruimte is voldoende.

Relevante ontwikkelingen

We vergrootten de biodiversiteit in groenvakken

We vervolgden de inventarisatie van de kwaliteit van de groenvakken. Tijdens het reguliere onderhoud registreerden de uitvoerders de kwaliteit. We keken naar de gezondheid, leeftijd en bedekkingsgraad van de beplanting. Op kleine schaal verbeterden we het openbaar groen in de kernen. Bij het aanbrengen van nieuwe beplanting zorgden we voor een bijdrage aan voedsel en schuilgelegenheid voor insecten en droegen we bij aan de beleving van de seizoenen. De staat van de groenvakken is deels slecht. De beplanting is sterk verouderd of versleten. Het gewenste beeld is op die plekken met het reguliere beheer niet meer te realiseren. We maakten een financiële planning voor het herstel van die vakken.

We experimenteerden met het gebruik van afgevallen blad en maaisel als bodemverbeteraar

Van afgevallen blad uit de plantsoenen en bladkorven maakten we bodemverbeteraar. Dit wordt verwerkt op een aantal locaties bij agrariërs binnen de gemeentegrenzen. We gebruikten daarmee dit jaar 330 ton blad opnieuw. Het experiment met gebruik van blad tot bodemverbeteraar is onderdeel van een meerjarig onderzoeksproject naar de toepassing van het fermentatieproces Bokashi. Omdat de grondstof niet bruikbaar is als er afval in zit, besteedden we in diverse media-aandacht aan dit project om mensen te informeren en te stimuleren geen afval in de bladkorven te deponeren. Dit jaar was voor ons het laatste jaar dat we meededen met dit onderzoek. We wachtten de resultaten af om te zien of we op termijn dit proces gaan omarmen om zo de lokale toepassing van onze eigen groenstromen te kunnen realiseren.

We gaven uitvoering aan het Speelruimteplan

We voerden het Speelruimteplan in Vorden uit. Op drie verschillende speelplaatsen vervingen we de speeltoestellen in samenspraak met de betreffende omgeving. De aanwezige speeltoestellen in de gemeente voldoen aan de wettelijke eisen.

Financiën

We voerden de werkzaamheden binnen de beschikbare budgetten uit.

Onderhoud wateren en riolering

We werkten volgens het 'Watertakenplan Olburgen 2023 – 2027' (WTPO) en de 'Verordening rioolheffing Bronckhorst'. Volgens het WTPO besteedden we aandacht aan afval-, regen- en grondwater. Speerpunten in het plan zijn samenwerking, afkoppelen, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

Stand van zaken onderhoud

De onderhoudstoestand van de riolering is in lijn met de verwachtingen waarmee we in het kostendekkingsplan rekening hielden.

Relevante ontwikkelingen

We troffen maatregelen aan riolering bij onacceptabele situaties

We deden rioolinspecties. We lieten de riolen die uit de inspecties kwamen voor onderhoud vervangen, relinen of voerden deelreparaties uit. Daarmee verhielpen we de grootste risico's voor dit moment. We zetten een nieuw bestek op de markt voor inspecties van riolen om meer inzicht te krijgen en te houden op de kwaliteit. Verder renoveerden we een aantal gemalen en een deel van de drukriolering, waarbij we een stap hebben gezet richting standaardisatie.

We koppelden verharding af van het vuilwaterriool

Meer over het afkoppelen van hemelwater van het vuilwaterriool hebt u gelezen in deelprogramma [3B Duurzaamheid](#) (2.1.3.).

Financiën

De werkzaamheden voerden we binnen de budgetten uit.

Onderhoud afvalvoorzieningen

We werkten volgens het 'Grondstoffenplan 2021-2025'. Voor de inzameling van restafval en grondstoffen staan in iedere kern gemeentelijke ondergrondse verzamelcontainers.

Stand van zaken onderhoud

We vervingen de ondergrondse containers volgens de vervangingsplanning. De kapitaallasten daarvan dekten wij uit de afvalstoffenheffing.

Relevante ontwikkelingen

We investeerden in schone milieuparkjes

We richtten ons op het vergroten van de inzamelcapaciteit. Om die reden plaatsten we bij de milieuparkjes in Drempt, Hummelo, Keijenborg en Zelhem extra ondergrondse containers. De uitbreiding op vier nieuwe locaties in Vorden, Hengelo, Steenderen en Achter Drempt brachten we in de 2e helft van het jaar in procedure voor besluitvorming in 2024.

Financiën

We voerden de werkzaamheden binnen het beschikbare budget uit.

Onderhoud begraafplaatsen

Sinds 2007 vormt het 'Beheerplan begraafplaatsen Gemeente Bronckhorst' het kader voor het onderhoud van de begraafplaatsen.

Stand van zaken onderhoud

We onderhielden het groen op de vijf begraafplaatsen op niveau B. De onkruidbeheersing vond plaats op niveau A. Voor het onderhoud zetten we ook mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in. Voor zowel begravingen als asbestemmingen was voldoende capaciteit.

Relevante ontwikkelingen

We maakten graspaden

In Vorden vormden we een aantal half verharde paden om naar graspaden. Door de extreem natte omstandigheden en bijbehorende onkruiddruk was het beheren van half verharde paden lastiger en gaf het een rommeliger beeld. Graspaden zijn eenvoudiger te beheren en geven een rustiger beeld. In Steenderen vormden we enkele plantvakken om naar graspaden voor een eenvoudiger te beheersen beeld. In Hengelo realiseerden we, binnen de bestaande contouren, een nieuwe gravensectie.

Financiën

We voerden het onderhoud binnen de beschikbare budgetten uit.

Onderhoud materieel

Voertuigen, machines en gereedschap zijn nodig voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Voor het vervangen van dit materieel vormen de afschrijvingstermijnen in de 'Financiële verordening Bronckhorst' de basis.

Stand van zaken onderhoud

Het onderhoud aan het materieel voerden we volgens de planning uit, zodat het materieel in een goede staat bleef. Voertuigen en/of machines bleven wanneer dit technisch mogelijk was, langer in gebruik dan de vervangingsplanning aangeeft.

Relevante ontwikkelingen

We deden een succesvolle aanbesteding voor het vervangen van de veegwagen

We vervingen 2 sneeuwploegen, 2 getrokken strooiers voor de gladheidbestrijding en 2 aanhangwagens. Daarnaast vervingen we klein materieel waaronder trilplaten voor het verdichten van grond en elektrisch gereedschap voor de bomen- en plantsoendienst. Voor het onderhoud van bermen kochten we een bermvrijzel.

De vervangingen van de grondkipper, watertank en de opbouwstrooier voor de vrachtwagen schoven we na technische beoordeling door naar volgend jaar.

Financiën

Het onderhoud en de vervangingen realiseerden we binnen de daarvoor bestemde budgetten.

Financieel overzicht kapitaalgoederen

Volgens het BBV geven we over het onderhoud van kapitaalgoederen een financieel overzicht van ondermeer de bestede budgetten en de stand van de voorzieningen.

	Stand voorziening 31-12-2023	Besteed jaarbudget	Gereserveerd bedrag	Omvang bezuinigings- maatregelen	Omvang achterstallig onderhoud
Onderhoud gebouwen	3.383	672	922	n.v.t	n.v.t
Wegen	n.v.t.	6.302	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Openbaar groen	n.v.t.	3.804	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Riolering	n.v.t.	3.410	887	n.v.t	n.v.t
Afval	n.v.t.	3.086	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Begraafplaatsen	n.v.t.	523	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Materieel	n.v.t.	974	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Totalen	3.383	18.771	1.809		

2.2.4. Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in ons financieringsbeleid. Met als belangrijkste aandachtspunten:

- Ontwikkelingen in 2022
- Risicobeheer van de financieringsportefeuille
- Financieringsbehoefte
- Rentelasten en de verdeling van deze lasten

Ontwikkelingen

We hebben een gezonde financiële positie

De financiële positie van Bronckhorst is eind 2023 gezond. Dit is zichtbaar in onze financiële kengetallen ([paragraaf 2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)). Het lage saldo van opgenomen leningen met de daaraan gerelateerde rentelasten heeft hierop een positieve invloed. Voor het jaar 2024 hebben we een sluitende begroting. Vanaf 2025 zien we begrotingstekorten ontstaan, oplopend tot € 8,0 mln in 2028, wat direct een gevolg is van de wijziging van het financieren van decentrale overheden en het doorvoeren van kortingen door het Rijk.

We gebruiken de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda reserve

Voor de grote investeringsopgaven uit de investeringsagenda is er in de begroting onvoldoende ruimte om de volledige kapitaallasten uit te betalen. Onder normale omstandigheden vangen we deze lasten uit investeringen op in de jaarlijkse exploitatie. Voor het deels opvangen van deze investeringslasten hebben we de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda gevormd. In 2023 hebben wij hieraan € 5,0 mln toegevoegd. In totaal is hiervoor € 28,8 mln beschikbaar. In de jaarrekening ([3.3 Eigen vermogen](#)) lichten wij de Investeringsagenda toe.

In 2023 hebben we voor € 2,7 mln geïnvesteerd in projecten met een bijdrage van € 7.000 uit de bestemmingsreserve voor dekking van de kapitaallasten.

We hebben nog ruimte voor duurzaamheidsleningen

We stelden € 7,5 mln beschikbaar aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) voor duurzaamheidsleningen. Eind 2023 was nog voor € 3,1 mln beschikbaar voor verstrekking van dergelijke leningen.

We hoefden geen nieuwe leningen op te nemen

We konden onze lopende (vervangings)investeringen voldoen uit de beschikbare middelen en hoefden geen nieuwe leningen op te nemen.

Ontwikkeling rente

Na een aantal jaren van lage rente op lang- en kortlopende leningen zagen we eind 2022 rentestijgingen als gevolg diverse cirsissen in de wereld. Zolang wij nog een financieringsoverschot hebben heeft deze ontwikkeling een voordeling effect. In 2023 leverde dit ons aan rentebaten op de uitstaande gelden bij de schatkist € 873.000 op. Op langere termijn (vanaf 2025) zullen wij voor de financiering van vervangingsinvesteringen en investeringen uit onze investeringsagenda leningen moeten gaan aantrekken tegen een eveneens hoge rentevoet.

We bleven ruim binnen de financiële risiconormen

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) geeft gemeenten en andere decentrale overheden richtlijnen voor hun kredietwaardigheid en positie op de financiële markten. Een gezonde financiering staat hierbij centraal. De wet geeft twee concrete richtlijnen: de

renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Het doel is om te voorkomen dat het totaal van leningen te gevoelig is voor schommelingen in de rente.

Renterisiconorm

Hoeveel we aflossen op leningen en de mogelijke verandering van de rente bepaalt het risico op opgenomen leningen. We overschreden de risiconorm van € 18,5 miljoen (20% van het begrotingstotaal) niet. We losten € 1,0 mln af op onze leningen en sloten geen nieuwe leningen af. Omdat onze leningen een vast rentepercentage hebben voor de hele looptijd lopen we geen risico op wijzigingen van rentepercentage.

Kasgeldlimiet

We bleven ruim binnen de kasgeldlimiet van € 7,9 mln. De limiet is 8,5% van het begrotingstotaal. Om een grens te stellen aan het gebruik van korte termijn financiering is de kasgeldlimiet opgenomen. De gemiddelde netto schuld mag de limiet niet overschrijden. De tabel geeft de gemiddelde netto schuld per kwartaal weer.

netto vlottende middelen	schuld / overschot	
eerste kwartaal	overschot	17.103
tweede kwartaal	overschot	20.444
derde kwartaal	overschot	32.745
vierde kwartaal	overschot	30.117

Hoe financierden we ons bezit

We financierden onze investeringen met eigen vermogen en vreemd vermogen. Het eigen vermogen zijn de Algemene- en bestemmingsreserves. Het vreemde vermogen bestaat uit de aangetrokken leningen en de voorzieningen. In het onderstaande overzicht geven we dit weer.

	1-1-2023	31-12-2023
Te financieren (A)		
immateriële vaste activa	0	93
materiële vaste activa	55.419	53.162
financiële vaste activa	11.895	11.860
grondenexploitaties	769	1.327
<i>Saldo A</i>	68.084	66.442
Financieringsmiddelen (B)		
leningen o/g	12.805	11.773
reserves en voorzieningen	77.829	82.332
<i>Saldo B</i>	90.633	94.105
Financieringstekort (A - B)	0	0
Financieringsoverschot (B - A)	22.549	27.663

We hadden een financieringsoverschot

We hebben meer financiële middelen (€ 27,7 mln) dan dat we nodig hadden om onze investeringen te financieren. In het overzicht is een toename te zien van het financieringsoverschot. De toename kwam door:

- Het achterlopen van investeringen ten opzichte van de beschikbaar gestelde kredieten
- Het rekeningoverschot
- Het al ontvangen van (voorschotten op) rijksbijdragen die we nog uitgeven of moet worden terugbetaald (project Vitaliseren verouderde woongebieden, project verduurzamen woningen buitengebied Bronckhorst, aanpak energiearmoede, Nationaal Isolatieprogramma en dorpendeal MFA Bronckhorkhorst enz.).

Het overschot aan financieringsmiddelen brachten we onder bij het Rijk (schatkistbankieren). Het financieringsoverschot zal dalen in 2024 door investeringen vanuit de Investeringsagenda en de uitvoering van boven genoemde projecten.

De investeringen van 2023

We investeerden ongeveer € 5,2 mln in materiële vaste activa en hebben voor € 3,6 mln afgeschreven. We brachten voor € 1,6 mln aan vervangingsinvesteringen in rioleringsprojecten en milieuparkjes ten laste aan de hiervoor gevormde voorzieningen.

We investeerden onder meer in:

- Aankoop Zomerweg 28 (€ 816.000);
- Rioleringsprojecten (€ 1.150.000);
- Reconstructie Oltmansstraat in Steenderen, herinrichting Marktpllein Steenderen en de Bloemenbuurt in Zelhem (€ 2.477.000).

De grondexploitatie gaf ook financiële veranderingen:

- In het complex Gebiedsontwikkeling Industriepark Zelhem investeerden we voor € 476.000;
- Voor het project jongerenhuisvesting voerden we de laatste werkzaamheden uit (€ 161.000) en is nu afgesloten;
- Op de Vinkenkamp in Zelhem verkochten we is één van de restpecelen (€ 221.000);
- De verliesvoorziening voor het project Industriepark Zelhem verlaagden we met € 221.000. De voorziening hebben we gepresenteerd onder de grondexploitaties. Een toelichting op de lopende grondexploitaties leest u in de paragraaf Grondbeleid (2.2.7) en in deelprogramma 2A Passend wonen (2.1.2).

Leningenportefeuille

We namen geen nieuwe leningen op. We losten € 1,0 mln op de leningen af. Aan het einde van het jaar resteert nog een leningschuld van € 11,8 mln.

Reserves en voorzieningen

We voegden per saldo € 459.000 toe aan de reserves. In de toelichting op de programma's (2.1) en de toelichting baten en lasten op kostensoorten (3.6.5) geven we de bestedingen weer. In de toelichting op de balans (3.4.2) gaan we gedetailleerder in op de reserves en voorzieningen.

Over de rentelasten

Het renteschema hieronder geeft inzicht in de rentebaten en rentelasten en de verdeling ervan. Onder het schema lichten we de verschillende onderdelen uit dat schema toe.

Renteschema	Begroot	Werkelijk
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	575.688	573.206
af: De externe rentebaten	873.637	1.073.432
<i>Totaal toe te rekenen externe rente</i>	<i>-297.949</i>	<i>-500.226</i>
af: De rente die aan de grondenexploitatie moet worden doorberekend	0	13.133
af: De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0
<i>Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	<i>-297.949</i>	<i>-513.359</i>
bij: Rente over eigen vermogen		0
bij: Rente over voorzieningen	77.837	77.837
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>-220.112</i>	<i>-435.522</i>
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		0
Renteresultaat op het taakveld treasury (+=voordelig, -=nadelig)	220.112	435.522

Bedragen x € 1

Wat betalen we voor de opgenomen leningen

We betaalden op de langlopende leningen € 547.000 rente. Het gemiddelde rentepercentage op deze aangetrokken leningen bedraagt 4,5%. Het verloop van de leningportefeuille en de restant looptijd leest u in de [toelichting op de balans \(3.4.2\)](#). De overige lasten zijn voor de beheerkosten van uitgeleende gelden.

Welke rente ontvangen we op de uitgezette leningen

De baten krijgen we uit de in het verleden afgesloten personeelshypotheeken, leningen aan verbonden partijen en leningen voor doelen (zoals starters- en duurzaamheidsleningen). Voor de liquide middelen die wij verplicht onderbrengen bij de Rijksoverheid (schatkistbankieren) hebben we € 873.000 aan rente ontvangen (2022 € 80.000).

We voegen rente toe aan de voorziening afkoopsommen onderhoud graven

De afkoopsommen voor onderhoud van graven berekenen we door de (toekomstige) jaarlijks verschuldigde bijdragen uit te drukken in een bedrag op het moment van afkoop. Hiervoor rekenen we met een percentage van 3%. Aan de voorziening, waarin de afkoopsommen worden gestort, voegen wij ook 3% rente toe. Dit doen we om de jaarlijks vrijval (bijdrage aan de exploitatie) gelijk te laten lopen met het dat geldende (berekende) tarief.

Aan de voorziening afkoopsommen onderhoud graven voegden we € 78.000 rente toe.

Hoe rekenen we de rente toe aan de taakvelden

Op basis van de investeringen binnen de diverse taakvelden (zoals wegen, onderwijs of riolering) rekenen wij de rentelasten toe aan die taakvelden. Voor 2023 hebben wij geen rente hoeven toe te rekenen doordat de rentebaten de rentelasten overstijgen. Voor 2023 is een voordelig resultaat ontstaan door de vergoede rente op het schatkistbankieren. Dit voordelige resultaat van € 436.000 verantwoorden we in de rekening van baten en lasten onder de noemer 'saldo financieringsmiddelen'. Het bedrag is ook terug te vinden in het [overzicht van algemene dekkingsmiddelen \(3.6.2\)](#).

2.2.5. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering vinden we belangrijk. Zowel voor onze eigen organisatie als voor onze dienstverlening. Wat we hiervoor doen beschrijven we in deze paragraaf.

Ontwikkelingen in onze bedrijfsvoering

Klantadvies en Burgerzaken

We rolden zaakgericht werken verder uit

We namen iArchief in gebruik bij cluster Burgerzaken en iZaaksuite bij cluster Zorgen en leren voor het afhandelen van subsidies. Bij cluster Participatie volgt in 2024 het gebruik van iArchief.

Personeel en organisatie

We gaven aandacht aan het ontwikkelen van vaardigheden om activiteitgericht te werken

Met Activiteitgericht werken kiest de medewerker de werkplek die past bij de activiteit. Op elke werkplek of vanaf elke device komt de medewerker in onze online werkomgeving terecht. We kozen voor werken in MS365.

We ontwikkelden het integraal werken via programma- en projectsturing verder

Integraal werken is een belangrijke pijler in onze organisatie. We werkten zo veel en goed mogelijk integraal door beleid, dienstverlening en projecten goed op elkaar af te stemmen.

We gaven aandacht aan de gezondheid van onze medewerkers

We gaven onze medewerkers de mogelijkheid om mee te doen aan een Preventief Medisch Onderzoek (PMO). Het doel van het PMO is het opsporen van beginnende gezondheidsproblemen en het vergroten van het bewustzijn voor een gezonde levensstijl bij medewerkers. Daarnaast organiseerden we een vitaliteitsweek met allerlei trainingen en workshops gericht op een gezonde levensstijl.

We hielden aandacht voor leren en ontwikkelen

We bleven leren en ontwikkelen. De vraagstukken waar we als gemeente mee bezig zijn leidt tot een continu proces van leren en ontwikkelen van medewerkers. Daarbij bleef 'Bronckhorst Leert Door' de paraplu. Daaronder kwamen alle leer- en ontwikkelvragen én een groot aanbod om daar wat mee te doen bij elkaar. Het leren en ontwikkelen draagt bij aan onze professionele houding en gedrag, die we samengevat hebben in kerncompetenties.

We zochten nieuwe medewerkers om het werk te doen

We breidden de ingezette koers op gebied van arbeidsmarktcommunicatie verder uit. Medewerkers van Bronckhorst zijn trots op Bronckhorst als werkgever en dat benutten we in onze arbeidsmarktcommunicatiecampagnes, waarin verschillende medewerkers een rol spelen.

Overzicht van medewerkers

We monitorde de fte's en de omvang van de loonsom. In het overzicht staat de bezetting zonder collegeleden, raadsleden, buitengewone ambtenaren burgerlijke stand, wsw-medewerkers, ingehuurd medewerkers en stagiaires.

Op 31 december	Aantal mw	Aantal fte
2021	298	268,9
2022	307	276,6
2023	323	286,1

Voor project Realisatiekracht vulden we de formatie in

Eind 2022 was duidelijk hoeveel formatie op welke plekken nodig was om opdrachten en ambities uit te voeren. Daaruit ontstond het project Realisatiekracht. Om daar uitvoering aan te geven, als ook aan de ambities uit het Coalitieakkoord en Programmaplan, wierven we verschillende nieuwe medewerkers. We bonden voor de langere termijn nieuwe medewerkers aan ons om deze opdrachten en ambities uit te voeren.

We bleven een aantrekkelijke werkgever

Dit deden we o.a. door aandacht te houden voor leren en ontwikkelen en activiteit gericht werken met 'Bronckhorst Leert Door'. Daarnaast boden we periodiek onze medewerkers onder de naam 'Blik vooruit', algemene workshops aan.

We vroegen van nieuwe medewerkers een Verklaring omtrent gedrag (VOG)

Alle nieuwe medewerkers vroegen voor hun indiensttreding een Verklaring omtrent gedrag (VOG) aan. We namen de VOG als ontbindende voorwaarde in de arbeidsovereenkomst op. Daarnaast woonden alle nieuwe medewerkers een bijeenkomst bij over integriteit en waar de eed of belofte werd afgelegd. Voor meer verdieping was er een (vrij toegankelijk) aanbod op het leerplatform 'Bronckhorst leert door' beschikbaar. Aandacht voor integriteit maakt onderdeel uit van onze checklist nieuwe medewerkers.

We hadden hogere loonkosten door de nieuwe Cao

Op 2 januari 2023 werd een nieuwe Cao Gemeenten overeengekomen met een looptijd van 1 jaar. Daardoor stegen de salarissen gemiddeld met 9%. De gestegen salarissen droegen bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeenten als werkgever.

Informatievoorziening en automatisering

We faciliteerden activiteitgericht werken

Activiteitgericht werken vraagt om andere apparatuur waarvoor we onze medewerkers optimaal willen faciliteren. We maakten een transitie naar standaard Hybride werkplekken en pasten daar de ondersteuning van de medewerker op aan. Alle medewerkers werken nu met mobiele devices (laptop, mobiele telefoon) in de werkomgeving van het gemeentehuis, de gemeentewerf, thuis of op andere locaties. Daarnaast troffen we de voorbereidingen voor de overgang naar Microsoft 365 om het activiteitgericht werken verder te optimaliseren.

We deden meer projecten in de ICT-samenwerking

- We namen actief deel aan een gezamenlijke aanbesteding voor 'veilig mailen' (implementatie in 2024).
- De upgrade Windows 2012 servers naar Windows 2016 of Windows 2019 ronden we af.
- We deden mee aan de landelijke aanbesteding GT-connect-2 (telefonie) van de VNG.
- We lieten de ICT-Samen, governance stukken actualiseren en ondertekenen om met alle gemeenten te delen in dezelfde uitgangspunten als het gaat om het verbeteren van de governance.
- We pasten de Microsoft licenties aan van E3 naar de E5 om voorbereidingen te starten via teams te telefoneren in 2024/2025 en documenten in de Microsoft cloud beter te labelen en te beveiligen (Microsoft Purview).
- Het ruimte reserveringsysteem integreerden we in de Outlook agenda.
- We migreerden naar Exchange Online (email platform in de Microsoft cloud).
- We installeerden een synchronisatietool om efficiënt contactgegevens van een collega te vinden op de iPhone.

Datalab

We benutten data om meer maatschappelijk effecten te bereiken

We ondersteunden de verschillende clusters in het beter doorgronden van ontwikkelingen met gebruik van data. Zo vormden data-inzichten de basis voor nieuw beleid. Dat deden we enerzijds door inzet van het interne datateam op gemeente specifieke vraagstukken, en anderzijds door inspanningen van het samenwerkingsverband Datalab GO op gemeente overstijgende uitdagingen. Datalab GO zette zich ook in op het verder ontwikkelen van leermodules die we inzetten om medewerkers te scholen in het datagedreven werken.

Planning en control

We kregen een nieuw financieel pakket

Op 1 januari 2023 gingen we 'live' met een nieuw pakket waardoor een vragenstroom over de mogelijkheden en werkwijzen op gang kwam. Medewerkers kregen trainingen, handleidingen en hulp bij het uitvoeren van financiële handelingen. Vanaf de zomer gaven we uitleg over het gebruik van maatwerkoverzichten voor bijvoorbeeld eigen budgetinzicht. De eerste grote P&C-klus in het pakket was het bouwen van de begroting 2024. We werkten aan het op orde brengen van de basis. Door het doorlopend begroten in dit pakket konden we beter en sneller de budgetontwikkeling in zijn geheel, als ook in detail volgen. De jaarrekening 2023 maakten we met overzichten die we rechtstreeks uit het nieuwe pakket haalden waardoor een rapportage-applicatie overbodig werd.

Facilitaire zaken

We sloten de kantoorinrichting verder aan op activiteitgericht werken

We deden een uitgebreid onderzoek naar de mate van bezetting van de werkplekken en zetten een enquête uit over de werkplekken onder de medewerkers. Hierdoor kregen we zicht op de behoefte aan het aantal werkplekken en het type werk- en overlegplekken in het gemeentehuis. Op basis hiervan en ervaringen uit de pilotomgeving maakte een architect een voorontwerp van een vleugel in het gemeentehuis.

We deden onderzoek naar de toegankelijkheid van de raadszaal en ruimtes voor de politieke avonden. Op basis van specialistisch onderzoek wordt een raadsvoorstel geschreven ter verbetering van de akoestiek en digitale voorzieningen.

We verduurzaamden het wagenpark voor het gemeentehuis

We doorliepen een aanbestedingsprocedure voor de inkoop van elektrische dienstvoertuigen en contracteerden een leverancier. Van de vijf elektrische voertuigen namen we er afgelopen jaar vier in gebruik. Het vijfde voertuig heeft een langere levertijd en wordt in 2024 geleverd. Het vervangen van de voertuigen zorgt voor een duurzaamheidsslag bij de dienstreizen.

Communicatie

We voerden onze communicatievisie: 'Communicatie in en met Bronckhorst, Samen doen we het zo!', verder uit.

We lanceerden een nieuwe website

We lanceerden een nieuwe website voor www.bronckhorst.nl. Zo maakten we startpagina's met overzichtelijk gebundelde informatie over onderwerpen zoals verkiezingen, Omgevingswet, energie en wonen. De Website voldoet aan de toegankelijkheidseisen.

We maakten gebruik van digitale en visuele communicatie

De wereld wordt digitaal en mensen zijn meer visueel ingesteld. We realiseerden meer beeldcommunicatie, via bijvoorbeeld filmpjes, slideshows en infographics. Verder ontwikkelden

we de inzet van onze sociale media structureler. Door vanuit de newsroom met onder meer interactieve quizzes en polls te komen.

We verbeterden onze advisering over participatie

We zetten de eerste stappen op weg naar gemeentebreed participatiebeleid met bijbehorende participatieverordening. Door ondermeer te inventariseren wat de organisatie nodig heeft om participatie op een goede (Bronckhorster) wijze in te zetten. Beleid en verordening komen in 2024 gereed. We zetten participatie in bij verschillende projecten/processen, zoals duurzaamheidsprojecten, woningbouw, verkeersoplossingen, nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs. Maar ook bij nieuw beleid voor sport en leefbaarheid, mantelzorgers, vrijwilligers en bestaanszekerheid.

We adviseerden over communicatietrajecten en -vaardigheden

We adviseerden over de uitvoering van verschillende externe communicatietrajecten. Bij de nieuwe Omgevingswet, uitvoering van woonbeleid, projecten voor Bronckhorst energieneutraal 2030/duurzaamheid (Op Morgen), klimaatadaptatie/biodiversiteit, sport en leefbaarheid, zorg en welzijn, onderwijshuisvesting, opvang vluchtelingen en arbeidsmarktcommunicatie. Medewerkers hielpen we om hun communicatievaardigheden te ontwikkelen/verbeteren via het platform 'Bronckhorst leert door', het verzorgen van verschillende schrijftrainingen en de communicatietraining voor nieuwe medewerkers.

Juridische zaken

We blijven de juridische kennis vergroten in de organisatie

We droegen zorg voor juridische bewustwording van (nieuwe) medewerkers:

- Door uitleg te geven over juridische procedures.
- Te attenderen op het belang van het benoemen van de juiste juridische grondslag en een goede motivering in de besluiten.
- Door juridisch advies te geven en ondersteuning te bieden bij het opstellen van juridische documenten (Verordeningen, beleidsregels, besluiten, overeenkomsten).

Op 'Bronckhorst Leert Door' bleven we de leerlijn 'Juridische kaders voor medewerkers van de gemeente' en 'overeenkomsten sluiten' onder de aandacht brengen van alle medewerkers.

We volgden veranderende wetgeving

We adviseerden bij het opstellen van (model)brieven, verordeningen en Beleidsregels, als gevolg van veranderende wetgeving en jurisprudentie. We zorgden voor een actualisatie van het Delegatiebesluit en het Besluit 'Mandaat, volmacht en machtiging'. We waren betrokken bij het opstellen van het Omgevingsplan en de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer werd uitgesteld tot 2024. We bleven wel de ontwikkelingen volgen en zorgden voor de inventarisatie van de formele berichten die onder deze wet vallen.

Rechtmatigheid

Inleiding

Vanaf 2023 nemen wij een rechtmatigheidsverantwoording op bij de jaarrekening. Hierin verklaren wij ons over het financieel rechtmatig handelen van het afgelopen jaar. De accountant geeft, in tegenstelling tot eerdere jaren, alleen een verklaring over de getrouwheid.

Na het besluit van 4 april 2023 van ons als college over het interne controleplan, nam de raad het besluit op 17 mei 2023 over het normenkader. De accountant hanteert hetzelfde normenkader in zijn controles. Naast de toetsing op de (financiële) rechtmatigheid, kijken wij in onze controles naar de opzet, het bestaan en de werking van een proces. Zo helpen wij de organisatie om

processen te verbeteren qua rechtmatigheid, efficiëntie en effectiviteit. De meest risicovolle processen toetsen wij. Deze staan hieronder weergegeven. De mate van (financiële) risico's in het proces geven we weer met 'laag' (minder risicovol), 'midden' (meer risicovol) en 'hoog' (meest risicovol). Vervolgens geven we een oordeel over de financiële rechtmatigheid in het proces en lichten we de belangrijkste (beheers)maatregelen of verbeteracties toe waar nodig.

We leggen verantwoording af over de rechtmatigheid (voorwaardecriterium)

Voor de rechtmatigheidsverantwoording spraken wij met de raad een verantwoordingsgrens en een rapporteringsgrens af. Deze grenzen legde de raad vast in de financiële verordening 2023. Wij rapporteren in de rechtmatigheidsverantwoording aan de raad over afwijkingen met een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves. De totale lasten bedroegen € 109.786.000. De verantwoordings-grens komt daarmee op € 3.293.580. In deze paragraaf lichten wij de geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan € 50.000 nader toe.

Proces	Risico	Financieel rechtmatig?	Belangrijkste maatregelen
Lasten			
Inkopen en aanbestedingen	Hoog	Ja	
Salarissen en personeel	Midden	Ja	
Jeugdhulp	Hoog	Ja	
Wmo	Hoog	Ja	
Uitkeringen Participatiewet	Hoog	Ja	
WSW	Midden	Ja	
Subsidies	Midden	Ja	
Leerlingenvervoer	Midden	Ja	
Leefgeld ontheemde Oekraïners	Hoog	Ja	
Wet inburgering	Midden	Ja	
Baten			
Leges omgevingsvergunningen	Midden	Ja	
Leges burgerzaken	Laag	Ja	
Verhuur / verkoop gemeentelijke accommodaties	Laag	Ja	
Overig			
Treasury	Laag	Ja	
Memorialen	Laag	Ja	
Crediteurenstamgegevens	Midden	Ja	
Begrotingswijzigingen	Laag	Ja	
Investerings	Laag	Ja	

Na vaststelling van het interne controleplan besloten we, op basis van het risicoprofiel van de processen en advies van de accountant, ook een controle uit te voeren op de processen rond de Wet Inburgering en het leefgeld voor de Oekraïners. Deze laatste controle valt formeel onder de Participatiewet.

Financiële onrechtmatigheden boven rapporteringsgrens

In de controle over 2022 constateerden we in het proces inkoop en aanbesteding een fout die de rapporteringsgrens van € 50.000 overschrijdt. Deze financiële onrechtmatigheid loopt in 2023 door aangezien het contract in 2023 nog van toepassing is. Het gaat voor 2023 om een bedrag van € 64.215:

- Zowel het cluster Strategie als het Datalab GO heeft een gelijksoortige aanbesteding gedaan bij dezelfde partij. Met de dienstverleningsovereenkomst spraken we met de deelnemende gemeenten af dat wij Datalab GO beschouwen als projectorganisatie. Het wordt beschouwd als een eigen entiteit waar wij als gemeente gastheer voor zijn. Administratief en juridisch

gezien is Datalab GO echter geen eigen entiteit; het Datalab is te beschouwen als een (bijzonder) cluster van de gemeente Bronckhorst. Hierdoor had de aanbesteding van beide samengevoegd moeten worden en overschrijdt deze de grenzen van een Europese aanbesteding.

In 2023 constateren we geen andere financiële onrechtmatigheden die de rapportagegrens overschrijden.

Lokaal inkoopbeleid

Om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen nemen we beheersmaatregelen. Voor het inkoop en aanbestedingsproces betekende dit in 2023 dat we het lokaal inkoopbeleid herimplementeerden. Hierin zijn maatregelen opgenomen om onrechtmatigheden te voorkomen en zetten we in op het bewust bekwaam maken van onze medewerkers. In 2023 werd niet veelvuldig afgeweken van de interne inkoopprocedure.

We beoordelen ook de begrotingsrechtmatigheid (begrotingscriterium)

Bij begrotingsrechtmatigheid gaat het om de rechtmatigheid van afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel voor de exploitatie als investeringskredieten. Iedere overschrijding van lasten of investeringskredieten beschouwen we als onrechtmatig als deze niet past binnen de gemaakte afspraken. Met de auditcommissie (30 november 2023) spraken we af dat overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van baten en lasten tijdig gemeld zijn wanneer deze worden betrokken in de jaarrekening. De auditcommissie concludeert dat het informeren via de jaarrekening als tijdig wordt beoordeeld. Deze afspraak leggen we formeel vast middels een addendum op de financiële verordening.

Met de raad spraken we af dat begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar niet nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Door de gekozen administratieve verwerking lijken een aantal investeringskredieten te zijn overschreden. Een toelichting hierop geven we in de programmaverantwoording Wonen en leefomgeving (2.1.2), overzicht investeringsplan. Voor meer informatie over de begrotings(on)rechtmatigheden verwijzen wij naar hoofdstuk 3.7 Begrotingsrechtmatigheid.

We voorkomen en bestrijden misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O criterium)

In de lijn werden terugvorderingen ingezet bij misbruik door inwoners. Denk bij misbruik aan het verzwijgen van inkomsten, onjuiste opgave van een woonadres of onjuiste opgave van de samenstelling van het huishouden. In 2023 boekten we € 8.870 op als terug te vorderen bedrag, waarvan tot nu toe € 6.813 is ontvangen. Uit onze interne (2^e lijns)controles bleek geen misbruik of oneigenlijk gebruik in de processen. Op basis van de controles constateren we dat de getroffen beheersmaatregelen werken.

We kennen ook formele rechtmatigheid

Conform de uitgangspunten van de BBV geven wij een oordeel op de financiële rechtmatigheid. Daarnaast informeren wij u ook over de formele rechtmatigheid. Het gaat hierbij om onrechtmatigheden die zich niet direct vertalen naar baten, lasten en/of balansmutaties (zoals financiële rechtmatigheid). Het gaat hierbij veelal om formele fouten, zoals bijvoorbeeld het overschrijden van een beslistermijn. Hoewel deze onrechtmatigheden niet betrokken worden in de rechtmatigheidsverantwoording, betreffen het veelal onrechtmatigheden die we graag verbeteren om risico's in het proces te beheersen of om het proces efficiënter of effectiever te laten verlopen.

Hoewel we duidelijke verbeteringen zien ten opzichte van vorig jaar, constateren we in meerdere processen (o.a. bij inkoop, sociaal domein en subsidies) dat de vastlegging van relevante informatie een aandachtspunt is. Wanneer de vastlegging van informatie ontbreekt, is deze niet reconstrueerbaar. Dit zorgt voor onvoldoende transparantie in het proces, bemoeilijkt de overdraagbaarheid en zorgt voor beperkte aantoonbaarheid naar de inwoner. Door de beheersmaatregel die we vorig jaar inzetten, zoals nieuwe afspraken over de vastlegging in processen en meer controles in de lijn, zien we verbeteringen. Hier zetten we verder op in.

We beoordelen ook onderdelen van getrouwheid

Wanneer we de BBV volgen, maken de prestatieverklaringen die wij toetsen, geen onderdeel uit van de rechtmatigheid maar van de getrouwheid. Met de prestatieverklaring gaat het om het waarborgen dat de prestatie is geleverd waarvoor wij als gemeente betalen. Hoewel wij controles hierop uitvoeren, is het aan de accountant om hierover een oordeel te geven.

De BBV geeft aan dat ook de juistheid rond zorgfacturen niet valt onder de rechtmatigheidsverantwoording, maar behoren bij aspecten van het getrouwe beeld. Evenals bij de overige facturen kijken we bij de zorgaanbieders naar de prestatieverklaringen. Deze worden door de aanbieders bevestigd met hun accountantsverklaringen. Voor zorgaanbieders die voor minder dan € 125.000 aan zorg leveren, mag een accountantsverklaring achterwege blijven. We maken een finale afrekening voor deze aanbieders; dit is een akkoord tussen aanbieder en gemeente dat onze administratie op elkaar aansluiten. Voor aanbieders met minder dan € 10.000 zorg, ontvangen we een bestedingsverklaring. Actief zorgen we dat de informatie ontvangen, zodat we de onzekerheid zo laag mogelijk houden. Ondanks de controles en actieve inzet is een oordeel over de onzekerheid en de getrouwheid aan de accountant.

We zijn scherp op mogelijke fraude

Het afgelopen jaar constateerden we geen fraude binnen de organisatie.

2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

We nemen deel in samenwerkingsverbanden waarbij we een bestuurlijke invloed kunnen uitoefenen en waaraan we financieel willen bijdragen. Dit heet 'verbonden partijen' in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). We nemen deel in zes gemeenschappelijke regelingen en in zes bedrijven. We nemen daarnaast deel in stichtingen en verenigingen vanuit onze ambitie.

We nemen deel in gemeenschappelijke regelingen

We nemen deel aan gemeenschappelijke regelingen omdat we verantwoordelijk zijn voor bepaalde taken die we niet zelfstandig kunnen of willen uitvoeren. Soms zijn dit puur uitvoeringstaken (Stadsbank), soms gaat dit samen met beleidsontwikkeling (VNOG) en soms gaat het om regionale taken (Regio Achterhoek). Het bestuur van deze gemeenschappelijke regelingen bestaat uit een afvaardiging van de deelnemers. De besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie dragen we in feite een stuk autonomie, waarvoor wel een eigen verantwoordelijkheid geldt, over aan een samenwerkingsverband. Dit maakt een samenwerkingsverband onafhankelijk. We nemen deel in zes gemeenschappelijke regelingen.

	GGD Noord en Oost Gelderland (GGD NOG)
Programma	1A Vitale inwoners en samenleving
Vestigingsplaats	Warnsveld
Doelstelling en belang	Gezondheidsdienst om uitvoering te geven aan de taken die vallen onder de Wet Publieke Gezondheid.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	De reserve basisproducten reserveren de deelnemende gemeenten voor 50% zelf, zijnde 2,5% van de omzet van de basisproducten. De reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden en is 20% van de omzet van plusproducten.
Onderwerpen	De GGD NOG richtte zich in de jaren 2019-2023 op de volgende prioriteiten: NOG gezondere jeugd, NOG gezondere leefomgeving, NOG gezonder oud worden en NOG gezondere leefstijl. De GGD heeft verder in 2023 geadviseerd bij de ontwikkeling van het plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA).
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	602.935	715.883	700.648
Bijdrage per inwoner	16,71	19,89	19,31
Eigen vermogen	2.640.000	2.211.000	NB
Vreemd vermogen	9.006.000	2.879.000	NB
Resultaat	NB zit in EV	0	NB

	Stadsbank Oost Nederland (SON)
Programma	1B Toegang en individuele voorzieningen
Vestigingsplaats	Enschede
Doelstelling en belang	Begeleiden van huishoudens en mensen met een problematische schuldensituatie en het stabiliseren van hun financiële situatie.
Partijen	21 gemeenten in Oost-Nederland (Achterhoek en Twente)
Vertegenwoordiging	Dagelijks en Algemeen bestuur: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	Afname kredietomzet. Een laag risicoprofiel.

Stadsbank Oost Nederland (SON)	
Onderwerpen	Er is ingezet op nieuwe ontwikkelingen voor schuldregelen, lokale aansluiting versterken en aandacht preventie. Een traject dat in 2022 en 2023 doorloopt.
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Bijdrage is voor 50% op basis van het aantal huishoudens en 50% op basis van afgenomen producten en diensten

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	196.301	194.359	176.945
Bijdrage per inwoner	5,44	5,40	4,88
Eigen vermogen	983.300	892.100	NB
Vreemd vermogen	15.214.500	14.591.300	NB
Resultaat	365.900	0	NB

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Multidisciplinaire voorbereiding en bestrijding van rampen en grote incidenten. Deze taken zijn verankerd in de Wet veiligheidsregio's.
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester M. van der Tas
Risico's	De bedrijfsvoering binnen VNOG is verder geoptimaliseerd, waardoor de financiële risico's verder zijn afgenomen.
Onderwerpen	De VNOG werkt met een 'Toekomstvisie' waarbij accentkeuzes gemaakt zijn in wat voor soort veiligheidsregio de VNOG dient te zijn. De 'Toekomstvisie' beschrijft onderwerpen waarop een impuls plaatsvindt en onderwerpen waarop een besparing plaatsvindt. In 2026 moeten alle 'Opdrachten' zijn uitgevoerd. Een aantal opdrachten die vertraging hadden opgelopen (met name door COVID-19) zijn in 2023 afgerond.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Verdeling volgens systematiek van Algemene uitkering (voor 2021 t/m 2024)

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	2.287.253	2.374.000	2.252.250
Bijdrage per inwoner	63,40	65,94	62,08
Eigen vermogen	17.183.000	12.325.000	NB
Vreemd vermogen	35.715.000	46.620.000	NB
Resultaat	NB zit in EV	0	NB

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)	
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Wettelijke archieftaken uitvoeren volgens de Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksdiensten.
Partijen	Gemeenschappelijke Regeling van acht Achterhoekse gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder A.R. Peppelman
Risico's	-
Onderwerpen	Aantal overgedragen en wettelijk nog over te dragen meters archief, waarvan de prijs per meter voor 4 jaar is vastgesteld in de meerjarenbegroting ECAL 2023-2026
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal over te brengen meters per eind 2018

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	241.563	272.524	256.162
Bijdrage per inwoner	6,70	7,57	7,06
Eigen vermogen	197.729	137.739	NB
Vreemd vermogen	NB	NB	NB
Resultaat	-85.575	38.207	NB

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld.)
Doelstelling en belang	Behandeling van de aanvragen voor vergunningen, toetsing meldingen en toezichts- en handhavingstaken volgens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. (per 1 januari 2024 vervangen door de omgevingswet). Daarnaast advies (op verzoek) bij de opstelling van beleid en bij specifieke projecten.
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en Provincie Gelderland
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Budgetten voor formatie, contracten en overheadkosten.
Onderwerpen	Het 'Project Risico en Effectgericht toezicht' binnen de ODA is een continu proces. Daarnaast vinden de voorbereidingen plaats voor de effecten die de nieuwe Omgevingswet met zich mee brengt.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Afgenomen producten

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	1.013.900	1.138.550	1.190.010
Bijdrage per inwoner	28,10	31,63	32,80
Eigen vermogen	NB	210.000	NB
Vreemd vermogen	NB	1.050.000	NB
Resultaat	NB	0	NB

Regio Achterhoek (RA)	
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Invulling geven aan de Achterhoek visie 2030 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit' in samenwerking met de zeven gemeenten, de ondernemers en de maatschappelijke organisaties in de Achterhoek
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester M. van der Tas. Achterhoek Board: Wethouder E.M. Gosselink. Verder zijn de wethouders als (agenda)lid vertegenwoordigd aan de thematafels en zijn er afgevaardigden in de Achterhoek Raad.
Risico's	Geen
Onderwerpen	Vanuit zes thematafels wordt er met overheid, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties gewerkt aan de visie Achterhoek 2030: 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit'. De thematafels zijn: Smart werken en innovatie, de gezondste regio, mobiliteit en bereikbaarheid, wonen en vastgoed, circulaire economie en energietransitie, onderwijs en arbeidsmarkt. In 2023 is wederom een nieuwe regiodealaanvraag ingediend bij het Rijk. Ter overbrugging van de periode tussen het aflopen van de eerdere regiodeal en de potentiële nieuwe regiodeal is een bedrag van ruim 5 miljoen beschikbaar gesteld voor projecten die een bijdrage leveren aan de Achterhoek Visie 2030.
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners. Bij de Regiodeal gaat het om cofinanciering op basis van baat.

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	249.320	267.345	262.285
Bijdrage per inwoner	6,91	7,43	7,23
Eigen vermogen	7.026.000	NB	NB
Vreemd vermogen	15.429.000	NB	NB
Resultaat	124.000	NB	NB

We nemen deel in vennootschappen en coöperaties

We nemen deel in bedrijven als aandeelhouder. We kunnen invloed uitoefenen via de vergadering van aandeelhouders. We hebben aandelen in zes ondernemingen, waarbij we bij twee ook dividend ontvingen (Alliander en BNG).

	Amphion
Programma	2B Aantrekkelijke leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Beschikbaarheid van een cultureel centrum in de gemeente Doetinchem ter bevordering van het culturele leven in Oost-Gelderland.
Partijen	De gemeenten Doetinchem, Montferland, Bronckhorst en Oude IJsselstreek
Vertegenwoordiging	In de raad van Toezicht zitten geen bestuurders van aandeelhoudende gemeenten. Algemene vergadering van aandeelhouders: wethouder E.W. Blaauw
Risico's	Waarde van het pand en bij eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille. Aandeelhouders zijn niet verplicht tot het doen van een financiële compensatie, waardoor het risico zeer beperkt is.
Onderwerpen	Per 1 januari 2024 is Amphion Cultuurbedrijf overgegaan naar één rechtspersoon met nog één nevenstichting in 'sterfhuisconstructie' om lopende personele verplichtingen met een klein deel van de medewerkers correct af te kunnen wikkelen. Deze twee entiteiten zijn N.V. Cultureel Centrum Amphion, met tijdelijk als nevenstichting de Stichting Muziekschool Oost Gelderland. De vier stichtingen Stichting Amphion Cultuurbedrijf (overkoepelende stichting), Stichting Gruitpoort, Stichting personeel Muziekschool Oost-Gelderland en de Stichting Dansschool zijn ondergebracht in de N.V. en worden opgeheven in 2024.
Rapportages	Geen

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	42	42	42
Nominale waarde (x € 1)	19.059	19.059	19.059
Ontvangen dividend	-	-	-
Dividend per inwoner	0,00	0,00	0,00

	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (Agem)
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Opwekking van duurzame energie in de Achterhoek aanjagen (energietransitie) en daarmee ook geld en werkgelegenheid in de Achterhoek houden.
Partijen	Van de energiecoöperatie zijn acht Achterhoekse gemeenten lid. De acht Achterhoekse gemeenten zijn 100% aandeelhouder van Coöperatie Energieloket Achterhoek en Agem Gemeentelijke Energieloket. Daarnaast is er in 2023 een Stichting Aandelenbezit Agem Energie Experts en een Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie opgericht. De AGEM Holding is nu Agem Energie Experts BV geworden.
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Wanneer het verdienmodel van Agem tot onvoldoende resultaten leidt en Agem stopt, gaat de startinbreng van € 105.353 verloren.
Onderwerpen	Voor het Energieloket Achterhoek is in 2023 een nieuw aanwijzingsbesluit voor een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) genomen voor 2024 tot en met 2030.
Rapportages	Begroting, jaarplan en jaarstukken

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	nvt	nvt	nvt
Nominale waarde (x € 1)	-	-	-
Ontvangen dividend	-	-	-
Dividend per inwoner	0,00	0,00	0,00

	Circulus
Programma	3B Duurzaamheid
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Inzameling en verwerking huishoudelijk afval.
Partijen	De gemeenten Apeldoorn, Epe, Deventer, Brummen, Doesburg, Lochem, Voorst, Zutphen en Bronckhorst
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehoudersoverleg: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Risico's zijn beperkt. De aandeelhoudersvergadering kan om financiële redenen besluiten geen dividend uit te keren
Onderwerpen	In 2023 is (over 2022) geen dividend uitgekeerd door hoge investeringen en daardoor afnemende solvabiliteit. In december 2022 heeft de aandeelhoudersvergadering een voorstel aangenomen over de vijfjaarlijkse herschikking van de aandelen (verhouding naar aantal inwoners). Vanaf 2023 beschikken wij over 773 aandelen (was 847). In 2023 hebben de aandeelhouders met een eenmalige extra bijdrage van € 1,7 miljoen de solvabiliteit versterkt, om ondanks de stijging van de kosten als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, vast te kunnen houden aan de vastgestelde strategische (duurzaamheids)speerpunten.
Rapportages	Begroting, jaarplan, kwartaalrapportages en jaarstukken.

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	847	847	773
Nominale waarde (x € 1)	847	847	773
Ontvangen dividend	0	0	0
Dividend per inwoner	0,00	0,00	0,00

	Alliander
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	Aansluiten van klanten op de energienetwerken en het distribueren van gas en elektriciteit. De taken zijn wettelijk bepaald omdat onze samenleving sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van energie.
Partijen	De provincies Gelderland en Noord-Holland, BV Falcon en de gemeente Amsterdam hebben gezamenlijk 75% van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 55 andere gemeentelijke aandeelhouders.
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehouder: wethouder W.J.G. Pelgrom
Risico's	Bij eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en het dividend in onze begroting. Daarnaast sinds eind 2021 ook onze reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander ter hoogte van € 2.386.341 en de rente daarover. (raadsbesluit van 25 november 2021).
Onderwerpen	Alliander staat voor grote investeringen. Om het eigen vermogen te versterken hebben de aandeelhouders eind 2021 een obligatielening verstrekt ter hoogte van € 600 miljoen in totaal. In 2022 werd voor het eerst gesproken over een mogelijke deelname door de Staat in het aandelenkapitaal van Alliander. In 2023 werd het afsprakenkader hiervoor vastgesteld. Een daadwerkelijk verzoek toot Staatsdeelname is nog niet gedaan.
Rapportages	Tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	539.969	539.969	539.969
Nominale waarde (x € 1)	2.699.845	2.699.845	2.699.845
Ontvangen dividend	399.070	355.000	323.283
Dividend per inwoner	11,06	9,86	8,91

	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Behouden van een belangrijk marktaandeel in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en rendement voor de aandeelhouders.
Partijen	De Staat is houder van 50% van de aandelen, de andere 50% is van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman
Risico's	Verlies van de excellente kredietwaardigheid, scherpe inkooppositie en effectieve bedrijfsvoering. Bij een eventuele liquidatie van het bedrijf, verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en dividend.
Onderwerpen	In 2023 is verder gegaan met de uitvoering van haar strategie 'Ons Kompas Naar Impact'. De financiering van de transitie bij de klanten helpt om gezamenlijk maximale maatschappelijke impact te realiseren. Om het strategische partnerschap met klanten te versterken, is besloten tot een aanpassing van de commerciële organisatie.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	72.384	72.384	72.384
Nominale waarde (x € 1)	180.960	180.960	180.960
Ontvangen dividend	165.036	120.000	180.960
Dividend per inwoner	4,57	3,33	4,99

	Vitens
Programma	AD Dekkingsmiddelen en overhead
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Gezonde (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.
Partijen	Gemeenten en provincies (in totaal 111 aandeelhouders)
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder A.R. Peppelman Portefeuillehouder: wethouder W.J.G. Pelgrom.
Risico's	Bij een eventuele liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille en dividend.
Onderwerpen	Veel innovaties zijn gedaan en staan nog op stapel o.a. door klimaatveranderingen en veiligheid (ICT investeringen). Extra investeringen zijn nodig voor de grotere (zakelijke) vraag naar drinkwater en aantal aansluitingen. Ook de vervangingsinvesteringen (m.n. leidingen) zijn groot in de nabije toekomst.
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Aantal aandelen	21.362	21.362	21.362
Nominale waarde (x € 1)	21.362	21.362	21.362
Ontvangen dividend	0	0	0
Dividend per inwoner	0,00	0,00	0,00

We nemen deel in stichtingen en verenigingen

We nemen zowel bestuurlijk als financieel deel in twee stichtingen en verenigingen. We zijn niet wettelijk verplicht deel te nemen en de bijdrage kent geen verplichtend karakter, zoals dat bij samenwerkingsverbanden wel zo is. We doen hierin vrijwillig mee vanuit ambitie.

	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven zijn de kerntaken van de VNG.
Partijen	Alle 342 Nederlandse gemeenten zijn lid van de VNG. Daarnaast zijn ook de gewesten Aruba en Curaçao en de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius lid.
Vertegenwoordiging	Stemrecht via de Algemene ledenvergadering, geen vertegenwoordiging in het bestuur van de VNG
Risico's	-
Onderwerpen	Uitvoeren Verenigingsstrategie 2030, Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering, Lobby richting kabinet op gebied van o.a. gemeentefinanciën. In de verenigingsstrategie is een aantal thema's uitgelicht waarop de VNG het initiatief neemt om in samenwerking met de leden het verschil te maken, te weten: Bestaanszekerheid, Kansengelijkheid, Gezond leven en ouder worden, Inrichting Nederland en Klimaat en Energie
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Gewogen inwonerbijdrage en bijdrage voor diensten

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	169.723	165.337	180.368
Bijdrage per inwoner	4,70	4,59	4,97
Eigen vermogen	NB	NB	NB
Vreemd vermogen	NB	NB	NB
Resultaat	NB	NB	NB

	Euregio
Programma	4A Besturen
Vestigingsplaats	Gronau (Dld)
Doelstelling en belang	Grensoverschrijdende samenwerking bevorderen, ondersteunen en coördineren. Een belangrijke taak is de coördinatie van Europese en grensoverschrijdende subsidies (Interreg-programma).
Partijen	Gemeenten in Nederland (Oost-Gelderland en Twente) en Duitsland (Kreis Borken e.o.)
Vertegenwoordiging	De Euregioraad kent in totaal 84 leden. De leden worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de Euregioraad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties. Vanuit Bronckhorst zijn B. Stegeman (raadslid) en A.R. Peppelman (wethouder) afgevaardigd
Risico's	-
Onderwerpen	Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, Economie & arbeidsmarkt en Maatschappelijke ontwikkeling
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Bedragen in €	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage van Bronckhorst	10.456	10.000	10.462
Bijdrage per inwoner	0,29	0,28	0,29
Eigen vermogen	2.531.849	2.441.983	NB
Vreemd vermogen	30.290.955	NB	NB
Resultaat	126.108	-89.866	NB

Uitgaven voor verbonden partijen

Voor het provinciaal toezicht nemen we de onderstaande informatie op over onze samenwerkingspartners.

Wettelijke bijdragen samenwerkingsverbanden	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Gemeentelijke Gezondheidsdienst NOG	587	603	716	701
Stadsbank Oost-Nederland	158	196	194	177
Veiligheidsregio NOG	2.079	2.287	2.374	2.252
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	247	242	273	256
Omgevingsdienst Achterhoek	903	1.014	1.139	1.190
Regio Achterhoek	246	249	267	262
Totale uitgaven samenwerkingsverbanden	4.220	4.591	4.963	4.838

2.2.7. Paragraaf Grondbeleid

Inleiding grondbeleid

In deze paragraaf gaan we in op de resultaten, winstneming en het beleid voor het gebruik van een nog in te stellen reserve grondexploitatie.

Visie op grondexploitaties

We hebben forse ambities op meerdere beleidsvelden, zoals op het gebied van Wonen, Energie(transitie), Werkgelegenheid, Zorg en Leren, Landschap en landbouw en in de openbare ruimte. Voor het realiseren van deze ambities is meestal grondoppervlakte nodig. Het uitwerken en realiseren van ambities gebeurt zowel door de gemeente als door de samenleving. Wij beschikken daarvoor over een gereedschapskoffer met instrumenten en beleidsregels, variërend van een faciliterende rol tot een meer risicovolle en actieve rol.

Dit alles is samengevat in de nota Grondbeleid, die vastgesteld werd in februari 2023. Hiermee legden we de fundamenten om samen met de samenleving te werken aan 'Bronckhorst 2 maal zo mooi'.

We ontwikkelden een aanvullend instrumentarium en pasten deze toe

We richtten ons op twee grote beleidsambities: Wonen en Werkgelegenheid (mogelijk maken van bedrijfshuisvesting). Dit is uitgewerkt in de Woonvisie 2019-2025 en het Regionaal Programma Werklocaties (RPW). We werkten hiervoor samen met particuliere initiatiefnemers en maatschappelijke partners, zoals woningbouwcorporaties.

We kochten alleen grond of vastgoed aan met een specifieke doelstelling. Voorwaarde daarbij was dat maatschappelijke organisaties of marktpartijen niet zelf konden of wilden kopen. In 2023 stelde de raad de kadernota Flexwonen en de kaders van CPO2.0 vast. Daarnaast ontwikkelden we een gedragslijn voor de huisvesting van arbeidsmigranten en pasten we de starterslening aan.

Vanaf begin 2023 gebruikten we ook voor andere beleidsterreinen de gereedschapskoffer van grondbeleid, waaronder de strategische aankopen van de feestzaal in Achter-Drempt voor woningbouw en van zaal Nijhof in Halle voor de nieuwbouw van een school.

Voor gewenste regie op de woningbouwontwikkeling in Hummelo realiseerden we de vestiging van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG).

Kostenverhaal

We formuleerden in de Omgevingsvisie meerdere ruimtelijke ambities. Om die ambities te halen, schreven we beleid en zetten we medewerkers in. Voor de bekostiging hiervan stelde de raad op 28 februari 2023 de Nota Bovenwijkse Voorzieningen vast.

We berekenden de kosten toe aan ontwikkellocaties en/of herbestemming van bestaande bebouwing. Wanneer er sprake is van functieverandering of er worden meer bouwmogelijkheden toegestaan, is de afdracht € 19/m². We storten alle bijdragen in de Reserve Bovenwijkse Voorzieningen binnen de lopende exploitatie.

We hebben onderstaande actieve grondexploitaties

Industriepark Zelhem

Samen met de bedrijven zochten we op dit terrein naar verbetering van de totale ruimtelijke structuur. Hierdoor ontstonden win-winsituaties voor klimaatadaptie en de verbetering van de bedrijfsvoering van de betrokken bedrijven. De herverkaveling van de eigendommen zorgde voor een vrijkomende kavel van 3.750 m² die we opnieuw kunnen uitgeven. De herinrichting van de openbare ruimte loopt door tot medio 2024. Meer hierover leest u in [deelprogramma 3A Economie](#) (2.1.3).

Bedrijventerreinen A18 en Docks-NLD

Het samenwerkingsverband West Achterhoek ontwikkelde voor de regio, de bedrijventerreinen A18 in Wehl (gemeente Doetinchem) en Docks-NLD in 's-Heerenberg (gemeente Montferland). Na jaren van een verliesprognose was vanaf 2022 sprake van een licht positief exploitatieresultaat. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst, uit 2010, met de regiogemeenten is het aandeel van Bronckhorst 20%. Binnen de regio werd verkend hoe het overschot opnieuw kan worden ingezet voor de ontwikkeling van een nieuw regionaal bedrijventerrein. Het verwachte overschot kan dan worden ingezet als een soort van “verdubbelaar” in de onderhandelingen met de provincie (en het Rijk) voor cofinanciering.

Onze financiële verkenningen/financiële QuickScans

Voor de andere gebiedsontwikkelingen werkten we vooral met financiële verkenningen als onderdeel van het projectmatig werken. Zodra een project van de voorbereidingsfase overgaat naar de uitvoeringsfase, leggen we tegelijkertijd met de vaststelling van het Omgevingsplan ook de financiële uitvoerbaarheid (een grondexploitatie) aan de raad voor om vast te stellen. Als sprake is van een particulier initiatief worden daarbij de kostenverhaalsregels in het Omgevingsplan vastgesteld. Tot op heden openden we nog geen nieuwe grondexploitaties. In 2024 stelt de raad een 1^e veegplan grondexploitaties vast. Projecten in dit veegplan zijn: 't Ludger Wichmond, CPO Hummelo en Tarwestraat Halle. We actualiseren het plan Industriepark Zelhem. Project Zelhem-'t Loo komt medio 2024 apart in de raad.

Overige resultaten

Samen met stichting Het Kunstgemaal en WARC zorgden we voor een nieuwe toekomstbestendige invulling van het gemeentelijke object/monument in Bronckhorst. Het stationsgebouw Vorden verkochten we voor de ontwikkeling van een bedrijfsverzamelgebouw met daarboven enkele appartementen. Vanwege het niet doorgaan van de verkoop aan Chocolaterie Magdalena konden we de eerdere afspraak over verrekening van leges met de verkoopopbrengst niet realiseren. We konden deze legeskosten niet in rekening brengen bij de nieuwe eigenaar. Het pand en terrein van de voormalige basisschool de Vordering in Vorden werd na een selectieprocedure verkocht aan een ontwikkelaar. Deze realiseert hier 9 startersappartementen en een gemeenschappelijke tuin. We verleenden de omgevingsvergunning en naar verwachting start de (voor)verkoop in maart 2024. Voor Achter-Drempt sloten we een anterieure overeenkomst voor de verkoop en ontwikkeling van 32 woningen op het Willibrordusplein en de grond bij ontwikkelaar in eigendom. De 13 bouw kavels aan het Ludger in Wichmond kregen een woonbestemming en een groot deel van deze kavels werd in optie uitgegeven. Hier komen starterswoningen en levensloopbestendige woningen, in (collectief) particulier opdrachtgeverschap. Voor Halle sloten we een anterieure overeenkomst voor de ontwikkeling van 12 woningen, waarvan vijf woningen in een rij voor starters op gemeentegrond. Voor de verbetering van de infrastructuur in Zelhem kochten we de woning Magnoliaweg 2 aan. De financiële aspecten van deze aankoop maken onderdeel uit van het uitvoeringskrediet van de reconstructie. We sloten anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars van CPO Hummelo en basisschool Velswijk.

De budgetten voor grondexploitatie

Actieve grondexploitaties zijn de exploitaties waarbij de gemeente het initiatief heeft bij de gebiedsontwikkeling. Hierbij wordt actief grond 'omgevormd' tot bouwgrond.

Dat transformeren kost geld en loopt via de gemeente. Door de verkoop van de bouwgrond ontstaan er inkomsten voor het dekken van de nog te maken en gemaakte kosten. Hieronder beschrijven we het verschil tussen de kosten en opbrengsten in het afgelopen jaar.

Grondexploitaties voor bedrijfsgebieden

Voor het realiseren van bedrijfskavels zijn we actief in de hieronder genoemde grondexploitaties.

Vinkenkamp Zelhem

De grondexploitatie werd in 2023 administratief afgesloten. De laatste kavel is in optie en wordt in 2026 geleverd. In 2023 hebben wij, op basis van de POC-methode (Percentage of completion), € 116.000 als winstneming verwerkt.

Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

De gemeente Doetinchem ontwikkelt en beheert (financieel) het A18 Bedrijvenpark voor de regio. De grondexploitatie laat op dit moment een positief resultaat zien. De risico's van het project namen ook sterk af. De verkoop ging goed en er zijn nog voldoende financiële buffers in de grondexploitatie om eventuele tegenvallers op te vangen. Doetinchem actualiseert de grondexploitatie in 2024. De netwerkcongestie en de gevolgen hiervan op de kavelluitgifte brengen we als risico in beeld.

De gemeente Montferland ontwikkelt en beheert (financieel) Docks-NLD voor de regio. Er is sprake van een licht positief resultaat. Deze grondexploitatie wordt medio 2024 geactualiseerd.

Vrijgekomen accommodaties

We hadden in 2022 voor de voormalige schoollocaties de Bongerd in Hoog-Keppel en de Mammoet in Velswijk € 72.000 aan projectkosten. Deze kosten vangen we in 2024 op uit de opbrengsten van de verkoop.

CPO-jongerenhuisvesting

In 2023 voerden we de laatste werkzaamheden uit en sloten we de grondexploitatie voor dit project administratief af met een voordeel van € 126.000.

Industriepark Zelhem

Op basis van de nieuwste inzichten en onderhandelingsresultaten is een betere prognose te geven van het te verwachten financiële resultaat van het transformatieproces. Het totale tekort komt uit op € 965.000. De provincie doet een bijdrage van € 500.000 wat een tekort voor Bronckhorst betekent van € 465.000 (op nominale waarde). Voor het verwachte verlies hebben we een voorziening getroffen waarvan in 2023 een deel kon vrijvallen (€ 221.000).

Risicoprofiel van onze grondexploitatie

De grondexploitaties behielden een laag risicoprofiel. Dit kwam door de kleine omvang van de actieve grondexploitaties, het daarbij geïnvesteerde vermogen, de relatief lage boekwaarde en de nog te maken kosten ten opzichte van de opbrengst.

2.2.8. Paragraaf Informatiebeveiliging en privacy

Inleiding

We maakten een nieuw privacybeleid. Dit stellen we vast in 2024. In afwachting van vaststelling liggen er verschillende procedures/werkinstructies klaar, onder andere om datalekken af te handelen, rechten van betrokkenen te faciliteren en om het bijhouden van het verwerkingsregister te borgen.

Datalekken pakken we serieus op

Datalekken zijn incidenten met persoonsgegevens. Deze pakken we op via een aparte procedure en melden we in een intern datalekregister. We beoordeelden aan de hand van het risico voor betrokkenen of we het lek moeten melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en aan de direct betrokkenen. We namen 22 incidenten op in het interne datalekregister waarbij mogelijk persoonsgegevens betrokken waren en daarvan beoordeelden we er 20 als datalek. Van die 20 was er geen zodanig dat melden bij de Autoriteit Personen nodig was.

We voerden de verplichte DigiD-audits en Suwi audit uit

Voor de volledige DigiD en Suwi werd een succesvolle audit uitgevoerd.

We hebben in Bronckhorst drie Digitale Persoonsidentificatie (DigiD) aansluitingen, die de elektronische dienstverlening naar de inwoners en de efficiëntie in de bedrijfsprocessen vergroten. Daarnaast maakten we gebruik van de Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwi). in het sociaal domein voor het raadplegen van gegevens.

We legden verantwoording af over onze informatieveiligheid

Met de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) via de collegeverklaring informatiebeveiliging legden we verantwoording af over informatieveiligheid. We deden dat via een actieve informatievoorziening aan de raad. Onder de ENSIA vallen de audits van:

- DigiD
- Suwi
- De zelfevaluatie van:
  - Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
  - Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
  - Wet waardering Onroerende Zaken
  - Basisregistratie Ondergrond (BRO)
  - Basisregistratie Personen (BRP)
  - Reisdocumenten.

We pakten aanbevelingen uit de WPG-audit op

We lieten een her-audit in het kader van de Wet politiegegevens (WPG) uitvoeren. Uit deze her-audit bleek dat een aantal aanbevelingen uit de initiële audit opgevolgd waren.

Omgaan met veiligheidsincidenten was een belangrijk onderdeel van ons dagelijks werk

Er kwamen 195 veiligheidsmeldingen binnen via ons interne Topdesk portaal (in 2022:177). Het grootste aantal (181) betrof spam/phishing meldingen. Deze leidden niet tot incidenten. We zijn aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), hiervan kwamen in totaal 297 meldingen binnen. Deze gingen vooral over kwetsbaarheden in (systeem)programmatuur of apparatuur- en cyberaanvallen. Het initiatief voor het oppakken van de meldingen ligt sinds 2023 bij ICT-Samen. In samenwerking met ICT-Samen reageerden we alert en handelden we de meldingen volgens procedure af. Daarnaast stelde de CISO een rapportage Veiligheidsincidenten 2023 op.

We deden meer aan bewustwording

We hielden voor nieuwe medewerkers in totaal zeven bijeenkomsten met ons interne bewustwordingsprogramma 'Spion op je pad'. Hieraan deden 58 deelnemers mee die allen een certificaat van deelname ontvingen.

Voor het eerst draaiden we een heel jaar met ons nieuwe bewustwordingsprogramma Recourse Light. Met dit programma, waarin Sir Askalot iedere week via de mail aan iedere medewerker een vraag over informatieveiligheid of privacy voorlegde, deden we aan structurele bewustwording. Hiermee versterken we het menselijke aspect aan de digitale informatieveiligheid.

2.2.9. Paragraaf Wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) is een wet die de overheid transparanter wil maken. In artikel 3.5 van de Woo staat dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van de wet en in het jaarverslag verslag doet van de behaalde resultaten.

De Woo trad op 1 mei 2022 in werking. De bepalingen over de passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken) traden direct in werking. Vanuit de Woo is het verplicht om 11 informatiecategorieën gefaseerd actief openbaar te maken. We hebben acht jaar de tijd om al deze categorieën te publiceren. We proberen de categorieën zo snel en zorgvuldig mogelijk openbaar te maken, maar we zijn afhankelijk van de definities die het rijk geeft aan deze categorieën.

Eind 2022 werd bekend dat het landelijke platform waarop de categorieën openbaar gemaakt moeten worden, er niet gaat komen. Wel werd een verwijzindex gecreëerd. Deze site verzamelt informatie van lokale websites. Hiermee werd de verplichting verschoven naar de decentrale overheden om zelf de informatie te publiceren. Hiervoor ontwikkelden we open.bronckhorst.nl.

Resultaten

De Woo-verzoeken handelden we af binnen de wettelijke termijnen

We brachten de Woo-verzoeken die in 2023 werden ingediend in beeld. Van de 39 Woo-verzoeken, handelden we er 37 tijdig af, beslisten we op één te laat en moest één Woo-verzoek nog afgehandeld worden. Dat kan nog binnen de termijn.

Ondanks dat het afhandelen van Woo-verzoeken veel tijd kostte, voldeden we aan de verplichtingen. Het enige verzoek dat we te laat afhandelden, werd in de vakantieperiode verkeerd ingeboekt. Dat viel te laat op, waardoor het pas later opgepakt kon worden.

	Aantal	Toelichting
Toegekend	22	
Afgewezen	5	2 vanwege uitzonderingsgrond, 1 vanwege informatie was al openbaar en 2 omdat we de informatie niet hadden waar om gevraagd werd.
Doorgestuurd naar ander/onder ons vallend bestuursorgaan	5	Afhandeling onbekend. Bijv. GBTwente of ECAL.
Ingetrokken	2	Informatie was niet meer nodig
Buiten behandeling gesteld	4	Onvolledige en onjuiste aanvragen werden, na verzoek, niet hersteld
Staat nog open	1	Termijn voor afhandeling loopt nog
<i>Totaal</i>	<i>39</i>	

We voerden de eerste ambities voor actieve openbaarmaking uit

We stelden onze ambities over de actieve openbaarmaking van de Woo vast. Zo maakten we de eerste informatiecategorie openbaar. Dit was de categorie collegestukken. Het ging hierbij om agenda's en besluitenlijsten. Daarnaast kozen we ervoor om ook collegevoorstellen en bijlagen openbaar te maken. Hiermee liepen we voor op de landelijke ontwikkelingen en maakten we meer openbaar dan wettelijk verplicht is.

We bleven een transparante gemeente

We ontwikkelden open.bronckhorst.nl, hiermee informeren we inwoners zo transparant mogelijk over de informatie waarover we beschikken. De site ging in januari 2024 live. We sluiten hiermee ook aan op de landelijke verwijzindex.

We werkten aan het op orde brengen van de informatiehuishouding

We startten met een projectgroep 'Informatie op orde'. We stelden richtlijnen vast om onze informatiehuishouding te herstructureren. Deze richtlijnen geven aan waar we welke informatie moeten opslaan en waar iets terug te vinden is. Dit was nodig voor de Woo, maar zorgt ook voor een eenduidige werkwijze.

We stelden onze ambities vast

Halverwege 2022 stelden wij onze ambities voor de actieve openbaarmaking van de Woo vast. De actieve openbaarmaking verplicht ons om in fases 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Het is nog niet duidelijk welke fase wanneer openbaar moet zijn. Wij volgen deze landelijke fasering. We stelden als ambitie om eerst de wettelijke basis (11 categorieën) correct uit te voeren. Vervolgens zetten we waar mogelijk ons extra in om informatiecategorieën eerder openbaar te maken. Dit doen we in de geest van de wet.

Eind 2022 informeerde de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer dat het beoogde platform (PLOOI) er in de huidige vorm niet komt. Zodra er een platform is, treedt de verplichting om actief openbaar te maken in fases in werking.

We sloten aan bij het coalitieakkoord

We begonnen met een pilot voor het openbaar maken van de collegestukken, waaronder ook de collegevoorstellen en bijlagen. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord waarin is opgenomen dat we als gemeente staan voor openheid en transparantie. Vanaf 2023 zijn de openbare collegestukken via onze website te vinden.

2.2.10. Paragraaf Klimaat

Inleiding

In deze paragraaf brengen we in beeld welke invloed beleidskeuzes hebben op het klimaat. Een aantal gemeenten heeft ervaring met het halen van doelen als het gaat om klimaatverandering. Zij maakten gebruik van een methode, die hieronder is beschreven. Niet alle cijfers waren beschikbaar. Met name over de gerealiseerde energiereductie en opwek van duurzame energie ontbreken de cijfers over 2023. Die komen pas in 2025 beschikbaar.

CO₂-footprint gemeentelijke organisatie

Tot 2021 waren we gecertificeerd op niveau 3 van de CO₂-prestatieladder. Daarmee gaven we het goede duurzame voorbeeld. De certificering was een mooie stap om de ambitie 'energie neutraal in 2030' waar te maken. Na drie jaren trokken we de conclusie dat we veel gereduceerd hadden en vonden we het niet meer nodig om opnieuw gecertificeerd te worden. Wel bleven we de cijfers zelf monitoren om na te gaan waar reductie van de CO₂ mogelijk is. De CO₂-uitstoot in het referentiejaar 2018 liet een uitstoot zien van 549,8 ton CO₂. De jaren daarna reduceerden we de CO₂-uitstoot te reduceren. Vooral richtten we ons op de CO₂-uitstoot bij onze eigen bedrijfsvoering. Dit betekent inzicht hebben in onze energiestromen, zoals het gas-, elektra en brandstofverbruik, maar ook de gereden kilometers met de eigen auto door onze medewerkers en met onze bedrijfswagens (de zakelijke kilometers). We zetten vooral in op het besparen van het brandstofverbruik.

In november 2023 kregen we het aanbod van de Cirkelregio Achterhoek om gebruik te maken van de Milieubarometer. Dit is een online tool waarmee je milieu-impact en CO₂-footprint van een bedrijf in beeld brengt. Het gaat om het invullen van gegevens over met name energieverbruik, water, afval en vervoer. De online tool berekent vervolgens de milieu-impact en de CO₂-footprint en geeft dit visueel weer in grafieken. In 2024 gaan we de gegevens over 2022 (peiljaar) en 2023 verwerken.

CO₂-emissie

Onze directe en indirecte GreenHouse Gas emissions (GHG) uitgedrukt in CO₂-emissie, bedroeg in 2021: 183,6 ton CO₂. Hiervan werd 142,1 ton CO₂ veroorzaakt door directe GHG-emissies en 41,5 ton CO₂ door indirecte GHG-emissie. We bereikten een CO₂-reductie van 66,6% ten opzichte van het referentiejaar 2018. Deze reductie kwam vooral door de inkoop van diesel die minder CO₂-uitstoot. Daarnaast werkten we sinds de coronacrisis veel vanuit huis en reden hierdoor minder zakelijke kilometers.

We ontwikkelden een energiedashboard

Voor de uitvoering van de energietransitie gebruikten we data om cijfers per project concreter te krijgen en de berekeningen uit te voeren.

In de routekaart staan onze doelen

De doelstelling voor 2030 is tweeledig: het energieverbruik met 45% reduceren ten opzichte van 2015 en 100% van de energie opwekken met (lokale) duurzame energiebronnen. In de routekaart staan de volgende tussendoelen:

Doel 2022: 15% duurzame energieopwekking en 10% besparing energieverbruik.

Doel 2026: 45% duurzame energieopwekking en 25% besparing energieverbruik.

Doel 2030: 100% duurzame energieopwekking en 45% besparing energieverbruik.

We kregen bruikbare data

We ontwikkelden een energiedashboard dat laat zien waar Bronckhorst staat op weg naar 'energieneutraal in 2030'. Hierbij gebruikten we beschikbare gegevens uit de landelijke klimaatmonitor. Het dashboard bood op een eenvoudige manier inzicht in verschillende aspecten zoals duurzame opwek, verbruik en besparing van energie en mobiliteit. We brachten het energieverbruik in kaart en hielden kwantitatief bij welke CO₂-besparende maatregelen ervoor zorgden dat de CO₂-uitstoot jaarlijks daalt. Uit de landelijke klimaatmonitor bleek bijvoorbeeld dat het percentage duurzame opwek in 2020 op 5,7% zat. Het totale gasverbruik van de woningen daalde in 2021 met ongeveer 9,7% t.o.v. het referentiejaar 2015. Het totale elektriciteitsverbruik van de woningen was 9,6% minder dan in 2015. De cijfers vanaf 2021 (duurzame opwek) en 2022 (energieverbruik) zijn niet beschikbaar.

3. Jaarrekening

3.1. Balans

ACTIVA	2023	2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
- Bijdragen aan activa in eigendom van anderen	93	0
Materiële vaste activa		
- investeringen met economisch nut	39.630	42.761
- investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	8.929	9.669
- investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	4.603	2.990
- in erfpacht		
Financiële vaste activa		
- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	260	260
- kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	46	46
- leningen aan deelnemingen	2.386	2.386
- overige langlopende geldleningen	9.168	9.204
Totaal vaste activa	65.116	67.315
Vlottende activa		
<u>Voorraden</u>		
- onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	716	-133
- gereed product en handelsgoederen	611	902
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
- vorderingen op openbare lichamen	6.428	5.824
- rekening-courantverhouding met het Rijk	29.398	20.124
- overige vorderingen	3.844	3.084
Liquide middelen		
- kas- en banksaldi	263	329
Overlopende activa		
- de van Europese en Nederlands overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
- overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	5.909	6.030
Totaal vlottende activa	47.168	36.160
Totaal generaal	112.284	103.475
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat	0	0

PASSIVA	2023	2022
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
- algemene reserve	28.424	25.869
- bestemmingsreserves	38.004	32.574
- gerealiseerde resultaat	4.273	8.745
Vorzieningen	11.632	10.641
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
- onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	11.765	12.797
- waarborgsommen	8	8
<i>Totaal vaste passiva</i>	<i>94.105</i>	<i>90.633</i>
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
- overige schulden	9.871	8.147
Overlopende passiva		
- verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.944	1.989
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.363	2.706
- overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen		
<i>Totaal vlottende passiva</i>	<i>18.179</i>	<i>12.843</i>
Totaal generaal	112.284	103.476
Borg- en garantstellingen	37.020	39.803

3.2. Overzicht van baten en lasten per programma

Baten en lasten		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Programma Zorg en ondersteuning		-31.833	-30.762	-33.992	-31.950
1A Vitale inwoners en samenleving	lasten	2.912	3.400	8.816	8.098
1B Toegang tot passende voorzieningen	lasten	35.727	33.675	38.685	38.708
<i>Totaal lasten</i>		<i>38.639</i>	<i>37.075</i>	<i>47.501</i>	<i>46.806</i>
1A Vitale inwoners en samenleving	baten	-4	6	6.485	7.150
1B Toegang tot passende voorzieningen	baten	6.810	6.307	7.025	7.705
<i>Totaal baten</i>		<i>6.806</i>	<i>6.313</i>	<i>13.510</i>	<i>14.855</i>
Programma Wonen en leefomgeving		-18.492	-18.711	-21.866	-21.968
2A Passend wonen	lasten	2.143	2.120	2.348	3.629
2B Aantrekkelijke leefomgeving	lasten	29.420	25.851	30.316	28.875
<i>Totaal lasten</i>		<i>31.563</i>	<i>27.971</i>	<i>32.664</i>	<i>32.504</i>
2A Passend wonen	baten	2.165	3.088	2.683	2.078
2B Aantrekkelijke leefomgeving	baten	10.905	6.172	8.115	8.458
<i>Totaal baten</i>		<i>13.070</i>	<i>9.261</i>	<i>10.799</i>	<i>10.535</i>
Programma Bedrijvigheid en ontwikkeling		-1.407	-1.607	-2.843	-2.373
3A Economie	lasten	2.154	1.297	2.076	1.840
3B Duurzaamheid	lasten	4.573	4.762	6.267	6.431
<i>Totaal lasten</i>		<i>6.727</i>	<i>6.058</i>	<i>8.343</i>	<i>8.271</i>
3A Economie	baten	734	421	385	703
3B Duurzaamheid	baten	4.586	4.030	5.116	5.194
<i>Totaal baten</i>		<i>5.320</i>	<i>4.451</i>	<i>5.500</i>	<i>5.898</i>
Programma Bestuur		-2.376	-3.119	-3.592	-3.313
4A Besturen	lasten	2.818	3.473	3.851	3.704
4A Besturen	baten	442	355	260	391
Totaal programma's		-54.107	-54.199	-62.292	-59.605
Algemene dekkingsmiddelen					
- Lokale heffingen	lasten	615	551	702	668
	baten	8.485	8.569	8.569	8.625
	saldo	7.870	8.018	7.867	7.956
- Algemene uitkering	lasten				
	baten	63.806	62.330	65.376	66.140
	saldo	63.806	62.330	65.376	66.140
- Dividenden	lasten	0	4	4	0
	baten	564	475	504	504
	saldo	564	471	500	504
- Saldo financieringsfunctie	lasten	790	654	652	650
	baten	863	695	874	1.087
	saldo	73	41	222	437
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	284	3.300	572	-262
	baten	907	20	1.187	1.212
	saldo	623	-3.280	614	1.474
Totaal algemene dekkingsmiddelen		72.936	67.580	74.579	76.511

Baten en lasten		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Overhead	lasten	11.771	11.355	13.021	12.723
	baten	526	230	386	548
	saldo	-11.245	-11.124	-12.634	-12.175
Heffing VPB	saldo	0	0	0	0
Onvoorzien	lasten		123	1	0
	baten				
	saldo	0	-123	-1	0
Saldo van baten en lasten (A)		7.584	2.134	-348	4.731
Toevoeging aan de reserves		3.464	0	4.396	4.723
Onttrekkingen aan reserves		4.625	822	4.924	4.264
Saldo mutaties reserves (B)		1.161	822	528	-458
Geraamd resultaat (A + B)					
Rekeningtekort		0	0	0	0
Rekeningoverschot		8.745	2.956	179	4.273

3.3. Grondslagen

We volgen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Voor gemeenten gelden de verslagleggingsregels uit het BBV. De jaarrekening 2023 stelden we samen in overeenstemming met deze regelgeving.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn onder te verdelen in:

- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en diagio;
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa verdelen we onder in:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

We activeren alle investeringen in materiële activa, groter dan € 10.000. Voor vervangingsinvesteringen in het riool hebben we een voorziening. De dotatie maakt deel uit van de tariefberekening. De vervangingsinvesteringen brengen we, voor zover de voorziening toereikend is, ten laste aan de voorziening.

De waardering van onze materiële vaste activa

De materiële vaste activa waarderen we tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs na aftrek van ontvangen subsidies en bijdragen van derden en (extra) afschrijvingen. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs uit aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en overige kosten die we rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen toerekenen.

Rente rekenen we niet toe. En op activa schrijven we af op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. De afschrijvingen sluiten aan bij het verloop van de waardevermindering. In beginsel schrijven we lineair af, in bijzondere situaties annuïtair. De afschrijvingstermijnen staan in de Financiële verordening, art.14, bijlage afschrijvingsbeleid (2023).

Financiële vaste activa

Hieronder vallen kapitaalverstrekkingen, leningen, overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer en bijdragen aan activa in eigendom van derden. Bij kapitaalverstrekkingen valt te denken aan deelnemingen in gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, waaraan we bijdragen ineens verstrekten. Bij leningen kan gedacht worden aan leningen aan woningcorporaties, deelnemingen overige verbonden partijen en overige langlopende leningen. Voor de verwerking van financiële activa volgen we het BBV. We waarderen de financiële vaste activa tegen de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde wanneer deze is in te schatten.

Vlottende activa

Vorraden

De onder de voorraden opgenomen grondcomplexen en voorraad te verkopen kavels waarden we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, inclusief de aan de boekwaarde toegerekende rente, onder aftrek van verkoopopbrengsten en overige bijdragen.

Tussentijds nemen we een deel van het resultaat op basis van de voortgang ('percentage of completion'-methode). We activeren geen kosten voor niet in exploitatie genomen gronden zonder dat hiervoor een reëel en stellig voornemen bestaat voor nabije toekomstige bebouwing. De hoogte van de kosten blijft beperkt tot de marktwaarde van de grond volgens de uitspraken van de commissie BBV. Het treffen van een afboeking of voorziening doen we bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies. Een verliesvoorziening brengen we in mindering op de boekwaarde.

Vorderingen

De vorderingen nemen we op tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen. De voorziening dubieuze vorderingen is bedoeld als waardecorrectie op de nominale waarde.

Pensioenvoorziening

De pensioenvoorziening voor wethouders baseren we op actuariële waardeberekeningen. De hierbij gehanteerde rekenrente bedraagt 3,16%. Bij de berekening baseerden we de gehanteerde sterftetafel op GBM/GBV 2016/2021 met een leeftijdsterugstelling van 5 jaar voor mannelijke deelnemers, 3 jaar voor vrouwelijke deelnemers, 1 jaar voor de vrouwelijke partner van mannelijke deelnemers en 3 jaar voor mannelijke partner van vrouwelijke deelnemers.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva waarden we tegen de nominale waarde.

Grondslag voor de bepaling van baten en lasten

Bij de bepaling van de baten en lasten hanteren we het toerekeningstelsel. Dit wil zeggen dat we de baten en lasten en de risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, verwerken in de jaarrekening van dat jaar. Baten nemen we mee op het moment dat deze zijn gerealiseerd; lasten verwerken we op het moment dat deze zich voordoen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording stelden we op op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 Financiële-verhoudingswet.
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik (M&O) criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 17 mei 2023 door de raad is vastgesteld.
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota Voorkomen en bestrijden van Misbruik en oneigenlijk gebruik van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording stelden we op binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 3.293.580) van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves, is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
  - Een rapporteringstolerantie van € 50.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf Bedrijfsvoering worden opgenomen.

3.4. Toelichtingen balans

3.4.1. Toelichting balans, activazijde

We hebben immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven:

Immateriële vaste activa, verloopoverzicht	Boekwaarde 1-1	Investerings	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12
- investeringen met economisch nut	0	93	0	0	93
Totaal immateriële vaste activa	0	93	0	0	93

In 2023 leverden we een bijdrage aan de aankoop van Zonnepark Braamt.

We hebben materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa geven we als volgt weer:

Materiële vaste activa, verloopoverzicht	Boekwaarde 1-1	Investerings	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12
- investeringen met economisch nut*	43.663	1.223	1.901	2.745	40.241
af: voorgenomen te verkopen (presentatie onder Voorraden)	902	8	170	129	611
- per saldo investeringen met economisch nut	42.761	1.215	1.731	2.616	39.630
- invest. met econ.nut met mogelijke dekking door heffingen	9.669	1.372	1.388	723	8.929
- investeringen met maatschappelijk nut	2.990	2.477	728	135	4.603
Totaal materiële vaste activa	55.419	5.064	3.847	3.474	53.162

De afzonderlijke investeringen staan in de investeringsplannen. Daarin staat het jaar van beschikbaar stellen van het krediet, de omvang, de besteding tot en met het voorgaande jaar en de besteding in 2023. De investeringsplannen laten we zien in de overzichten in de toelichting op de programma's onder het kopje 'Wat heeft het gekost' (bij [programma 2](#), [programma 3](#) en [overhead](#)).

De regel 'Voorgenomen te verkopen (presentatie onder Voorraden)' bevat de boekwaarden van de voormalige scholen De Mammoet in Velswijk en De Vordering in Vorden en het stationsgebouw in Vorden, de laatste twee zijn inmiddels verkocht.

De materiële vaste activa rubriceren we als volgt:

Materiële vaste activa, verloopoverzicht per categorie	Boekwaarde 1-1	Investerings	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12
MVA economisch nut					
- gronden en terreinen	3.816	816	0	558	4.075
- bedrijfsgebouwen	35.211	207	1.731	1.366	32.321
- grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	71	0	0	7	64
- vervoermiddelen	1.436	162	0	323	1.274
- machines, apparaten en installaties	1.260	0	0	146	1.114
- overige materiële vaste activa	968	30	0	216	782
Totaal MVA economisch nut	42.761	1.215	1.731	2.616	39.630
MVA economisch nut met mogelijke dekking door heffingen					

Materiële vaste activa, verloopoverzicht per categorie	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12
- gronden en terreinen	91	0	0	0	91
- bedrijfsgebouwen	3	0	0	2	2
- grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	7.618	1.150	1.010	411	7.347
- overige materiële vaste activa	1.957	222	378	311	1.489
Totaal MVA economisch nut met mogelijke dekking door heffingen	9.669	1.372	1.388	723	8.929
MVA maatschappelijk nut					
- gronden en terreinen	664	0	0	0	664
- grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	2.326	2.477	728	135	3.940
Totaal MVA maatschappelijk nut	2.990	2.477	728	135	4.603
Totaal materiële vaste activa	55.419	5.064	3.847	3.474	53.162

We kennen vier soorten financiële vaste activa

De financiële activa hebben betrekking op:

Financiële vaste activa, uitsplitsing boekwaarden	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	260	260
- kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	46	46
- leningen aan deelnemingen	2.386	2.386
- overige langlopende geldleningen	9.168	9.204
Totaal financiële vaste activa	11.860	11.895

Wat voor Bronckhorst onder de verschillende financiële activa valt, lichten we hieronder toe.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Omschrijving	Aantal aandelen	Nominale waarde per aandeel	Boekwaarde deelneming	Verantwoorde dividenden 2023
Bank Nederlandse Gemeenten	72.384	2,50	167	181
Alliander	539.969	5,00	28	323
Vitens	21.362	1,00	4	0
Amphion	42	453,78	10	0
Circulus - Berkel BV (aandelen F)	773	1,00	52	0

Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

Omschrijving	Verstrekking
Intergemeentelijke kredietbank	46

De deelnemende gemeenten legden € 1,59 per inwoner in als werkkapitaal. Het bedrag is in 2018 voor het laatst vastgesteld.

Leningen aan deelnemingen

Omschrijving	% lening	Aflossing 2023	Schuldrestant ultimo boekjaar
Alliander	2,104	0	2.386

De lening aan Alliander betreft een 'reverse converteerbare hybride' obligatielening voor de financiering van uitbreiding en verzwaring van haar netwerken voor stroom en gas.

Overige langlopende geldleningen

Omschrijving	% lening	Aflossing 2023	Schuldrestant ultimo boekjaar
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten	div		7.479
Personeelshypotheek	div	119	1.326
Pro 8	1,33	0	363
Stichting het Volkshuis	3,00	27	0
Totaal		146	9.168

De leningen via de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) zijn onder te verdelen in:

Leningen SVn	Uitstaand bedrag	Waarvan nog beschikbaar om uit te lenen
Startersfonds	2.047	1.485
Duurzaamheidsfonds	1.110	75
Blijversfonds	261	204
Duurzaamheidsfonds non-profit	466	411
Stimuleringsfonds kluswoningen	515	431
Toekomstbestendig wonen	3.012	468
Overig	68	68
Totaal	7.479	3.142

Omschrijving	Saldo 1/1	Aflossingen	Rente	Uitleningen	Beheerkosten	Saldo 31/12
Beschikbaar om uit te lenen	3.542	626	134	1.132	28	3.142

Omschrijving	Saldo 1/1	Uitleningen	Aflossingen	Saldo 31/12
Uitstaande leningen	3.831	1.132	626	4.338

Onze voorraden hebben we voor grondexploitatie

Onder de voorraden staan de in exploitatie genomen gronden en de nog te verkopen kavels van afgesloten exploitaties. De toelichting hierop las u eerder in de [paragraaf Grondbeleid \(2.2.7\)](#). Ook staan de activa die daadwerkelijk bestemd zijn voor de verkoop onder de voorraden.

Van de in exploitatie genomen bouwgrondexploitatie is het volgende overzicht te geven:

In exploitatie genomen bouwgrondexploitatie	Boekwaarde 1/1	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31/12
- Vinkenkamp Zelhem	128	116	-221	24
- CPO-jongerenhuisvesting	-287	287	0	0
- Industriepark Zelhem	746	502	-56	1.192
- Voorziening waardering Industriepark Zelhem	-721	221	0	-500
Totaal boekwaarden bouwgrond in exploitatie	-133	1.126	-277	716

Op het bedrijventerrein Vinkenkamp resteert nog één perceel te verkopen. Het project jongerenhuisvesting hebben we dit jaar afgesloten.

Op het project Gebiedsontwikkeling Industriepark verwachten we nog € 1.081.000 aan kosten en voor € 1.715.000 aan opbrengsten. Voor het verwachte tekort op deze exploitatie hebben we een voorziening getroffen (nominale waarde).

Gereed product en handelsgoederen	Boekwaarde 1/1	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31/12
Voorgenomen te verkopen onroerende goederen	902	8	170	129	611
Totaal gereed product en handelsgoederen	902	8	170	129	611

Onder het gereed product namen we de objecten op die we gaan verkopen. Eind 2023 betreft het de voormalige school De Mammoet in Velswijk. De Vordering in Vorden en het stationsgebouw in Vorden zijn in 2023 afgestoten.

We hebben vorderingen met een looptijd korter dan 1 jaar

De uitzettingen zijn als volgt onderverdeeld:

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
vorderingen op openbare lichamen	6.428	5.824
overige vorderingen		
- algemene vorderingen	2.400	1.439
- belastingvorderingen	457	518
- uitkeringsvorderingen	1.587	1.844
- voorziening dubieuze (belasting) vorderingen	-139	-131
- voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen	-462	-586
Totaal overige vorderingen	3.844	3.084
rekening courant schatkist	29.398	20.124
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	39.669	29.032

Vorderingen op openbare lichamen

De uitstaande vorderingen per ultimo van het jaar hebben voor € 5,7 mln betrekking op de te ontvangen btw uit het BTW-compensatiefonds, deze ontvangen we per 1 juli 2024. Daarnaast is er nog een bedrag van € 318.000 te ontvangen van het ministerie van BZK voor rente op de rekening bij het rijk (schatkistbankieren).

Algemene vorderingen

De algemene vorderingen van de gemeente Bronckhorst hebben voor € 1.750.000 betrekking op 51 posten groter dan € 10.000. Voor € 384.000 gaat het om de verkoop van grondkavels, voor € 78.000 om in rekening gebrachte huur en voor € 560.000 om leges omgevingsvergunning, instemmingsbesluit en fonds bovenwijken en afrekening zorgkosten 2022/2023 € 337.000.

Daarnaast is voor € 134.000 aan creditnota's ontvangen die per einde van jaar nog te verrekenen of te ontvangen zijn. De afwikkeling heeft een normaal verloop.

Belastingvorderingen

Het opleggen en innen van gemeentelijke belastingen verzorgt het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voor onze gemeente sinds 2016. Voor de openstaande algemene- en belastingvorderingen hebben we een voorziening van € 139.000 getroffen voor dubieus en oninbaar.

Uitkeringsvorderingen

Door de invoering van de Wet werk en bijstand zijn gemeenten eigenrisicodragers geworden voor de bijstandverlening. Per ultimo 2023 gaat het om € 106.000 aan vorderingen in de vorm van een krediethypotheek met een voldoende mate van zekerheid dat het bedrag wordt afgewikkeld. Daarnaast hebben we voor € 1.481.000 aan overige vorderingen, inclusief € 347.000 verstrekte bedrijfskredieten op basis van de Tozo-regeling, met een beperkte mate van zekerheid dat

dit daadwerkelijk ontvangen wordt. Voor deze vorderingen is een voorziening gevormd van € 462.000.

Rekening courant schatkist

Op 31 december 2023 zijn de overtollige middelen (€ 29,4 mln) ondergebracht in de schatkist. Het overschot aan liquide middelen is voor een groot deel het gevolg van het financieringsoverschot. Een overzicht hiervan is opgenomen in de paragraaf financiering (2.2.4). Het drempelbedrag voor Bronckhorst wat buiten de schatkist aangehouden mag worden is becijferd op € 1 mln. De werkelijke omvang van de buiten de schatkist aangehouden middelen per kwartaal bedroegen respectievelijk € 240.000, € 247.000, € 251.000 en € 255.000.

Onze liquide middelen zijn beperkt

Liquide middelen	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
- BNG	252	321
- Overige bankinstellingen	2	6
- kas Burgerzaken	9	3
Totaal liquide middelen	263	329

Onze overlopende activa kent vooral nog te ontvangen bedragen voor belastingen, zorgkosten waarvoor nog geen zorg is geleverd en door te berekenen kosten voor woningbouwprojecten.

Overlopende activa	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
te ontvangen bijdragen van het Rijk	359	0
te ontvangen bijdragen van overige overheid	823	0
overige te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
- transitoria; nog te ontvangen bedragen	3.006	4.917
- transitoria; vooruit betaalde bedragen	1.721	1.113
<i>Totaal overige te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>4.727</i>	<i>6.030</i>
Totaal overlopende activa	5.909	6.030

In de nog te ontvangen bijdragen van het Rijk is opgenomen de eindafrekening voor de bekostiging van opvang Oekraïners (€ 298.000) en de toeslagenaffaire (€ 61.000).

De te ontvangen bijdragen van overige overheden hebben voor € 543.000 betrekking op verrekeningen van zorgkosten over het eerste contractjaar 2022/2023, te ontvangen SPUK IZA gelden van de gemeente Doetinchem (€ 236.000) en een subsidieafrekening Arbeidsmarktregio Achterhoek (€ 100.000).

Het nog te ontvangen bedrag heeft onder meer betrekking op het nog in rekening brengen van gemeentelijke heffingen waaronder het variabele deel van de afvalstoffenheffing en de toeristenbelasting (€ 1.018.000), nog te ontvangen bijdragen voor diverse woningbouwprojecten (€ 1.019.000), afrekeningen van zorgkosten over het eerste contractjaar 2022/2023 (€ 463.000) en de vergoeding voor verpakkingsafval (€ 225.000).

De vooruitbetaalde bedragen bestaan voor € 1.068.000 vooraf over januari 2024 betaalde zorgkosten en voor € 654.000 overigen voor 2024 betaalde kosten.

3.4.2. Toelichting balans, passivazijde

Ons eigen vermogen is voldoende voor risico's en andere uitdagingen

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Reserves	Saldo begin jaar	Toevoeging	Onttrekking	Saldo einde jaar
Algemene reserve	25.869	11.363	8.808	28.424
Algemene reserve	25.869	11.363	8.808	28.424
Investeringsagenda Kapitaallasten	20.796	5.000	22	25.774
Investeringsagenda Bijdragen ineens	2.772	265	95	2.943
Gemeentehuis	4.653	0	177	4.475
Derving Nuondividend	344	0	172	172
Bovenwijkse voorzieningen	2.547	255	0	2.802
Duurzaam ruimtegebruik bedrijventerreinen	112	0	0	112
Minimafonds	32	0	6	26
Open einde regeling zorg en ondersteuning	1.319	381	0	1.700
Bestemmingsreserves	32.574	5.901	471	38.004
Totaal reserves	58.442	17.265	9.279	66.428

Het resultaat over het boekjaar 2022 hebben we volgens uw raadsbesluit van 29 juni 2023 verwerkt.

Algemene reserve

De Algemene reserve is bestemd voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en het financieren van gewenste eenmalige zaken. We zien de Algemene reserve vooral als buffer en weerstandscapaciteit voor onverwachte situaties en het zich daardoor manifesteren van risico's.

In 2023 voegden we in totaal € 11.363.000 toe aan de Algemene reserve en we onttrokken € 8.808.000 voor eenmalige zaken. Het onderstaande overzicht geeft u inzicht in de afzonderlijke posten.

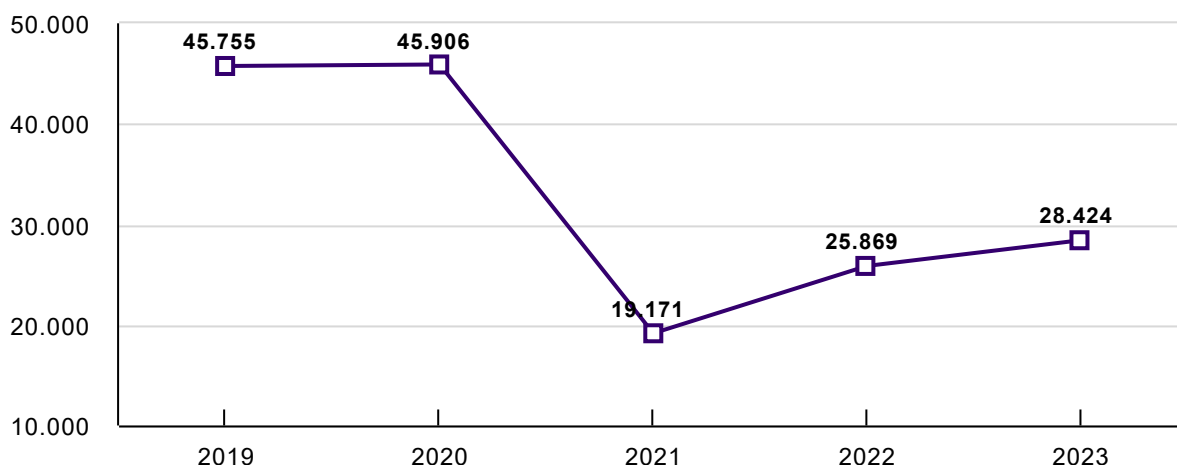
Mutaties algemene reserve in 2023	Stortingen	Onttrekkingen
Resultaat 2022	7.088.468	
Sparen ravijnjaar 2026	500.000	
Resultaatbestemmingen 2023 (2e tussenrapportage)	230.000	
Programma Migratie & Integratie (overschot OVO)	3.545.003	
Resultaatbestemmingen 2022		2.952.353
Toevoeging aan de best.res. investeringsagenda kapitaallasten		5.000.000
Afwaardering aankoop Zomerweg 28		550.000
Verduurzamen maatschappelijke organisaties		306.022
Totaal mutaties	11.363.471	8.808.375

Bedragen x € 1

Verloop algemene reserve (ultimo boekjaar)

Verloop algemene reserve (ultimo boekjaar)

Acht bestemmingsreserves

Investeringsagenda: kapitaallasten en bijdragen ineens

Voor de bestemmingsreserves Kapitaallasten Investeringsagenda en Bijdragen ineens Investeringsagenda is in 2021 € 23.800.000 afgezonderd vanuit de Algemene reserve en in 2023 hebben we er € 5.000.000 aan toegevoegd. Met deze bestemmingsreserves financieren wij de toekomstige opgaven van Bronckhorst. In dit jaar hebben we € 7.000 ingezet voor het gedeeltelijk afdekken van kapitaallasten. Voor de realisatie van het sportcomplex Keijenborg voegden we € 250.000 extra toe aan de bestemmingsreserve bijdragen ineens en besteden we € 95.000 aan de ondersteuning van private (sport) accommodaties.

Gemeentehuis

We vormden voor de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van het gemeentehuis uit de opbrengst van de verkoop van de voormalige gemeentehuizen deze bestemmingsreserve. Jaarlijks laten we een gedeelte vrijvallen ten gunste van de exploitatie (€ 150.000). Daarnaast voegden we in 2010 'IZA-middelen' toe aan deze bestemmingsreserve voor de kapitaallasten van de in het gemeentehuis aangebrachte (extra) personeelsvoorzieningen (€ 12.000). In 2017 voegden we de verkoopopbrengst van de werf in Hengelo hieraan toe. Daaruit valt jaarlijks een deel vrij voor de exploitatie van de bestaande werf (€ 15.000).

Derving Nuondividend

Een deel van de boekwinst op de Nuon-aandelen is in 2009 afgezonderd in deze bestemmingsreserve en valt in de periode 2010 tot en met 2025 jaarlijks gedeeltelijk en aflopend vrij ten gunste van de exploitatie om het gemis aan dividendbaten op te vangen. Voor 2023 viel € 172.000 vrij.

Bovenwijkse voorzieningen

We voegden € 57.000 op basis van de resultaatbestemming 2023 en € 198.000 voor ontvangen bijdragen in 2023. Dit in overeenstemming met de intentie bij de tweede tussenrapportage.

Duurzaam ruimtegebruik bedrijventerreinen

We hebben voor de dekking van projecten in 2023 geen gebruik gemaakt van deze bestemmingsreserve.

Minimafonds

De reserve komt voort uit een nalatenschap van Mej. M.J. Becking uit Zelhem. Het vruchtgebruik is bestemd voor 'armen en behoeftigen' uit Zelhem. De hoofdsom bedroeg f 20.000 in 1880. We

voegden in 1997 het fonds samen met de reserve Asielzoekers (raadsbesluit 30 oktober 1997). Beiden zijn bestemd om de minima te ondersteunen. In 2009 vormden we het fonds om van een voorziening naar een bestemmingsreserve. In 2023 hebben we vijf keer over deze reserve beschikt voor in totaal € 6.000.

Open einde regelingen Zorg en ondersteuning

Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2022-2025 is de bestemmingsreserve 'Openeinde-regeling Zorg en ondersteuning' gevormd. De aanleiding was en is de nog steeds de moeilijk te voorspellen zorgkosten. De bestemmingsreserve gebruiken we om uitschieters in de zorgkosten van de openeinde regelingen voor de Wmo, Jeugdzorg en arbeidsparticipatie, negatief dan wel positief, op te vangen (egaliseren). We voegden € 381.000 toe vanuit de resultaatbestemming over 2022 waarmee de bestemmingsreserve zijn maximale omvang bereikt. In 2023 hebben wij geen aanspraak hoeven maken op de reserve.

Saldo na bestemming

Saldo na bestemming	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
- rekeningssaldo	4.273	8.745

De exploitatierekening sluiten we af met een voordelig saldo van € 4.273.000 tegen een geraamd voordelig saldo na wijzigingen van € 179.000. De toelichting hiervan gaven we in de [inleiding](#), daar staat een tabel met een totaaloverzicht van baten en lasten.

We gebruiken drie soorten voorzieningen

Voorzieningen	Saldo begin jaar	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo einde jaar
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.526	587	538		1.575
Onderhoud sportaccommodaties	1.607	335	134		1.808
Egalisatievoorzieningen	3.133	922	672	0	3.383
Wethouders pensioen vóór herindeling	1.369	4	120	45	1.208
Wachtgeld wethouders	0	18	2	16	0
Pensioen wethouders	2.702	111	180	43	2.590
Risicovoorzieningen	4.071	133	302	104	3.798
Re-integratietrajecten	110	24	23		111
Afvalstoffenheffing, egalisatie	457	479	0		936
Afvalstoffenheffing, vervangingsinvesteringen	1	391	378		14
Riolering, vervangingsinvesteringen	123	887	1.010		1
Riolering, egalisatie	0	597	0		597
Afkoopsommen onderhoud graven	2.595	342	266		2.670
Reparatie 3e jaar WW	20	14	0		34
Verplichtingen voormalig personeel Delta	126	0	77		49
Verlofsparen	5	33	0		38
Voorziening middelen derden	3.437	2.768	1.754	0	4.451
Totaal voorzieningen	10.641	3.823	2.728	104	11.632

Egalisatievoorzieningen

Voorzieningen Onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties

Voor het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties hebben we voorzieningen ingesteld, bedoeld om het onroerende goed in stand te houden op het oorspronkelijke niveau. Alle kosten van onderhoud die in het meerjarig onderhoudsplan staan, dekken we daaruit. Dotaties (2023: € 890.000) doen we op basis van dat onderhoudsplan. De dotatie is het gemiddelde van wat er voor de planperiode nodig is aan budget en is gebaseerd op de in 2018 opgestelde onderhoudsplanningen. De werkelijke onderhoudskosten van 2023 brachten we ten laste van de voorzieningen. Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3.).

Risicovoorzieningen

Voorziening Wethouders pensioen vóór herindeling

Dit betreft de uit te keren pensioenen aan wethouders van de voormalige gemeenten. Met ingang van 2016 zijn er geen uit te keren wachtgeld meer. We hebben de voorziening aan het eind van het jaar op peil gebracht om aan onze toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Door een hogere rekenrente kon een deel vrijvallen.

Voorziening Wachtgeld wethouders

De gemeente Bronckhorst kan op grond van de wet APPA wachtgeldverplichtingen voor (oud-)wethouders hebben. In 2023 hebben wij per saldo € 16.000 terugontvangen. Dit bedrag hebben wij laten vrijvallen. Ultimo 2023 heeft onze gemeente geen wachtgeldverplichtingen.

Voorziening Pensioen wethouders

De gemeente Bronckhorst is verantwoordelijk voor de wethouderspensioenen. De voorziening hebben we aan het eind van het jaar op peil gebracht zodat we aan onze verplichtingen kunnen voldoen. Door de hoger rekenrente kon een deel vrijvallen.

Voorziening middelen derden

Voorziening Re-integratietrajecten

Via de salarisadministratie houden we een premie voor Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) in op het salaris van de medewerkers. Deze premie storten we in deze voorziening en is bestemd voor re-integratietrajecten.

Voorziening afvalstoffenheffing; egalisatie, vervangingsinvesteringen

De afvalstoffenheffing is in 2022 afgesloten met een overschot (€ 757.000). Bij de bestemming van het resultaat heeft uw raad besloten deze middelen toe te voegen aan de voorziening afvalstoffenheffing egalisatie en voorziening afvalstoffenheffing vervangingsinvesteringen. Over 2023 hebben we een voordelig resultaat gerealiseerd (€ 113.000) en hebben dit toegevoegd aan de voorziening egalisatie tarieven. In 2023 hebben we voor € 378.000 aan vervangingen in milieuparkjes ten laste van de voorziening gebracht

Voorziening riolering; egalisatie, vervagingsinvesteringen

Bij het vaststellen van de tarieven houden we rekening met toekomstige vervangingsinvesteringen. Hierdoor wordt een gelijkmatige stijging van het tarief voor rioolheffingen bereikt. De reserveringsbedragen voor vervangingsinvesteringen voegen we toe aan deze voorziening en de werkelijke vervangingsinvesteringen worden hieruit gedekt. In 2023 is € 887.000 toegevoegd en voor vervangingsinvesteringen een bedrag van € 1.010.000 ten laste van de voorziening gebracht.

Vanuit de resultaatbestemming over 2022 hebben we € 461.000 toegevoegd aan de voorziening

tariefegalistie. Over 2023 hebben we eveneens een voordelig resultaat behaald (€ 137.000) en toegevoegd aan de tariefegalisatie.

Voorziening Afkoopsommen onderhoud graven

Het onderhoud van graven kan worden afgekocht. De afkoopsommen (€ 264.000) storten we in deze voorziening als zijnde vooruitontvangen bedragen. Hiertegenover staat een vrijval van € 266.000 ter dekking van de onderhoudskosten in de (jaarlijkse) exploitatie. Aan rente voegden we € 78.000 toe.

Voorziening reparatie 3e jaar WW

De opbouw en de maximale duur van de WW-uitkering zijn per 1 januari 2016 verkort door wijzigingen in de Wet werk en zekerheid. In de Cao Gemeenten 2016-2017 is afgesproken om deze versoberingen van de WW te repareren. Om de reparatie-uitkering te bekostigen, wordt vanaf 1 januari 2018 een kostendekkende werknemerspremie geheven waarmee gemeenten zelf het derde jaar WW kunnen financieren. De geïnde premie storten we in deze voorziening en eventuele uitkeringen worden hieruit bekostigd.

Verplichtingen voormalig personeel Delta

In 2021 is de gemeenschappelijke regeling van het werkvoorzieningsschap Delta geliquideerd. Gemeente Bronckhorst fungeert als penvoerder voor de resterende financiële verplichtingen. Voor de afwikkeling van nog lopende personele verplichtingen hebben wij uit de liquidatie een uitkering ontvangen waaruit de verplichtingen worden betaald.

Verlofsparen

Vanaf 2022 is het mogelijk om, door aanpassing van de CAO-gemeenten, bovenwettelijke verlofuren te sparen. Voor de hieruit voortvloeiende verplichting hebben wij een voorziening getroffen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer, verloopoverzicht	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
schuldrestant per 1 januari	12.797	13.843
opgenomen geldleningen	0	0
af: aflossing leningen	1.032	1.047
schuldrestant per 31 december	11.765	12.797
- waarborgsommen		
gestort per 1 januari	8	8
vermindering / vermeerdering	0	0
gestort per 31 december	8	8

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Over de opgenomen leningen is in 2023 gemiddeld 4,5% rente vergoed. In het begrotingsjaar is voor € 547.000 aan rentelasten verantwoord. De aflossingsverplichting voor het komende jaar bedraagt € 907.000. Van de looptijd van het schuldrestant is het volgende overzicht te geven:

(bedragen x € 1)	
looptijd < 5 jaar	3.914.000
looptijd tussen 5 en 10 jaar	1.080.000
looptijd langer dan 10 jaar	6.771.000
Totaal	11.765.000

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
- overige schulden	9.871	8.147
Totaal	9.871	8.147

De overige schulden hebben voor € 8.375.000 betrekking op af te dragen belastingen, leveringen en diensten en voor € 992.000 op uit te betalen uitkeringen en afrekeningen van zorgkosten. Voor verstrekt bedrijfskapitaal op basis van het BBZ, inclusief Tozoregeling, is een terugbetalingsverplichting van € 504.000 opgenomen. De afwikkeling van de overige schulden heeft een normaal verloop.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
voorschotbedragen overheidslichamen		
- rijk	4.737	2.165
- overige Nederlandse overheid	627	541
verplichtingen		
- salarissen	10	2
- salarissen WSW en Nieuw Beschut Werk	-2	0
- werk, inkomen en voorzieningen	2	106
- voorlopige afdrachten publiekszaken	0	-3
- transitoria; nog te betalen bedragen	2.899	1.298
- transitoria; vooruit ontvangen bedragen	35	586
<i>Totaal overige overlopende passiva</i>	<i>2.944</i>	<i>1.989</i>
Totaal overlopende passiva	8.308	4.695

Verloopoverzicht voorschotbedragen overheidslichamen	Saldo begin boekjaar	Toevoegingen in het boekjaar	Vrijval in het boekjaar	Saldo einde boekjaar
Rijk				
Ministerie van SZW; vooruitontvangen uitkering	93		31	62
Ministerie van SZW; inburgeringsvoorzieningen	91	375	363	103
Ministerie van SZW; onderwijsroute, inburgering	31	70	90	11
Ministerie van SZW; hersteloperatie toeslagen		74	74	
Ministerie van BZK; vitaliseren verouderde woongebieden	915		115	800
Ministerie van BZK; herstructurering volkshuisvesting		1.702		1.702
Ministerie van BZK; aanpak energie armoede	748	243	396	595
Ministerie van Financiën; hulp gedupeerden toeslagen	15			15
Ministerie van Financiën; hulp gedupeerden toeslagen		13	13	
Ministerie van VWS; spuk	107	84	161	30
Ministerie van VWS; brede spuk		615	521	94
Ministerie van VWS; preventieakkoord		20	-1	21
Ministerie Van OCW; ventilatie scholen	124		124	
Ministerie van OCW; covid gerelateerde onderwijsvertragingen	30		30	
Ministerie van Justitie; naleving coronatoegangsbewijzen	11			11
RVO; Nationaal Isolatieprogramma		1.328	37	1.291
Overige Nederlandse Overheid				
Provincie Gelderland, dorpendeal MFA Bronckhorst	185			185
Provincie Gelderland, project samen groeien		80		80
Provincie Gelderland, landschapselementen	67		67	

Verloopoverzicht voorschotbedragen overheidslichamen	Saldo begin boekjaar	Toevoegingen in het boekjaar	Vrijval in het boekjaar	Saldo einde boekjaar
Provincie Overijssel; klimaatadaptie zoetwater oost nederland		86		86
Regio Achterhoek, compactisering centrum Hengelo	113		101	12
Regio Achterhoek, vitaliseren verouderde woongebieden	92		12	80
Diverse gemeenten; Datalab Go		1.199	1.016	183
VNOG; ondersteuning naleving coronatoegagsbewijzen	85		85	

3.5. Overige gegevens

Vennootschapsbelasting

Op basis van uitgevoerde inventarisaties en quick-scans blijkt dat de gemeente Bronckhorst geen activiteiten / exploitaties heeft die onder de vennootschapsbelasting vallen.

Borg- en garantiestellingen

Verenigingen en instellingen

Het betreft 100% borgstellingen voor leningen van een sportvereniging en verbonden partijen. Per 31 december 2023 gaat het om een restschuld van € 41.000.

Gegarandeerde geldleningen via het WSW (Waarborgfonds sociale woningbouw)

De gemeente Bronckhorst is aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Onze gemeente staat, samen met het Rijk, indirect garant voor leningen afgesloten door woningcorporaties werkzaam binnen onze gemeente. Pas als het WSW in liquiditeitsproblemen komt, moet de gemeente achtergestelde leningen verstrekken aan het WSW.

Per 31 december 2023 gaat het om € 71.392.000 aan uitstaande gegarandeerde leningen. Het gemeentelijk aandeel hierin is 50%, zijnde € 35.696.000.

Hypothecaire leningen

De gemeente Bronckhorst is aangesloten bij het Hypotheekfonds voor overheidspersoneel. De gemeente staat borg voor hypothecaire leningen afgesloten door haar ambtenaren. Er is een redelijke zekerheid door de in hypotheek gegeven woningen. Voor deze garanties is geen voorziening getroffen omdat hier weinig tot geen risico wordt gelopen.

Per 31 december 2023 gaat het om € 1.283.000 aan restschuld voor deze hypothecaire leningen.

Een overzicht van de borg- en garantiestellingen geven we in 3.13.

Eigen bijdragen

Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en daarmee niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In 2023 is voor € 291.000 aan eigen bijdrage via het CAK verantwoord.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Lening u/g

In 2008 is in het kader van het kernenbeleid een subsidie verstrekt in de vorm van een lening (€ 50.375) met een looptijd van 20 jaar. De jaarlijkse aflossingen (€ 2.520) vloeien terug in het jaarlijkse budget.

Erfpacht, koopoptie

De Hessenhal en het zwembad in Hoog Keppel zijn begin 2012 overgedragen. De ondergrond is eigendom gebleven van de gemeente en in erfpacht uitgegeven met een looptijd van 30 jaar. De

erfpachter heeft het recht om op of na 1 januari 2017 de gronden te verwerven tegen een bij het aangaan van de erfpachtovereenkomst vastgestelde vaste koopprijs.

Beschermd wonen

De werkzaamheden rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang worden tot 2024 uitgevoerd door de centrumgemeente (gemeente Doetinchem). Op de door de gemeente Doetinchem ontvangen middelen is een positief resultaat ontstaan. Dit resultaat is volgens een verdeelmodel afgerekend met de regiogemeenten. Over het jaar 2023 volgt nog een afrekening. Er is nog geen indicatie om welk bedrag dit zal gaan.

Afkoop onderhoud graven

Het onderhoud voor graven kan worden afgekocht. Door het ontbreken van de juiste en volledige gegevens tot en met 2007 is besloten de tot dan opgebouwde bestemmingsreserve in een aantal jaren vrij te laten vallen. De laatste vrijval is in 2015 verwerkt. Nog lopende afgekochte rechten, afgekocht in de periode vóór 2008, blijken niet uit de balans. De onderhoudsverplichting en de daarmee samenhangende onderhoudskosten worden jaarlijks opgenomen in de begroting.

Vakantierechten personeel

Onze medewerkers hebben recht op vakantie- en verlofdagen. Aan het einde van het jaar zijn niet alle rechten opgenomen. De geldelijke waarde schatten wij per 31 december in op € 558.000 (2023: € 355.000). Doordat er jaarlijks een vergelijkbaar recht bestaat, nemen wij geen verplichting op in de balans.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen; langlopende overeenkomsten

In het BBV is opgenomen dat in de toelichting op de balans de belangrijke financiële verplichtingen moeten worden vermeld. De belangrijkste niet uit de balans blijvende verplichtingen op basis van langlopende overeenkomsten noemen wij hieronder.

Verplichting ultimo boekjaar	Looptijd	Omschrijving
19.400	07/2022 - 6/2025	In 2022 zijn er regionaal met 61 zorgaanbieders contracten afgesloten voor de Wmo Integrale Ondersteuning (WMO IO), jeugdhulp Gezins- en Woonvormen Jeugd (GWV) en jeugdhulp Integrale Ambulante Jeugdhulp (IAJ). Voor het onderdeel Jeugdhulp Hoog complex Weinig Voorkomend met Verblijf (HCV) zijn de contracten ingegaan per 1 januari 2023. De contracten Wmo Wonen vallen nu nog onder de gemeente Doetinchem als centrumgemeente. Dit betreft het beschermd wonen. Dit onderdeel gaat met ingang van 2025 over naar de Achterhoekse gemeenten. De contracten voor WIO, GWV en IAJ lopen af op 30 juni 2025. Bij deze contracten wordt er gefinancierd op basis van lumpsum met een afrekening op basis van zorgdagen. Voor HCV wordt een PxQ financiering toegepast.
456	08/2021 - 7/2026	De aanbestedingsovereenkomsten voor zorg voor ernstige, enkelvoudige dyslexie (EED), die zijn ingegaan op 1 augustus 2021, eindigen op 31 juli 2024. De overeenkomst is met 2 jaar verlengd tot en met 31 juli 2026.
365	2022-2025	Liemers Wegenbouw; Elementenonderhoud
120	2024	Met Schoonmaakbedrijf Drost en Zonen BV is een contract afgesloten voor schoonmaakonderhoud, glasbewassing en sanitaire voorzieningen op diverse locaties. Dit contract liep van 2014-2018. Voor de periode tot september 2024 is voor de zesde en laatste keer gebruik gemaakt van het optierecht. In 2024 wordt de schoonmaak opnieuw aanbesteed.
80	2024	Met Cater Concept is een contract afgesloten voor catering. Het contract is gestart per 1 januari 2024 voor de periode van 3 jaren. Dit contract kan vervolgens voor maximaal 3 x 2 jaar en 1 x 1 jaar verlengd worden.

Verplichting ultimo boekjaar	Looptijd	Omschrijving
65	2015-2024	Met Stedin Meetbedrijf (Joulz) is een contract afgesloten voor het leveren van meetgegevens (uitrol slimme meters). In 2023 is regionaal besloten van de verlengingsoptie gebruik te maken en te verlengen t/m december 2032.
p.m.	doorlopend	Netterden Zand en Grind en Zand BV; levering Achterhoeks Padvast.
1.000	doorlopend	Met leveranciers (PinkRoccade, Simgroep, Decade, Esri, Roxit, Centric, Unit4 (peno), etc) zijn vanaf de start van Bronckhorst in 2005 en daarna contracten afgesloten voor onderhoud of huur van programmatuur. Daarna zijn ook uitbreidingen in de contracten afgesloten voor afzonderlijke modules. De contracten zijn na afloop van de contractsduur (veelal 4 jaar) jaarlijks opzegbaar. De contractwaarde ramen we op basis van de betaalde bedragen in 2023.
47	2019-2024	Coffee Fresh Westhoff, huur van warme drankenautomaten inclusief ingrediënten. Optie om het contract drie keer met één jaar te verlengen. Per 1 februari 2024 is het eerste optiejaar gelicht.
1.480	doorlopend	Met de gemeente Doetinchem is een ICT-samenwerking overeengekomen.
2.267	2021-2025	Voor het heffen en innen van de gemeentelijk belastingen is met GBTwente een FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) afgesloten. Opzeggen van de overeenkomst kan tot een jaar voor afloop van de contractperiode (december 2024). Vanaf 2026 is het contract voor onbepaalde tijd.
105	2022-2025	Unit4; programmatuur voor het voeren van de financiële administratie. Contract voor onbepaalde tijd met eerste opzegtermijn na 4 jaar.
180	2024-2025	Stolwijk Kelderman Accountant; controle jaarrekening, verstrekken van de controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen als bedoeld in artikel 213 van de gemeentewet periode 2018 - 2021. Optie om de overeenkomst tweemaal met twee jaar te verlengen. Ook van tweede optie is gebruik gemaakt.
300	aug '21 - juli '24	Remondis heeft het bestek Beheer & Onderhoud mechanische riolering aangenomen. Dit contract liep van augustus '21 t/m 31 juli '22 en is 2x met 1 jaar verlengd. Contract loopt definitief af op 31 juli 2024. Nieuwe openbare aanbesteding loopt.
150	2024-2025	Contract voor het reinigen en inspecteren van rioleringen en het reinigen van kolken. Contract loopt af op 31 december 2025, maar kan nog 2 maal met 1 jaar verlengd worden.
285	2023-2024	Raamovereenkomst onderhoud bomen met ERES boomverzorging.
42	2021-2024	Raamovereenkomst onderhoud langenberg met Ebola.
1.200	2023-2024	Raamovereenkomst / OMOP asfaltonderhoud (en belijning/markering).
300	2022-2025	Raamovereenkomst / OMOP elementenonderhoud.
300	2023-2025	Raamovereenkomst / OMOP onderhoud openbare verlichting.
250	2024-2025	Raamovereenkomst / OMOP bermversteving.

Bedragen x € 1.000

3.6. Toelichtingen baten en lasten programmarekening

3.6.1. We sluiten het begrotingsjaar af met een positief resultaat

We hebben over 2023 een positief resultaat

We sluiten het jaar af met een voordelig saldo van € 4.273.000. Bij de begroting, en de daarop tussentijds aangebrachte wijzigingen, gingen we nog uit van een voordelig resultaat van € 179.000. In onderstaand overzicht geven we u een overzicht op hoofdlijnen.

Mutatie eigen vermogen	Raming	Rekening
Baten	106.964	109.794
Lasten	107.312	105.063
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	-348	4.731
Toevoeging aan reserves	4.396	4.723
Onttrekking aan reserves	4.924	4.264
Gerealiseerde resultaat	180	4.273

In de loop van het jaar voerden we wijzigingen door

In november 2022 stelde u de begroting vast. In januari 2023 heeft u het programmaplan vastgesteld met daarin opgenomen de beleidvoornemens voor de raadsperiode 2023 - 2026. De daarna doorgevoerde wijzigingen hebben geleid tot een begrotingsoverschot van € 179.000. De wijzigingen leest u in onderstaand overzicht.

Omschrijving	Voordelig	Nadelig	Bedrag
Primitieve begroting			2.956
Programmaplan:			
- autonome aanpassingen	2.241		
- voorstellen programmaplan		5.126	
1e Tussenrapportage 2023	384		
Doorrekening kapitaallasten (2023-2027)	101		
2e Tussenrapportage 2023		377	
<i>Totaal mutaties</i>	<i>2.726</i>	<i>5.503</i>	<i>-2.777</i>
Totaal geraamd resultaat (+ = overschot - = tekort)			179

Beschikkingen en toevoegingen aan de reserves

De individuele beschikkingen en toevoegingen aan de reserves geven we verderop in dit hoofdstuk weer in de toelichting op de baten en lasten op kostensoort (3.6.4).

Resultaat

Het resultaat is € 4.094.000 voordeliger dan we hadden verwacht. De afwijkingen op de programma's lichten we in hoofdlijnen toe bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost'.

3.6.2. We weten wat onze dekkingsmiddelen zijn

Een overzicht van onze dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Onvoorziene uitgaven (A)	0	123	1	0
<i>Lokale heffingen</i>				
- Onroerende zaakbelastingen woningen	5.767	5.838	5.838	5.805
- Onroerende zaakbelastingen eigenaren niet woningen	1.601	1.617	1.617	1.667
- Onroerende zaakbelastingen gebruikers niet woningen	977	988	988	1.012
- Forensenbelasting	60	67	67	64
- Toeristenbelasting	504	340	340	329
- Reclamebelasting	141	125	125	140
Lokale heffingen (B)	9.049	8.976	8.976	9.017
<i>Algemene uitkering</i>				
- Algemene uitkering	63.806	62.330	65.376	66.140
Algemene uitkering (C)	63.806	62.330	65.376	66.140
<i>Dividend / winstuitkering</i>				
- Alliander	399	355	323	323
- BNG	165	120	181	181
Dividend (D)	564	0	504	504
Overige algemene dekkingsmiddelen (E)	623	3.300	282	879
Saldo financieringsfunctie (F)	73	41	222	437
Totaal dekkingsmiddelen (A t/m F)	74.115	74.770	75.360	76.978

We leggen uit hoe we aan onze dekkingsmiddelen komen

We gebruiken de financiële middelen voor onze maatschappelijke doelen en verantwoordelijkheden richting onze burgers. We lichten ze hieronder toe.

Onvoorziene uitgaven

De begroting kent een post voor onvoorziene uitgaven. In de Financiële verordening Bronckhorst is dit bedrag gesteld op € 3,50 per inwoner. We gebruiken dit om eenmalige kosten te dekken die voldoen aan de drie 'O-criteria': onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. In 2023 hebben we dit budget gebruikt voor de donatie aan giro 555 voor humanitaire hulp aan Turkije, voor extra kosten van het Werkcarousel en betonrot bij de school de Rank.

Lokale heffingen

Deze baten betalen onze inwoners. Begraafrechten, riool- en afvalstoffenheffing staan niet in het overzicht. De opbrengsten hiervan zijn bedoeld om de kosten daarvan te dekken.

De toeristenbelasting en de reclamebelasting zetten we respectievelijk in voor toeristische uitgaven en subsidie aan ondernemersverenigingen en Industriekring Zelhem binnen deelprogramma 3A Economie (2.1.3). Over de lokale heffingen leest u meer in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Algemene uitkering (inclusief sociaal domein)

De verantwoording van de Algemene uitkering Gemeentefonds in 2023 valt € 764.000 hoger uit dan in de begroting (inclusief wijzigingen) was opgenomen. Dit bedrag komt precies overeen met de uitkomst van de Decemercirculaire 2023. Hierover hebben we u via de actieve informatievoorziening geïnformeerd. Besluiten genomen na 1 januari om begrotingen van het voorgaande jaar bij te stellen, mogen we niet meer opnemen. Om deze reden is de Decemercirculaire niet als begrotingswijziging verwerkt in 2023.

De hogere Algemene uitkering heeft voor € 436.000 betrekking op - inmiddels uitbetaalde - energietoelage 2023 en € 328.000 hiervan geeft een voordelig resultaat in 2023. Dit voordelig resultaat heeft voor € 25.000 betrekking op een nabetaling over 2021.

Dividend

We nemen deel in 6 bedrijven. Van 2 bedrijven (Alliander en BNG) ontvangen we dividend. Meer Informatie over de deelnemingen staat in de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Overige algemene dekkingsmiddelen

In de begroting houden we rekening met een stelpost voor het flexibel formatiebudget (€ 1 mln). Dit bestaat uit inhuur en nog niet aan taakvelden toegerekende vacatures. Door o.a. rijksbijdragen (OVO) en derden wordt een deel van de personele kosten gedekt (€ 858.000). Daarmee hebben we een budget voor het aanstellen van extra formatie. Van het totale budget is een bedrag van € 184.000 niet besteed. Aanvullend op de € 858.000 hebben we € 646.000 meer aan projecten kunnen toerekenen (bijv. aan grondexploitatie projecten van derden).

Voor de Hervormingsagenda jeugd hebben we in de begroting een stelpost opgenomen (€ 1,9 mln.). Echter door het ontbreken van de hervormingsagenda hebben we deze stelpost in de eerste tussenrapportage vrij laten vallen ten gunste van de algemene middelen.

Als gevolg van sterk stijgende energie- en grondstoffen hebben we voor de toename van de hieruit voortvloeiende kapitaallasten een stelpost opgenomen in de begroting. Voor 2023 hebben wij dit budget (eenmalig) benut voor het verhogen van de bijdrage ineens aan de realisatie van het sportcomplex Keijenborg (€ 250.000).

Saldo financieringsfunctie

De financieringsaanpak vindt u in de paragraaf Financiering (2.2.4).

Indicatoren**Lokale indicatoren**

We hebben geen lokale indicatoren vastgesteld.

Landelijke indicatoren

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
Gemiddelde WOZ waarde (x € 1.000)	CBS 2023	€ 303	€ 349	€ 419	€ 365

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Gelderland 2023
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2023	€ 877	€ 958	€ 936	€ 876
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2023	€ 917	€ 1.013	€ 988	€ 938

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 03-04-2024

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Extern - Renteverhoging op langer termijn	De financiering van 1% voor het aantrekken van leningen conform begrotingsuitgangspunten in werkelijkheid afwijkt	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	50%	€ 1.000.000	4,69%

Bedragen x € 1

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Extern - Inflatie	De inflatie wordt onvoldoende gecompenseerd	Financieel - Dit leidt tot een begrotingstekort	25%	€ 1.000.000	2,36%

Bedragen x € 1

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Mens - Een onjuiste belastingaangifte	Naar aanleiding van controles door de belastingdienst correcties worden opgelegd vanwege onjuiste aangiften omzetbelasting en btw compensatiefonds (BCF)	Financieel - Fout wordt geëxtrapoleerd naar de totaal geclaimde btw over de nog niet afgesloten (belasting) jaren en wordt teruggevorderd verhoogd met een boete en rente	30%	€ 300.000	1,00%

*Bedragen x € 1***Dekking projectkosten uit reserves**

Omschrijving	Besluit	Reserve	Toevoeging		Onttrekking		I/S
			Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	
Sparen ravijnjaar	programmaplan	Algemene reserve	500	500			I
Dekking kapitaallasten investeringsagenda	basisbegroting	BR IA kapitaallasten			72	7	S
Dekking bijdragen ineens investeringsagenda	basisbegroting	BR IA bijdragen ineens			400	95	I
Beschikking reserves Algemene Dekkingsmiddelen			500	500	472	101	

3.6.3. We hebben inzicht in onze overhead

Indicatoren

Lokale indicatoren

We hebben geen lokale indicatoren vastgesteld.

Landelijke indicatoren

Landelijk vastgestelde indicatoren	Bron	Begroot 2023	Realisatie 2023
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Rekening 2023	7,85	8,58
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Rekening 2023	7,59	7,89
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Rekening 2023	762	911
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Rekening 2023	0,99%	15,9%
Overhead (% van totale lasten)	Rekening 2023	12,3%	11,6%

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact (niet financieel)
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000	7,03%
Extern - Oorlog Oekraïne-Rusland en militair strategische ontwikkeling tegen NAVO	Cyber aanvallen komen. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot landelijke imagoschade	25%	€ 1.000.000	2,35%
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekte persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau	20%	€ 500.000	1,00%
Extern - De economische situatie	Een medewerker fraude pleegt	Financieel - Er financiële schade ontstaat en er kosten optreden voor onderzoek; Niet financieel - Er regionale imagoschade ontstaat	10%	€ 1.000.000	1,00%

Bedragen x € 1

Wat zijn de kosten

Omschrijving	Begroting 2023 (na wijziging)	Rekening 2023
<i>Lasten</i>		
Personeelskosten / personeel van derden	7.683	7.705
Energiekosten	85	99
Belastingen	9	2
Leveringen en diensten derden	4.442	4.077
Dotatie voorzieningen	238	276
Kapitaallasten	563	563
Totaal lasten	13.021	12.723
<i>Baten</i>		
Vergoedingen voor personeel	23	30
Huren	177	183
Leveringen en diensten	0	75
Bijdragen instanties / overig	187	260
Totaal baten	386	548
Saldo	12.634	12.175
Overheadpercentage (landelijke norm)	12,3%	11,6%
Overheadpercentage (gemeentelijke norm)	73%	61%

De wet geeft een kengetal voor vergelijkingen van programma's of taakvelden

In de voorgeschreven kengetallen wordt de overhead uitgedrukt in een percentage van de totale lasten van de programma's. De kosten van overhead moeten we apart administreren en zitten niet in de totale lasten van de (deel)programma's zoals getoond in de programma's in de programmaverantwoording. Voor een beeld van de totale lasten inclusief overhead van een programma tellen we dus het voornoemd percentage volgens de landelijke norm op bij de totale lasten van de (deel)programma's.

We gebruiken een ander kengetal voor bijdragen binnen kostprijzen

Voor de berekening van kostprijzen werken we met een ander percentage, namelijk de verhouding totale overhead ten opzichte van de totale loonkosten. Dit percentage hebben we voor de begroting bepaald op 73% en komt op basis van de werkelijke cijfers uit op 61% (2022: 73%). Dit percentage geeft een beter beeld van toe te rekenen kosten, want het is gerelateerd aan de eigen primaire werkzaamheden (loonkosten).

Voor het realiseren van onze ambities uit het Programmaplan heeft u in dit plan ook budget vrijgemaakt voor realisatiekracht. In 2023 is hierdoor de formatie toegenomen. We hebben door krapte op de arbeidsmarkt ook externen ingehuurd. Door deze toename van de loonkosten en de relatief gelijk blijvende overheadkosten daalt ons overheadpercentage.

Financiële afwijking

De onderschrijving op de budget heeft vooral betrekking de middelen voor de invoering van de Wet openbare overheid, het robuust rechtbeschermingsstelsel en systeemleren. De uitvoering hiervan hebben we grotendeels uitgevoerd binnen de beschikbare formatie (€ 190.000). Daarnaast is het budget voor robotisering en digitalisering niet volledig benut (€ 100.000).

We hebben kredieten voor investeringen in onze overhead

Omschrijving	Jaar	Krediet	Besteed t/m 2022	Besteed in 2023	Restant krediet
KIA Niro elektrisch	2018	46	0	-1	47
Peugeot E-208 T-862-TG	2018	37	0	37	0 A
Peugeot E-208 T-863-TG	2018	37	0	37	0 A
Peugeot E-208 T-868-TG	2018	37	0	37	0 A
Citroen e-Jumpy VXP-17-T	2018	51	0	51	0 A
Oplaadvoorziening elektrische bedrijfsauto's gemeentehuis	2018	21	0	0	21
Biometrie	2020	105	0	0	105
Herinrichting kantooromgeving	2020	710	0	6	705
Keukeninrichting	2020	70	0	0	70
LED verlichting kantoor	2023	165	0	24	141
Investeringen Overhead		1.280	0	192	

A = Afsluiten

Dekking projectkosten uit reserves

Naast de jaarlijkse budgetten gebruiken we ook reserves binnen de bedrijfsvoering. Dat ziet u hieronder:

Omschrijving	Besluit	Reserve	Toevoeging		Onttrekking		I/S
			Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	
Invoering financieel pakket	RB 29-06-2023	Algemene reserve			85	85	I
Wet openbare overheid	RB 29-06-2023	Algemene reserve			110	110	I
Derving Nuondividend	basisbegroting	BR Derving Nuondividend			172	172	I
Huisvesting (gemeentehuis / werf)	basisbegroting	BR Gemeentehuis			177	177	S
Beschikking reserves Overhead			0	0	545	545	

3.6.4. We tonen onze baten en lasten op kostensoort

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijzigingen	Rekening 2023
Baten				
Algemene uitkering	63.806	62.330	65.376	66.140
Overige inkomensoverdrachten	11.903	6.027	16.261	17.970
Belastingen	13.501	13.472	13.660	13.616
Overige opbrengsten, huren en pachten, leges	9.374	8.403	9.107	9.442
Dividend en -winstuitkering	564	475	504	504
Verkoop grond en overige duurzame goederen	1.323	1.239	1.161	823
Totaal baten	100.471	91.946	106.069	108.495
Lasten				
Personeelskosten	26.343	25.645	31.065	31.335
Afschrijvingen	3.022	2.889	3.603	3.603
Inkomensoverdrachten	39.036	33.673	42.600	41.700
Kosten derden	22.231	25.106	27.666	25.859
Dotaties voorzieningen	1.241	1.885	1.885	1.995
Aankoop grond en overige duurzame goederen	933	0	0	544
Totaal lasten	92.807	89.199	106.820	105.036
Rente				
Rente baten	189	123	874	1.073
Rente lasten	693	674	654	651
Saldo rente	503	-551	220	422
Activering grondenexploitaties	-423	-62	182	849
Saldo van baten en lasten	7.584	2.134	-348	4.731
Toevoegingen en onttrekkingen reserves				
Toevoegingen aan reserves	3.464	0	4.396	4.723
Onttrekkingen aan reserves	4.625	822	4.924	4.264
Gerealiseerde resultaat	8.745	2.956	179	4.273
(- = tekort)				

3.6.5. Wat geven we anders uit dan verwacht

In de toelichting op kostensoorten vergelijken we de ramingen 2023, na tussentijdse wijzigingen, met werkelijke uitkomst over 2023.

Algemene uitkering

De begrote Algemene uitkering is gebaseerd op de circulaires tot met september. Voor een toelichting op de hogere Algemene uitkering verwijzen we u naar de toelichting op de algemene dekkingsmiddelen (3.4.2).

Algemene uitkering	Begroting na wijziging	Rekening
Algemene uitkering gemeentefonds	65.376	66.140
Totaal Algemene uitkering	65.376	66.140

Overige inkomensoverdrachten

Van het rijk hebben we voor de opvang van vluchtelingen een hogere bijdrage ontvangen dan voorzien (€ 654.000). Daarnaast hebben we alsnog een vergoeding ontvangen voor de hersteloperatie toeslagen over 2021 en 2022 (€ 87.000) en een bijdrage in de kosten van het project ondermijning (€ 100.000).

Voor diverse projecten ontvangen wij subsidies welke niet als raming in de begroting zijn verwerkt. Hier tegenover staan de lasten voor de uitvoering van deze projecten. Het betreft ondermeer de projecten Bloemenbuurt Zelhem, compactisering centrum Hengelo, woningbouwlocatie Achter de Hoven Zelhem, landschapsprojecten en Duurzame mobiliteit Achterhoek (€ 411.000). Daarnaast hebben we een vergoeding ontvangen van de belastingdienst op basis van de Wet tegemoetkomingen loondomein over 2022 (€ 64.000) en ontvangen van het Uvw ziekengeld (€ 102.000).

Overige inkomensoverdrachten	Begroting na wijziging	Rekening
Bijdragen rijk	13.372	14.242
Verhaal / terugvorderingen	502	444
Eigen bijdragen	332	464
Overige bijdragen overheidsinstanties	2.056	2.820
Totaal overige inkomensoverdrachten	16.261	17.970

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen en heffingen verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Belastingen	Begroting na wijziging	Rekening
Onroerende zaakbelastingen:		
- woningen	5.838	5.805
- niet woningen, eigenaren	1.617	1.667
- niet woningen, gebruikers	988	1.012
Toeristenbelasting	340	329
Forensenbelasting	67	64
Reclamebelasting	125	140
Rioolheffingen:		
- woningen	4.225	4.176
- niet woningen	459	423
Totaal belastingen	13.660	13.616

Overige opbrengsten, huren en pachten en leges

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten	Begroting na wijziging	Rekening
Pachten	28	46
Huren		
- woningen	30	31
- overige gebouwen	685	734
- gronden	11	5
Leges		
- bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.436	1.485
- rijbewijzen en reisdocumenten	181	295
- overige leges	103	203
Overige opbrengsten		
- afvalstoffenheffing	3.680	3.602
- opbrengst grondstoffen (afvalstoffenheffing)	286	432
- lijkbezorgingsrechten	589	543
- overig	1.569	1.585
- detacheringen wsw-ers	487	453
- detacheringen overig	23	30
Totaal overige opbrengsten, huren en pachten en leges	9.107	9.442

Afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten

Voor een toelichting op de heffingen verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Dividend en winstuitkering

Voor een toelichting verwijzen we u naar de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Dividend, winstuitkering	Begroting na wijziging	Rekening
Bank Nederlandse Gemeenten	181	181
Alliander	323	323
Totaal dividend en winstuitkering	504	504

Verkoop grond en overige duurzame goederen

In het grondexploitatiecomplex Vinkenkamp in Zelhem hebben we een perceel verkocht. Daarnaast hebben we de Vordering in Vorden over gedragen en zijn percelen verkocht in het CPO project Hummelo.

Personeelskosten

Personeelskosten	Begroting na wijziging	Rekening
Vergoeding raadsleden	398	401
College	590	598
Griffie	329	337
Ambtenaren burgerlijke stand	9	14
Wsw	2.523	2.310
Nieuw beschut participatie	205	231
Gemeentelijke organisatie	27.011	27.442
Totaal personeelskosten	31.065	31.335

Afschrijvingen

Afschrijvingen	Begroting na wijziging	Rekening
Programma 1 Zorg en ondersteuning	96	98
Programma 2 Wonen en leefomgeving	2.642	2.701
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	257	240
Algemene dekkingsmiddelen	45	0
Overhead	563	563
Totaal afschrijvingen	3.603	3.603

Inkomensoverdrachten

We geven in het onderstaande overzicht een globaal inzicht in de kosten voor sociale uitkeringen, subsidies en bijdragen.

Inkomensoverdrachten	Begroting na wijziging	Rekening
Afdracht leges en overige inkomensoverdrachten rijk	286	312
Sociale uitkeringen in geld	6.833	7.187
Sociale uitkeringen in natura	21.169	20.963

Subsidies:

- raadsfracties	7	5
- SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	36	36
- dierenopvang	52	54
- VVV	143	123
- Yunio	509	510
- bibliotheken	666	666
- loon- en activeringskosten werkdeel	1.114	1.055
- overige subsidies	3.548	3.025

Bijdragen gemeenschappelijke regelingen:

- Regio Achterhoek	267	262
- ODA	1.139	1.190
- SON	194	180
- VNOG	2.374	2.252
- GGD	710	701
- ECAL	273	256
- overige bijdragen	372	496

Gemeentelijke bijdragen:

- VNG	165	180
- Laborijn	1.753	1.754
- Overige bijdragen gemeenten	795	307
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	195	185
Totaal inkomensoverdrachten	42.600	41.700

Kosten derden, aankoop grond en overige duurzame goederen

Kosten derden	Begroting na wijziging	Rekening
Onderzoek en advisering derden	335	664
Dienstverlening door derden	15.841	13.422
Gemeentelijke- en motorrijtuigenbelasting en overige heffingen	353	335
Huur	1.388	1.138
Gas, water, elektra en brandstoffen	1.145	1.166
Inkoop materiaal, gegevens en overig	6.226	5.639
Overige kosten derden	2.378	3.496
Totaal kosten derden	27.666	25.859

Dotaties voorzieningen

Dotatie voorzieningen	Begroting na wijziging	Rekening
Pensioen- en wachtgeldverplichtingen	107	-104
Sportaccommodaties	334	334
Gemeentelijke gebouwen	557	807
Vervangingsinvesteringen riolering	887	887
Tariefegalisatie rioolheffing	0	136
Tariefegalisatie afvalstoffenheffing	0	114
Verlofsparen	0	33
Reïntegratietrajecten en reparatie 3e jaar WW	0	38
Totaal dotaties voorzieningen	1.885	1.995

Pensioen- en wachtgeldverplichtingen

De voorzieningen hebben we op peil gebracht in overeenstemming met gehanteerde uitgangspunten en de uitgevoerde actuariële berekeningen. Door een hogere rekenrente, gehanteerd bij de actuariële berekening, kon een aanzienlijk deel van de getroffen voorzieningen vrijvallen. Meer informatie vindt u in de toelichting op de balans (3.3.3).

Onderhoud sportaccommodaties en gemeentelijke gebouwen

De dotaties aan deze voorziening zijn gebaseerd op de in 2018 geactualiseerde onderhoudsplanningen.

Vervangingsinvesteringen in riolering

Met vervangingsinvesteringen in riolering houden we rekening in de tariefstelling. De hiervoor ontvangen baten zijn toegevoegd aan de voorziening. We dekken hieruit de daadwerkelijke vervangingsinvesteringen.

Tariefegalisatie riool- en afvalstoffenheffing

Op de riool- en afvalstoffenheffing hebben we een positief resultaat behaald. Deze overschotten hebben we toegevoegd aan de betreffende voorzieningen.

Verlofsparen

Vanaf 2022 is het mogelijk om, door aanpassing van de CAO-gemeenten, bovenwettelijke verlofuren te sparen. Voor de hieruit voortvloeiende verplichting hebben wij een voorziening getroffen.

Aankoop grond en overige duurzame goederen

In het grondexploitatiecomplex Industriepark Zelhem hebben we een perceel verworven. Daarnaast hebben we 5 chalets aangekocht voor de huisvesting van Oekraïners.

Rente baten, rente lasten

Rente	Begroting na wijziging	Rekening
Rente baten:		
Rente baten	870	1.069
Personeelshypotheke	4	4
Totaal rente baten:	874	1.073
Rente lasten:		
Leningportefeuille	548	547
Rentelasten overig	0	2
Rekening-courant, kortlopende leningen en kosten	1	0
Beheerkosten SvN	26	24
Toevoeging rente voorziening afkoop onderhoud graven	78	78

Rente	Begroting na wijziging	Rekening
Totaal rente lasten:	654	651
Totaal rente	220	422

Activering grondenexploitaties

De activering heeft betrekking op het overbrengen van de mutaties in de grondenexploitatie naar de balans, onderdeel Voorraden (3.3.2). De mutaties zijn als volgt weer te geven:

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Grondverwerving, bouw- woonrijp maken, plankosten ed.	1.177	161	623
Rentekosten			13
Mutatie voorziening			221
Afsluiten complexen	222	242	242
Grondverkopen, overige opbrengsten	-975	-221	-251
Totaal activering voorraad grond	423	182	849

Toevoeging aan reserves

Toevoeging reserves	Besluit	Begroting na wijziging	Rekening	I / S
Beschermde wonen	RB 21-12-2023	25	25	I
Mantelzorgbeleid	RB 21-12-2023	40	40	I
Programma Migratie & Integratie	RB 21-12-2023	3.276	3.545	I
Onderhoudsplan civiele kunstwerken	RB 21-12-2023	100	100	I
Bovenwijkse voorzieningen	RB 21-12-2023	140	198	S
Extra bijdrage realisatie sportcomplex Keijenborg	RB 21-09-2023	250	250	I
Vitale kernen	RB 21-12-2023	65	65	I
Sparen ravijnjaar	programmaplan	500	500	I
Totaal toevoeging aan reserves		4.396	4.723	

Onttrekkingen aan reserves

Onttrekking reserves	Besluit	Begroting na wijziging	Rekening	I / S
Bijzondere bijstand t.i.v. Minimafonds	basisbegroting	0	6	S
Gezond in de stad	RB 29-06-2023	17	17	I
Versterking sociale basis	RB 29-06-2023	31	31	I
Clïëntondersteuning	RB 29-06-2023	38	38	I
Armoedebestrijding jeugd	RB 29-06-2023	189	189	I
Energietoeslag 2023	RB 29-06-2023	578	578	I
Opvang Vluchtelingen Oekraïne	RB 29-06-2023	666	666	I
Vb van de bouw van de VO-school in Vorden	RB 29-06-2023	40	40	I
Vb Zomerweg Drempt	RB 29-06-2023	50	50	I
Verduurzamen maatschappelijke organisaties	RB 29-06-2023	55	55	I
Haalbaarheidsonderzoeken Integraal Huisvestingsplan (IHP)	RB 29-06-2023	60	60	I
Versterking van het landschap	RB 29-06-2023	92	92	I
Bijdrage vervanging bruggen voor toeristische infrastructuur	RB 29-06-2023	100	100	I
Verkeersaanpassingen Hummelo	RB 20-10-2022	100	100	I
Invoering Omgevingswet	RB 29-06-2023	228	228	I
Investeringsregeling verduurzamen maatschappelijke organisaties	RB 29-09-2022	600	306	I
Aankoop Zomerweg 28	RB 29-06-2023	550	550	I
Revitaliseren van bedrijventerreinen	RB 29-06-2023	40	40	I
Erf-coaches Vitaal buitengebied	RB 29-06-2023	50	50	I

Onttrekking reserves	Besluit	Begroting na wijziging	Rekening	I / S
Toerisme en recreatie besteding algemene plannen	RB 20-10-2022	75	75	I
Uitvoering projecten vitale kernen	RB 20-10-2022	350	350	I
Invoering financieel pakket	RB 29-06-2023	85	85	I
Wet openbare overheid	RB 29-06-2023	110	110	I
Derving Nuondividend	basisbegroting	172	172	I
Huisvesting (gemeentehuis / werf)	basisbegroting	177	177	S
Dekking kapitaallasten investeringsagenda	basisbegroting	72	7	S
Dekking bijdragen ineens investeringsagenda	basisbegroting	400	95	I
Totaal onttrekking aan reserves		4.924	4.264	

(I = incidentele onttrekking reserve; S = structurele onttrekking reserve)

In de toelichting op de programma's hebben we de stortingen en onttrekkingen eveneens weergegeven waarbij we aanvullend hebben vermeld op welke reserve de mutatie betrekking heeft.

3.7. Begrotingsrechtmatigheid

Bij begrotingsrechtmatigheid gaat het om de rechtmatigheid van afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel voor de exploitatie als investeringskosten. Iedere overschrijding van lasten of investeringskredieten wordt als onrechtmatig beschouwd als deze niet past binnen de gemaakte afspraken.

De over- en onderschrijdingen op de programma's geven we weer in het onderstaande overzicht.

Deelprogramma	Lasten begroting 2023 (incl. wijziging)	Lasten 2023	Overschrijding (-) Onderschrijding (+)
1A Vitale inwoners en samenleving	8.816	8.098	718
1B Toegang en individuele voorzieningen	38.685	38.708	-23
2A Passend wonen	2.348	3.629	-1.281
2B Aantrekkelijke leefomgeving	30.316	28.875	1.442
3A Economie	2.076	1.840	237
3B Duurzaamheid	6.267	6.431	-164
4A Besturen	3.851	3.704	147
Algemene dekkingsmiddelen	1.931	1.056	875
Overhead	13.021	12.723	298
Totaal	107.312	105.063	2.249

Toelichting op de overschrijding van de lasten

Programma 1B: betreft een groot deel open einde regelingen, daarmee is de overschrijding acceptabel. Gezien het geringe bedrag hebben wij dit niet nader onderzocht.

Programma 2A: in de jaarrekening is de claim verwerkt (€ 912.000) na een lange procedure rond projectontwikkeling. Met de vaststelling van de jaarrekening stemt uw raad in met deze vergoeding. Een overschrijding van € 179.000 kent een rijkssubsidie die dit compenseert. Voor wonen (inhuur (€ 85.000) en grondzaken (€ 69.000) zijn extra kosten gemaakt. Voor grondzaken is voor 2024 een extra budget gevraagd voor dergelijke kosten zoals zoekkosten.

Programma 3B: de kosten voor de energietransitie waren hoger dan begroot. De aanneme is gedaan dat de formatie uitbreiding voor de energietransitie uit de vacatureruimte kwam, terwijl we de feitelijke fte's financieren uit de rijksmiddelen. Bij de sturen is derhalve uitgegaan van een onjuiste omvang van deze rijksmiddelen waardoor een overschrijding is ontstaan gelijk aan de omvang van deze fte's.

3.8. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 17 mei 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.293.580. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Er zijn geen geconstateerde afwijkingen boven de verantwoordingsgrens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

3.9. Incidentele baten en lasten

Volgens de voorschriften van de toezichthouder (Provincie Gelderland) worden baten en lasten als incidenteel aangemerkt wanneer ze de begroting niet meer dan drie achtereenvolgende jaren beïnvloeden. Tijdelijke geldstromen, waarvan de eindigheid vastligt, merken we ook als incidenteel aan. De toezichthouder gebruikt dit overzicht om te bepalen of onze financiële positie materieel sluitend is (in meerjarenperspectief). Voor de bepaling van dat beeld worden de incidentele baten en lasten namelijk buiten beschouwing gelaten.

Van de incidenteel opgenomen baten en lasten in de rekening is het onderstaande overzicht te geven. Hierbij hebben we een ondergrens aangehouden van € 50.000.

Omschrijving	Begroting (na wijziging)	Rekening
Resultaatbestemmingen 2022	1.709	1.709
	1.709	1.709
<i>Zorg en ondersteuning</i>		
Inburgering (spuk)	494	412
Inburgering (spuk)	-494	-412
Vluchtelingen		219
Vluchtelingen		-355
Vluchtelingen (Oekraïne)	2.790	2.585
Vluchtelingen (Oekraïne)	-5.375	-5.673
Intergraal Zorgakkoord		-67
Energietoeslag	1.651	1.675
Hersteloperatie toeslagen (2021/2022)		-87
Afwikkeling Delta; schadevergoeding		105
Beschermde wonen, gelden centrumgemeente	-339	-339
Programma Zorg en ondersteuning	-1.273	-1.938
<i>Wonen en leefomgeving</i>		
Winstnemering / afsluiting grondenexploitaties	-242	-342
Schade vergoeding Kerkweide Kranenburg		912
Aankoop Zomerweg	550	566
Grondverkopen	-920	-220
Grondverkopen; boekwaarde		87
Grondverkopen, groenstroken ed		-67
Sportbeleid	1.000	401
Programma Wonen en leefomgeving	388	1.335
<i>Bedrijvigheid en ontwikkeling</i>		
Gebiedsontwikkeling Industriepark Zelhem, verliesvoorziening		-221
Vitale kernen	285	268
Vitale kernen		-101
Programma Bedrijvigheid en ontwikkeling	285	-54
<i>Bestuur</i>		
Pensioenvoorziening wethouders		-104
Programma Bestuur	0	-104
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>		
Algemene uitkering: energietoeslag	-1.494	-1.494
Algemene dekkingsmiddelen	-1.494	-1.494

Omschrijving	Begroting (na wijziging)	Rekening
Saldo incidentele baten en lasten (+ = per saldo lasten)	-386	-546

3.10. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

3.11. Overzicht baten en lasten per taakveld

Programma's

1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie						
Totaal lasten (4)	1.724	2.043	7.137	6.692	445	V
Totaal baten (8)	5	6	6.188	6.915	727	V
Saldo	-1.719	-2.037	-949	223	1.172	V
7.1 Volksgezondheid						
Totaal lasten (4)	1.188	1.357	1.679	1.406	273	V
Totaal baten (8)	-9	0	297	235	-62	N
Saldo	-1.196	-1.357	-1.382	-1.171	211	V
Totaal deelprogramma 1A	-2.916	-3.394	-2.332	-948	1.384	V
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen						
Totaal lasten (4)	1.272	1.467	1.866	1.814	52	V
Totaal baten (8)	55	5	5	23	17	V
Saldo	-1.217	-1.461	-1.861	-1.792	69	V
6.3 Inkomensregelingen						
Totaal lasten (4)	8.587	6.247	9.374	9.342	32	V
Totaal baten (8)	5.192	5.398	5.930	6.077	146	V
Saldo	-3.396	-850	-3.444	-3.265	179	V
6.4 WSW en beschut werk						
Totaal lasten (4)	4.845	4.950	5.057	4.844	213	V
Totaal baten (8)	603	500	475	765	290	V
Saldo	-4.242	-4.450	-4.582	-4.080	502	V
6.5 Arbeidsparticipatie						
Totaal lasten (4)	760	1.539	946	876	70	V
Totaal baten (8)	167	0	12	129	117	V
Saldo	-592	-1.539	-934	-747	187	V
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)						
Totaal lasten (4)	1.163	1.334	1.553	1.750	-197	N
Totaal baten (8)	54	11	31	42	11	V
Saldo	-1.109	-1.322	-1.522	-1.708	-186	N
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+						
Totaal lasten (4)	9.162	9.893	503	517	-14	N
Totaal baten (8)	393	393	0	4	4	V
Saldo	-8.768	-9.500	-503	-513	-10	N
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)						
Totaal lasten (4)	0	0	3.941	3.823	118	V
Totaal baten (8)	0	0	232	309	77	V
Saldo	0	0	-3.709	-3.515	195	V
6.71B Begeleiding (WMO)						
Totaal lasten (4)	0	0	2.848	4.021	-1.173	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-2.848	-4.021	-1.173	N
6.71C Dagbesteding (WMO)						
Totaal lasten (4)	0	0	1.180	122	1.058	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-

1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
Saldo	0	0	-1.180	-122	1.058	V
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-						
Totaal lasten (4)	8.844	7.082	702	740	-39	N
Totaal baten (8)	4	0	0	7	7	V
Saldo	-8.840	-7.082	-702	-733	-32	N
6.72A Jeugdhulp begeleiding						
Totaal lasten (4)	0	0	197	72	125	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-197	-72	125	V
6.72B Jeugdhulp behandeling						
Totaal lasten (4)	0	0	4.507	5.621	-1.114	N
Totaal baten (8)	0	0	0	2	2	V
Saldo	0	0	-4.507	-5.618	-1.111	N
6.72C Jeugdhulp dagbesteding						
Totaal lasten (4)	0	0	449	22	427	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-449	-22	427	V
6.73A Pleegzorg						
Totaal lasten (4)	0	0	298	562	-265	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-298	-562	-265	N
6.73B Gezinsgericht						
Totaal lasten (4)	0	0	324	220	103	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-324	-220	103	V
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig						
Totaal lasten (4)	0	0	2.350	2.135	215	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-2.350	-2.135	215	V
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf						
Totaal lasten (4)	0	0	1.534	763	770	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-1.534	-763	770	V
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf						
Totaal lasten (4)	0	0	261	406	-146	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-261	-406	-146	N
6.74C Gesloten plaatsing						
Totaal lasten (4)	0	0	0	301	-301	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	0	-301	-301	N
6.81 Geëscaleerde zorg 18+						
Totaal lasten (4)	252	116	73	82	-9	N
Totaal baten (8)	338	0	0	0	0	-
Saldo	86	-116	-73	-82	-9	N
6.81A Beschermd wonen (WMO)						
Totaal lasten (4)	0	0	0	2	-2	N
Totaal baten (8)	0	0	339	339	0	-
Saldo	0	0	339	337	-2	N
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)						

1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
Totaal lasten (4)	0	0	16	13	3	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-16	-13	3	V
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
Totaal lasten (4)	842	1.048	198	210	-12	N
Totaal baten (8)	4	0	0	3	3	V
Saldo	-838	-1.048	-198	-207	-9	N
6.82A Jeugdbescherming						
Totaal lasten (4)	0	0	476	407	69	V
Totaal baten (8)	0	0	0	6	6	V
Saldo	0	0	-476	-401	75	V
6.82B Jeugdreclassering						
Totaal lasten (4)	0	0	33	40	-7	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	0	-33	-40	-7	N
Totaal deelprogramma 1B	-28.917	-27.368	-31.660	-31.003	658	V
2A PASSEND WONEN						
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)						
Totaal lasten (4)	381	213	687	747	-59	N
Totaal baten (8)	537	183	389	444	54	V
Saldo	156	-30	-298	-303	-5	N
8.3 Wonen en bouwen						
Totaal lasten (4)	1.762	1.908	1.661	2.882	-1.221	N
Totaal baten (8)	1.628	2.905	2.294	1.634	-660	N
Saldo	-133	997	633	-1.248	-1.881	N
Totaal deelprogramma 2A	23	968	335	-1.551	-1.886	N
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden						
Totaal lasten (4)	488	433	433	437	-4	N
Totaal baten (8)	466	122	125	232	107	V
Saldo	-21	-311	-308	-205	102	V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer						
Totaal lasten (4)	4.739	2.827	2.858	2.897	-39	N
Totaal baten (8)	2.716	0	0	0	0	-
Saldo	-2.023	-2.827	-2.858	-2.897	-39	N
1.2 Openbare orde en veiligheid						
Totaal lasten (4)	979	736	739	801	-63	N
Totaal baten (8)	219	0	7	136	129	V
Saldo	-760	-736	-732	-666	66	V
2.1 Verkeer en vervoer						
Totaal lasten (4)	6.567	6.170	6.583	6.302	281	V
Totaal baten (8)	552	129	129	297	168	V
Saldo	-6.015	-6.041	-6.453	-6.005	448	V
2.2 Parkeren						
Totaal lasten (4)	33	34	34	34	0	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	-33	-34	-34	-34	0	N
2.5 Openbaar vervoer						

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
Totaal lasten (4)	68	26	76	80	-4	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	-68	-26	-76	-80	-4	N
4.1 Openbaar basisonderwijs						
Totaal lasten (4)	0	9	231	225	6	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	0	-9	-231	-225	6	V
4.2 Onderwijshuisvesting						
Totaal lasten (4)	1.489	1.376	1.244	1.259	-15	N
Totaal baten (8)	223	37	36	38	2	V
Saldo	-1.265	-1.340	-1.208	-1.221	-13	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken						
Totaal lasten (4)	2.044	1.652	1.696	1.380	316	V
Totaal baten (8)	392	158	117	151	34	V
Saldo	-1.652	-1.495	-1.578	-1.229	349	V
5.1 Sportbeleid en activering						
Totaal lasten (4)	1.099	780	1.871	1.367	504	V
Totaal baten (8)	423	0	514	504	-10	N
Saldo	-676	-780	-1.357	-863	494	V
5.2 Sportaccommodaties						
Totaal lasten (4)	1.198	1.264	1.262	1.245	17	V
Totaal baten (8)	398	392	392	410	18	V
Saldo	-800	-873	-871	-835	36	V
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
Totaal lasten (4)	154	195	189	162	27	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	-154	-195	-189	-162	27	V
5.4 Musea						
Totaal lasten (4)	18	18	18	19	-1	N
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	-18	-18	-18	-19	-1	N
5.5 Cultureel erfgoed						
Totaal lasten (4)	707	432	461	419	42	V
Totaal baten (8)	51	0	42	34	-8	N
Saldo	-656	-432	-419	-386	33	V
5.6 Media						
Totaal lasten (4)	724	752	806	817	-11	N
Totaal baten (8)	42	72	79	78	0	N
Saldo	-681	-680	-727	-739	-12	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
Totaal lasten (4)	3.627	3.258	4.066	3.804	262	V
Totaal baten (8)	250	66	63	219	156	V
Saldo	-3.377	-3.192	-4.003	-3.585	418	V
7.2 Riolering						
Totaal lasten (4)	3.080	3.496	3.683	3.562	121	V
Totaal baten (8)	4.459	4.496	4.791	4.598	-194	N
Saldo	1.379	1.000	1.108	1.035	-73	N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria						
Totaal lasten (4)	489	527	497	523	-25	N

2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
Totaal baten (8)	529	589	589	543	-45	N
Saldo	40	62	92	21	-71	N
8.1 Ruimtelijke ordening						
Totaal lasten (4)	1.920	1.866	3.570	3.540	30	V
Totaal baten (8)	184	113	1.232	1.219	-13	N
Saldo	-1.735	-1.753	-2.338	-2.322	17	V
Totaal deelprogramma 2B	-18.515	-19.678	-22.201	-20.417	1.784	V
3A ECONOMIE	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
3.1 Economische ontwikkeling						
Totaal lasten (4)	1.439	587	1.142	1.038	105	V
Totaal baten (8)	126	0	0	327	327	V
Saldo	-1.312	-587	-1.142	-710	432	V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
Totaal lasten (4)	128	108	157	140	18	V
Totaal baten (8)	0	0	0	0	0	-
Saldo	-129	-108	-157	-140	18	V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Totaal lasten (4)	65	66	68	68	0	V
Totaal baten (8)	25	0	0	1	1	V
Saldo	-41	-66	-68	-68	1	V
3.4 Economische promotie						
Totaal lasten (4)	522	536	708	594	114	V
Totaal baten (8)	583	421	385	375	-10	N
Saldo	61	-115	-324	-219	105	V
Totaal deelprogramma 3A	-1.420	-876	-1.692	-1.137	555	V
3B DUURZAAMHEID	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
7.3 Afval						
Totaal lasten (4)	2.864	3.252	3.249	3.200	49	V
Totaal baten (8)	4.409	3.966	3.966	4.033	68	V
Saldo	1.545	714	717	833	116	V
7.4 Milieubeheer						
Totaal lasten (4)	1.709	1.510	3.018	3.231	-213	N
Totaal baten (8)	178	64	1.150	1.161	11	V
Saldo	-1.532	-1.446	-1.868	-2.070	-202	N
Totaal deelprogramma 3B	14	-732	-1.151	-1.237	-85	N
4A BESTUREN	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Verschil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.1 Bestuur						
Totaal lasten (4)	1.281	2.154	2.239	2.034	205	V
Totaal baten (8)	2	0	6	12	6	V
Saldo	-1.279	-2.154	-2.233	-2.023	211	V
0.2 Burgerzaken						
Totaal lasten (4)	1.537	1.319	1.612	1.670	-58	N
Totaal baten (8)	440	355	254	379	125	V
Saldo	-1.097	-964	-1.358	-1.291	68	V
Totaal deelprogramma 4A	-2.376	-3.119	-3.592	-3.313	278	V

Algemene dekkingsmiddelen

Dividenden	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.5 Treasury						
Totaal lasten (4)	0	4	4	0	4	V
Totaal baten (8)	564	475	504	504	0	-
Saldo	564	471	500	504	4	V

Saldo financieringsfunctie rente	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.5 Treasury						
Totaal lasten (4)	859	654	652	650	2	V
Totaal baten (8)	932	695	874	1.087	213	V
Saldo	73	41	222	437	215	V

Lokale heffingen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.61 OZB woningen						
Totaal lasten (4)	500	426	577	546	31	V
Totaal baten (8)	5.767	5.838	5.838	5.805	-33	N
Saldo	5.266	5.412	5.262	5.260	-2	N

0.62 OZB niet-woningen						
Totaal lasten (4)	93	95	96	94	2	V
Totaal baten (8)	2.578	2.606	2.606	2.679	74	V
Saldo	2.484	2.510	2.509	2.585	76	V

0.64 Belastingen overig						
Totaal lasten (4)	21	29	30	29	1	V
Totaal baten (8)	141	125	125	140	15	V
Saldo	119	96	95	111	16	V
Saldo	7.870	8.018	7.867	7.956	90	V

Algemene uitkering	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds						
Totaal lasten (4)	0	0	0	0	0	-
Totaal baten (8)	63.806	62.330	65.376	66.140	764	V
Saldo	63.806	62.330	65.376	66.140	764	V

Overige algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.8 Overige baten en lasten						
Totaal lasten (4)	284	3.423	573	-262	835	V
Totaal baten (8)	907	20	1.187	1.212	25	V
Saldo	623	-3.403	614	1.474	860	V

Overhead

Overhead	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.4 Overhead						
Totaal lasten (4)	11.771	11.355	13.021	12.723	298	V
Totaal baten (8)	526	230	386	548	161	V
Saldo	-11.245	-11.124	-12.634	-12.175	459	V

Reserves

0.10 Mutaties reserves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
0.10 Mutaties reserves						
Totaal lasten (4)	3.464	0	4.396	4.723	-327	N
Totaal baten (8)	4.625	822	4.924	4.264	-659	N
Saldo	1.161	822	528	-458	-986	N
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroot na wijz. 2023	Rekening 2023	Vershil begr.na wijz. / rekening	V / N
Saldo	0	-2.956	-179	-4.273	4.093	V

3.12. We geven informatie over Wet Normering Topsalarissen (WNT)

Op grond van de WNT wordt in de jaarrekening informatie opgenomen over de bezoldiging van onze (voormalige) topfunctionarissen.

Omschrijving (bedragen in €)	B.J. Drewes	E.J.A. Hanzens	M. Veenbergen
Functiegegevens	directeur	waarnemend directeur	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 t/m 30-11	1-11 t/m 31/12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.590	17.620	103.700
Beloningen betaalbaar op termijn	17.849	2.659	15.437
<i>Subtotaal</i>	<i>126.439</i>	<i>20.279</i>	<i>119.137</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	204.060	37.268	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	126.439	20.279	119.137
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t. / n.v.t.	n.v.t. / n.v.t.	n.v.t. / n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2022	B.J. Drewes	M. Veenbergen
Functiegegevens	directeur	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 t/m 31-12	10-1 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.066	90.195
Beloningen betaalbaar op termijn	20.198	15.870
<i>Subtotaal</i>	<i>133.264</i>	<i>106.065</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000	210.674
Bezoldiging	133.264	106.065

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking:

Omschrijving (bedragen in €)	M. Rommers
Functiegegevens	waarnemend directeur
Kalenderjaar	2023 2022
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	11-12 t/m 31/12 n.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	75
Individuele toepassing bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	29.500
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	15.900
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Bezoldiging in de betreffende periode	10.125
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	10.125
-/- Onverschuldigd betaalde en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Totale bezoldiging, exclusief btw	10.125

Omschrijving (bedragen in €)	M. Rommers	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t. / n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

We hebben binnen onze organisatie geen medewerkers die meer verdienen dan volgens de WNT is toegestaan en voldoen hiermee aan onze verplichtingen in het kader van de WNT.

3.13. Borg- en garantiestellingen

Gewaarborgde geldleningen	1-1-2023	31-12-2023	Oorspronkelijk leningbedrag	rente %	looptijd	eind-datum
Voetbalvereniging HC'03	47	41	125	3,900%	20 jaar	14-09-32
Saldo	47	41				

Gegarandeerde geldleningen via het WSW (garantstelling indirect voor 50%)	1-1-2023	31-12-2023	Oorspronkelijk leningbedrag	rente %	looptijd	eind-datum
Stichting HABION	13.000	13.000	13.000	2,515%	30 jaar	02-05-43
ProWonen	10.000	10.000	10.000	3,735%	19 jaar	01-03-25
ProWonen	15.000	15.000	15.000	3,830%	20 jaar	02-05-32
ProWonen	5.000	5.000	5.000	1,199%	20 jaar	31-05-39
ProWonen	10.000	10.000	10.000	0,667%	40 jaar	16-02-60
ProWonen	7.500	7.500	7.500	0,428%	40 jaar	28-09-60
ProWonen	10.000	10.000	10.000	0,084%	10 jaar	25-06-31
Sité Woondiensten	892	892	892	4,690%	32 jaar	01-08-30
Sité Woondiensten	5.400	0	7.000	0,05%	6 jaar	15-03-28
Saldo	76.792	71.392				

Borgstelling hypothecaire geldleningen verstrekt aan ambtenaren door het HVO	1-1-2023	31-12-2023	Oorspronkelijk
14 ambtenaren	1.360	1.283	2.078

In de balans opgenomen:	2022	2023
Gewaarborgde geldleningen	47	41
Gegarandeerde geldleningen via het WSW 50%	38.396	35.696
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	1.360	1.283
Totaal	39.803	37.020

3.14. Bijlage Sisa overzicht

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/06</i>
			€ 5.457.001			€ 0	€ 0	€ 114.839
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
<i>Aard controle R Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10</i>					
€ 0	€ 62.790	€ 5.634.630	€ 8.389.429					

FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> Indicator: B2/01	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/02	<i>Aard controle D2</i> Indicator: B2/03	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/04	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/05	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/06
			0	36	3	7	Ja	Ja
		Wijziging keuze per (2023/2024)	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/08	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/09	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/10		
		N.V.T.		Nee				
		Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/11	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/12	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/13	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/14	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/15	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/16	
		€ 23.366	€ 27.313				€ 0	€ 0
		Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/21	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/22	
		€ 0	€ 13.680	€ 10.404	€ 24.276	€ 5.385	€ 14.361	
		Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/25	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: B2/27		
		€ 12.000	€ 12.000	€ 400	€ 400	€ 60.531		

BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06</i>
			1 SUVIS21-2-03063614	€ 252.943	€ 252.943	Ja		Nee
			2					
			100					
			Kopie Beschikingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: C32/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09</i>			
			1 SUVIS21-2-03063614	N.v.t.				
			2					
			100					
BZK	C47B	Volkshuisvesting (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één gemeente/provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente of provincie invullen	Deelplannaam / projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per deelplan
		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47B/06</i>
			1 Regio Achterhoek	Deelplan 2: Bronckhorst	52	62	34	€ 225.980
			2					
			16					
			Kopie deelplannaam / project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: C47B/11</i>	
			1 Deelplan 2: Bronckhorst	€ 311.813	€ 70.590	€ 156.422	€ 155.391	
			2					
			16					
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C47B/12</i>					
			Nee					

BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06</i>
			142	€ 1.559	€ 5.001	286	€ 285.473	€ 285.628
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>						
428	€ 141.489	€ 172.331						
Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>			
249	331	62	68	298	0			
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
		<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>					
		€ 931	Nee					

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C92/01</i>	Bedrag doorgeschoven naar t+1 <i>Aard controle R Indicator: C92/02</i>	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03</i>	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04</i>	Aantal gebruikte leermiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05</i>	
			€ 35.754	€ 0	3	71	34	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C94/02</i>	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03</i>	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 <i>Aard controle R Indicator: C94/04</i>	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en <i>Aard controle R Indicator: C94/05</i>	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen <i>Aard controle R Indicator: C94/06</i>
			1 LAI23-03468893	€ 36.842	0	0	0	€ 0
			2					
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling <i>Aard controle R Indicator: C94/07</i>	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b <i>Aard controle R Indicator: C94/08</i>	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. <i>Aard controle R Indicator: C94/09</i>	Eindverantwoording (ja/nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10</i>		
			1 € 0	€ 36.842	€ 0	Nee		
			2					
			100					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) <i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	
			€ 237.616	€ 13.187	€ 0	€ 66.389	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>		
			1					
			2					
			100					

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld <i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen <i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>
			€ 0	€ 0	€ 16.615	€ 0	€ 0
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs <i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>	
		1					
		2					
		100					
OCW	D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: D22/01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D22/03</i>		
		1	€ 0	€ 0	Ja		
		2					
		100					

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 196.423	€ 196.423	€ 1.590.242	€ 1.590.242
			2 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	€ 78.706	€ 78.706	€ 1.060.007	€ 1.060.007
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Ja			
			2 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Bronckhorst: Renovatie Bloemenbuurt Zelhem	Ja		
			2 060197 Gemeente Aalten	IENW/BSK-2022/21518	Bronckhorst: Vitaliseren centrum kern Steenderen - fase J.F Oltmansstraat en deel marktplein	Nee		
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06</i>
			1 030004 Provincie Overijssel	IENW/BSK-2022/310682	0	0	0	0
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08</i>				
			1 IENW/BSK-2022/310682	Nee				
			2					
			10					

EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) <i>Aard controle R Indicator: F11/01</i>	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle R Indicator: F11/02</i>	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal <i>Aard controle R Indicator: F11/03</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F11/04</i>	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) <i>Aard controle D2 Indicator: F11/05</i>	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06</i>
			€ 0	€ 177.087	€ 66.424	Nee	Nee	De uitvoering is neergelegd bij het samenwerkingsverband Regio Achterhoek.
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel <i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten <i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>
			€ 185.071	€ 705.844	€ 0	€ 890.915	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07</i>					
			Nee					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 3.983.736	€ 90.559	€ 180.683	€ 77	€ 79.475	€ 91
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 94.560	€ 49.691	€ 0	€ 807.161	€ 0	€ 0
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>					
		€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 60.080	€ 3.600	€ 33.377	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/09</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/10</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 115.080	€ 5.595		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 36.753	€ 2.347		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 800	€ 23.272	€ 876		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 600	€ 761	€ 226		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 1.400	€ 175.866	€ 9.044		
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>			
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee				
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee				
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee				
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee				
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee				
		6 Totaal	0	0	N.v.t.				
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		

		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	0	0	0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>
			€ 321.437	€ 0	Ja
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>
			€ 0	€ 0	Ja

SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>	
			€ 90.255	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 84.260	€ 63.069				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>	
		1 SPUKSPRT23267	€ 63.069	€ 28.592	€ 31.830	€ 2.647		
		2						
		100						
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>		
			€ 1.375	€ 41.100	Ja	Nee		

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 26.696	€ 22.758	€ 3.938	€ 22.758	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 183.789	€ 218.826	€ 0	€ 218.826	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 41.070	€ 34.550	€ 2.259	€ 34.550	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 30.803	€ 57.279	€ 0	€ 57.279	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 14.375	€ 16.861	€ 0	€ 16.861	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 35.936	€ 48.953	€ 0	€ 48.953	Ja
			7 Valpreventie	€ 105.756	€ 62.731	€ 21.151	€ 62.731	Ja
			8 Leefomgeving	€ 20.535	€ 8.643	€ 4.107	€ 8.643	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 5.134	€ 1.978	€ 1.026	€ 1.978	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 74.953	€ 34.595	€ 14.990	€ 34.595	Ja
			11 Mantelzorg	€ 20.535	€ 16.188	€ 2.341	€ 16.188	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 20.535	€ 0	€ 4.107	€ 0	N.v.t.
			13 Welzijn op recept	€ 11.294	€ 8.822	€ 797	€ 8.822	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 5.134	€ 5.134	€ 0	€ 5.134	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 18.276	€ 21.296	€ 0	€ 21.296	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			1 Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja				
			4 Kansrijke Start	Ja				
			5 Mentale Gezondheid	Ja				
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Ja				
			7 Valpreventie	Ja				
			8 Leefomgeving	Ja				
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja				
			10 Versterken sociale basis	Ja				
			11 Mantelzorg	Ja				
			12 Eén tegen eenzaamheid	Ja				
			13 Welzijn op recept	Ja				
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja				
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</i>					
			Nee					

VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01</i>	<i>Automatisch berekend</i>	<i>Automatisch berekend</i>		
			MEOZ23281	€ 104.133	€ 104.133		
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H32/06</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: H32/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08</i>
		1	Zwembad Steenderen	€ 2.434	€ 2.434	Ja	
		2	Zwembad Hessenbad	€ 13.347	€ 13.347	Ja	
		3	Het Eldenink	€ 63.783	€ 63.783	Ja	
		4	In de Dennen	€ 24.569	€ 24.569	Ja	
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>			
			060222 Gemeente Doetinchem	€ 237.615			

3.15. Bijlage Controleverklaring

We stellen de jaarrekening op. Nadat u als raad de Jaarstukken op 4 juli 2024 hebt vastgesteld, ontvangt u de controleverklaring van de accountant en voegen we deze hier toe.

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
5TPB	Vijf Toeristische Platforms Bronckhorst
AOW	Algemene Ouderdomswet
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit bijstand zelfstandigen
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
boa	Buitengewone opsporingsambtenaar
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CDOKE	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
CF	Combinatiefunctionarissen
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
DAEB	Diensten van Algemeen Economisch Belang
DBO	Dorps Belangen Organisatie
DEP	Dorps Energie Plan
DOA	Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek
DPRA	Deltaplan Programma Ruimtelijke Adaptatie
DUMAVA	duurzaam maatschappelijk vastgoed
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
Fido	Wet financiering decentrale overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBM	Gehele Bevolking Mannen
GBV	Gehele Bevolking Vrouwen
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GHG	GreenHouse Gas
GLK	Gelders Landschap en Kastelen
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
ha	Hectare
HAN	Hogeschool Arnhem en Nijmegen
HVO	Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel
IBD	Informatiebeveiligingsdienst
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IHP	Integraal plan onderwijshuisvesting
IZA	Integraal Zorgakkoord
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MKB	Midden- en kleinbedrijf
NMV	Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Afkorting	Betekenis
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
OZB	Onroerendezaakbelasting
POC	Percentage of completion
POH/SOH	Praktijkondersteuning / Spreekuur ondersteuningsarts
ROZ	Regionale Organisatie Zelfstandigen
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
SiSa	Single information, Single audit
SPUK	Specifieke Uitkering
SUVIS	Specifieke uitkering ventilatie in scholen
Suwi	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
TOP	Toeristische Opstapplaatsen
TOZO	Tijdelijke overbrugging zelfstandige ondernemers
VAB	Voormalige Agrarische Bebouwing
VLGG	Vitaal Landelijk Gebied Gelderland
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
VOG	Verklaring omtrent gedrag
WGA	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
WNT	Wet normering van topinkomens
Wob	Wet Openbaarheid van Bestuur
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaak
Wpg	Wet persoonsgegevens
WPG	Wet politiegegevens
WRIJ	Waterschap Rijn en IJssel
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WTPO	Watertakenplan Olburgen
WVG	Wet Voorkeursrecht Gemeenten
WW	Werkloosheidsuitkering
ZON	Zoetwatervoorziening Oost Nederland